

אציתנא בההוא עלמא. ובכל יומא אמרי ווי דא.

הא חזי, זמין קדשא ברין הוא לאנהרא לון לצדיקיא לעלמא דאתי, ולמיהב לון אגר חולקהון אתר דעינא לא שלטא למיקם עליה כמה דאת אמר, (ישעיה טו) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. וכתוב, (ישעיה טו) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. וכתוב, (מלאכי ג) ועפותם רשעים כי יהיו אפר תחת פפות רגליכם. זכאין אנון צדיקיא בעלמא דין ובצלמא דאתי. עלהיהו כתיב (ישעיה ט) צדיקים לעולם יירשו ארץ. וכתוב, (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. ברוך יי לעולם אמן ואמן (חסר):

פרשת תולדות נח

(דף נט ע"ב)

ארה תולדות נח, רבי חייא פתח (ישעיה ט) ועמד פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה די להתפאר. אשוריהם ישראל שעוסקים בתורה ויודעים דרכי התורה שבגללה יוכו לעולם הבא.

בא ראה, לכל ישראל יש חלק לעולם הבא, מה הטעם? משום ששומרים הברית שהעולם עומד עליה, כמו שנאמר (ירמיה ל) אם לא בריתי יוםם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני ועל דא ישראל דנטרי ברית וקבילו ליה אית לון חולקא בעלמא דאתי.

והא עוד אלא בגין כף אקרון צדיקים. מכאן אוליפנא כל מאן דנטיר האי ברית דעלמא אתקיים עליה. אקרי צדיק. מנא לן מיוסף. בגין דנטר ליה לברית עלמא, זכה דאקרי צדיק. ועל כף ועמד פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

באותו עולם. ובכל יום אמרים: וי לנו!

בא ראה, עתיד הקדוש ברוך הוא להאיר לצדיקים לעולם הבא ולתת להם שכר חלקם, מקום שיען לא שולטת לעמד עליו, כמו שנאמר (ישעיה טו) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. וכתוב (שם טו) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. וכתוב (מלאכי ג) ועפותם רשעים כי יהיו אפר תחת פפות רגליכם. אשורי הצדיקים בעולם הזה ובכלום הבא. עליהם כתיב (ישעיה ט) צדיקים לעולם יירשו ארץ. וכתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. ברוך ה' לעולם אמן ואמן: פרשת תולדות נח

ארה תולדות נח. רבי חייא פתח, (ישעיה ט) ועמד פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה די להתפאר. אשוריהם ישראל שעוסקים בתורה ויודעים דרכי התורה שבגללה יוכו לעולם הבא.

בא ראה, לכל ישראל יש חלק לעולם הבא, מה הטעם? משום ששומרים הברית שהעולם עומד עליה, כמו שנאמר (ירמיה ל) אם לא בריתי יוםם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני ועל זה, ישראל ששומרים הברית וקבילו אותה, יש להם חלק לעולם הבא.

רבי אלעזר אמר, אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו'. מה כתיב לעילא כפרשתא דבראשית (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקניו דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד איפין ורפי זרעין. והוא כדין נייחא לכלא. ודא נייחא ליה לגנתא. ודא עביד נייחא ביה (נ"א לגנתא. ונתא נייחא ביה).

כמה דאת אמר (בראשית ג) פי בו שבת. וכתוב, (בראשית ב) וישבות ביום השביעי. ודא רזא דמלה דא עביד תולדות ולא אחרא.

הא חזי, (בכ ב) כגוונא דא נח לתתא קנימא קדישא הוה דוגמא דלעילא. ועל דא אקרי איש האדמה. ורזא אוליפנא, דהא נח אצטרין לתיבה לאתחברא בה. ולקנימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע.

מאן תיבה. דא (דא) ארון הברית. ונח ותיבה לתתא הכי הוה פדוגמא (דא) דלעילא.

נח כתיב ביה ברית דכתיב והקימותי את בריתי אתך וגו'. ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא. דכתיב והקימותי את בריתי אתך וכאת אל התיבה. וכדין הוה תיבה ארון הברית. (דא) תיבה ונח כלא כגוונא דלעילא. ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות. כגוונא דא נח (דא לתתא) איהו עביד תולדות. בגיני כף (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק. הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא. ועל דא (משלי י) וצדיק יסוד עולם כתיב. וארעא על דא אתקיימת. דהא איהו עמודא דעלמא קנימא עליה. ומאן איהו דא צדיק. ונח אקרי צדיק לתתא. ורזא (נ"א דא) דכלא, את האלהים התהלך נח, דייקא, דלא אתפרש מגיה לעלמין. ולמהווי הוא בארעא

רבי אלעזר אמר, אלה - בכל מקום פסל את הראשונים. שנינו וכו'. מה כתוב למעלה כפרשת בראשית? (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם נהר וגו'. אותו הנהר ששופע ויוצא ונכנס לגן ומשקה אותו מהשקאה שלמעלה, ועושה לו נחת ועושה פרות ומגדל זרעים, הוא אף נוח לכל. וזה נוח לגן. וזה עושה מנוחה בו (נ"א לגן והנח בו ב"ו), כמו שנאמר (שם) כי בו שבת, וכתוב וישבת ביום השביעי. וזה סוד שדבר זה עושה תולדות ולא אחר.

בא ראה, כמו זה נח למטה הברית הקדוש היה דגמא שלמעלה, ועל זה נקרא איש האדמה. וסוד למדנו, שהרי נח הצטרף לתיבה להתחבר עמה ולקיים זרע של הכל, שכתוב לחיות זרע.

מי זו התיבה? (יה) ארון הברית. ונח והתיבה למטה כף הם כמו דגמא (יה) שלמעלה. בגין כתיב ברית, שכתוב והקימותי את בריתי אתך. ועד שהתקיים בו ברית לא נכנס לתיבה, שכתוב והקימותי את בריתי אתך וכאת אל התיבה. ואף היתה התיבה ארון הברית. (יה) תיבה ונח, הכל כמו שלמעלה. ובגלל שהברית הזאת למעלה, הוא עושה תולדות. כמו זה נח (למשל) הוא עושה תולדות. משום כף (כמו שנאמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק, כף הוא פודאי כמו שלמעלה. ועל זה כתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. והארץ מתקיימת על זה, שהרי הוא העמוד שהעולם עומד עליו, ומיהו? זה צדיק, ונח נקרא צדיק למטה. וסוד (נ"א יה) של הכל - את האלהים התהלך נח. ודקא. שלא

כְּגוֹנוֹא דְלַעֲיֵלָא אִישׁ צְדִיק יְסוּדָא דְעֵלְמָא. בְּרִית שְׁלוֹם שְׁלַמָּא דְעֵלְמָא. אִישׁ הָאֲדַמָּה וְדָאִי. וְעַל דָּא (בראשית ו) וְנַח מְצַא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ. תְּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. מָאִי בְּדוֹרוֹתָיו, אֲלִין אֲנוּן דְנִפְקוּ מִגֵּיהַ. הוּא אֲשֵׁלִים לְכַלְהוּ. וְהוּא הוּוּה שְׁלִים מְפֻלְהוּ. תְּמִים הָיָה דְאֲתֵיִלִיד מְהוּל דְכְּתִיב הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תְּמִים. בְּדוֹרוֹתָיו וְלֹא בְּדָרִין דְעֵלְמָא דְהָא מִגֵּיהַ נִפְקוּ (תולדות בעלמא).

הא חזי, נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא למהוי בתיבה בחבורא חד ולמיעל בה, ועד לא אתחברו כחדא לא הוה עלמא כדקא יאות, לבתר מה כתיב, ומאלה נפצה כל הארץ. מהו נפצה. כמה דאת אמר, (בראשית ב) ומשם יפרד. דמתמן אשתכח פרודא ואתברו תולדות לכל סטרין וכלא חד פדוגמא חדא. בגיני כף אלה תולדות נח. אלה ודאי. דהא יסודא דעלמא איהו דעביד (דף ט ע"א) תולדות לקיימא בארעא. אתא רבי אבא ונשקיה. אמר אריא בחיליה טינרא נקיב ותבר. כף הוא ודאי. ותא חזי, משיעורא דתיבותא אוף נמי הכי הוא.

תוספתא

למה נח נח תרי זמני. אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תריין רוחין. ורוחא חד בעלמא דין ורוחא חד בעלמא דאתי. והכי תשפח בכלהו צדיקי משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, שם שם. פר מיעחק דלא כתיב ביה כמה דכתיב בהו. בגין דיעחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא נפקת נשמתיה דהות ביה כהאי עלמא. וכיון דאתמר ביה באברהם, פרוף מחיה המתים תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי. בגין דא תשפח דלא יחד גדשא בריף הוא שמיה אלא על יצחק בגין דאתחשב כמת ועל דא רמו קרא ואמר (איוב ז) הן בקדושו לא יאמין וגו'.

גפרד ממנו לעולמים, ושיקיה הוא בארץ כמו שלמעלה איש צדיק יסוד העולם. ברית שלום, שלום של העולם. איש האדמה ודאי. ועל זה (בראשית ו) ונח מצא חן בעיני ה'.

תמים היה בדרתיו, מה זה בדרתיו? אלה אותם שיצאו ממנו. הוא השלים את כלם, והוא היה שלם מכלם. תמים היה - שגולד מהול, שכתוב התהלך לפני והיה תמים. בדרתיו - ולא בדרות של העולם, שהרי ממנו יצאו (תולדות בעולם).

בא ראה, נח ראוי היה מיום שנברא העולם להיות בתבה בחבור אחד להפגס בה, ועד שלא התחברו כאחד, לא היה העולם פראוי. אחר כך מה כתוב? (שם ט) ומאלה נפצה כל הארץ. מהו נפצה? כמו שנאמר (שם ב) ומשם יפרד. שמשם נמצא פרוד והתפרדו תולדות לכל הצדדים והכל אחד פדוגמא אחת. משום כך אלה תולדות נח. אלה ודאי. שהרי יסוד העולם הוא שעושה תולדות לקים בארץ. בא רבי אבא ונשקו. אמר, אריה כחו נוקב סלע ושובר. כף זה פודאי. ובא וראה, משעור התבה גם כן זה.

תוספתא

כמה נח נח פעמים? אלא כל צדיק וצדיק שבועולם יש לו שתי רוחות - רוח אחת בעולם הזה, ורוח אחת בעולם הבא. וכך תמצא בכל הצדיקים: משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, שם שם. פרט ליעחק שלא כתוב בו כמו שכתוב בהם, משום שיצחק, בשעה שנקרב על גבי המזבח, יצאה נשמתו שהיתה בו

דבר אחר אלה תולדות בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני. תמים היה בדרותיו, אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום, כמו דרא דאברהם ודרא דמשה ודרא דדוד. דבר אחר חמי מאי עבד בדרא דכלהו חייבים, קל וחומר אלו היה בדרא דכלהו צדיקים: (עד כאן תוספתא)

רבי אלעזר פתח (תהלים מו) לכו חזו מפעלות יי אשר שם שמות בארץ. האי קרא הא אתמר ואוקמוה. אבל לכו חזו, מאי חזו. כמה דאת אמר, (ישעיה כא) חזות קשה הוגד לי. בעובדוי דקדשא בריף הוא עביר, אתגלי נבואה עלאה לכני נשא. אשר שם שמות, שמות ודאי, דהא שמה גרים לכלא.

בתיב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו' אמאי הכא לאמר. ואמאי זה. אלא לאמר דא אתתא. זה דא צדיק. (רמו כמו דקדשא בריף הוא קרא ליה נח ניקחא דארעא. לאמר, מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח. ופאן איהו ארעא קרישא. לאמר זה ונחמנו מפעשנו וגו'. עבר ליה קדשא בריף הוא לתתא כגונוא עלאה) (ג"א זה דא צדיק וכן נח (לאמר, נח) דא צדיק. לאמר דא נוקבא. בגין דלא מתפרשו דא מן דא. אמר רבי יצחק לאמר דא ארעא קדישא) (וזה אמת) בתיב הכא זה ונחמנו, וכתיב התם (ישעיה כח) זה יי קוינו לו. זכאין אנון צדיקיא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלפא למהוי בשמיה רשימין ואיהו שוי שמיהן בארעא פדקא יאות.

בתיב ויקרא את שמו נח. וכתיב, ויקרא שמו יעקב. אמאי לא כתיב את. אלא התם דרגא אתרא (ד"א חדא) והכא דרגא אוחרא. (ג"א את, כמה דאת אמר ואראה את יי) פדכתיב, (ישעיה ו) ואראה את יי. ואראה יי לא כתיב אלא את יי. אוף הכא בנח ויקרא את שמו נח.

שרשומים ברשם של חותמת המלך להיות בשמו רשומים, והוא שם שמות בארץ פראוי. כתוב ויקרא את שמו נח, וכתוב ויקרא שמו יעקב. למה לא כתוב את? אלא שם דרגא אחרת (ד"א אמת) [כאן דרגא אחרת, (ג"א את, כמו שנאמר ואראה את ה') פכתוב (שם ו) ואראה את ה' לא

בעולם הזה. וכיון שנאמר באברהם פרוף מחיה המתים, שבה אליו נשמתו של העולם הבא. משום זה תמצא שלא יחד הקדוש פרוף הוא את שמו אלא על יצחק, משום שנחשב כמת. ועל זה רמו הכתוב ואמר (איוב טז) הן בקדשו לא יאמין וגו'.

דבר אחר אלה תולדות, משום שהיה צדיק שבח אותו פעמים. תמים היה בדרתיו, אבל בדרות אחרים אינו נחשב לכלום, כמו דורו של אברהם ודור משה ודור דוד. דבר אחר, ראה מה עשה בדרו שכלם רשעים, קל וחומר אלו היה בדרו שכלם צדיקים.

ע"כ התוספתא

רבי אלעזר פתח, (תהלים מו) לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ. הפסוק הזה הרי נתבאר וברורהו. אבל לכו חזו, מה זה חזו? כמו שנאמר (ישעיה כא) חזות קשה הגד לי. במעשיו שהקדוש ברוף הוא עושה מתגלה נבואה עליונה לכני אדם. אשר שם שמות - שמות ודאי, שהרי השם גורם לכל.

כתיב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו', למה כאן לאמר? ולמה זה? אלא לאמר זו האשה. זה זה צדיק. (רמו כמו שהקדוש ברוף הוא קרא לו נח, מניהת הארץ, לאמר, מה זה לאמר? אלא מקום זה קרא לו נח, וכו' הוא? ארץ הקדושה. לאמר זה ונחמנו מפעשנו וגו'. עשה אותו הקדוש ברוף הוא לקבא פדגמא עליונתו). (ג"א זה זה צדיק, וכן נח (לאמר, נח) זה צדיק. לאמר זו נקבה, משום שלא נפרדים זה מזה. אמר רבי יצחק, לאמר זו ארץ הקדושה) [זה אמת]. כתוב כאן זה ונחמנו, וכתוב שם (ישעיה כח) זה ה' קוינו לו. אשריהם הצדיקים

שרשומים ברשם של חותמת המלך להיות בשמו רשומים, והוא שם שמות בארץ פראוי. כתוב ויקרא את שמו נח, וכתוב ויקרא שמו יעקב. למה לא כתוב את? אלא שם דרגא אחרת (ד"א אמת) [כאן דרגא אחרת, (ג"א את, כמו שנאמר ואראה את ה') פכתוב (שם ו) ואראה את ה' לא

ויקרא שמו יעקב דרגא דיליה, קדשא ברין הוא ממש קרא ליה יעקב. אבל הכא את לאתפללא שכנינתא. (נ"א דהיא דרגא אחרא לתתא):

א"ה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלפל דבריו במשפט. טוב איש, דא קדשא ברין הוא דאקרי טוב. פמה דכתיב, (תהלים קמה) טוב ה' לכל. וכתיב, (שמות טו) ה' איש מלחמה. להאי פל חונן ומלוה. לאתר דלית ליה מדיליה. והוא אתר מניה אתון יכלפל דבריו במשפט, דהא ההוא דבר לא אתון אלא במשפט כמה דאת אמר (תהלים טט) צדק ומשפט מכון פסאך.

דבר אחר טוב איש, דא צדיק דכתיב, (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב פי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר דא נח דכתיב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר דא שבחא דשבת, דביה פתח טוב, דכתיב, (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר פלא חד וכלהו מלה חדא אמרו. ודא עביד תולדות בעלמא. תולדות דעלמא מאן אנון. אלין נשמיתהון דצדיקיא דאנון איבא דעובדוי דקודשא ברין הוא. רבי שמעון אמר בשעתא דקדשא ברין הוא מתעטר בעטרוי, מתעטר מעילא ומתתא. מעילא מאתר דעמיקא דכלא. מתעטר מתתא במה. בנשמיתהון דצדיקיא. פדין אתוסף חיים מעילא ומתתא. ואתפלליל אתר מקדשא מפל סטרין ובירא אתמלייא וימא אשתלים, וכדין יהב לכלא.

בתיב, (משלי ה) שתה מים מבורך ונוזלים

כתוב (משלי ה) שתה מים מבורך ונוזלים מתוך באר. למה [כאן] בורך בתחלה ואחר כך באר?

מתוך באר. אמאי (הכא) בורך בקדמיתא ולבתר באר. דהא בור לא אקרי אלא ריקנא דלא נביע. באר מיין דנבעין. אלא כלא אתר חד הוא. אלא אתר דמספגי (נ"א דמספגותא) אחידין ביה אקרי בור. דלית ליה מדיליה אלא מה דיהבין בגויה. ומאן איהו דלי"ת. לבתר אתעביד באר דאיהו נביע ומליא (ר"א דמליא) מפל סטרין. ומאן איהו ה"א. אתמלייא מעילא (דף ט ע"ב) ונביע מתתא. אתמלייא מעילא כמה דאמרן. ונביע מתתא מנשמיתהון דצדיקיא.

דבר אחר שתה מים מבורך, דא דוד מלפא דכתיב ביה (שמואל ב כג) מי ישקני מים מבור בית לחם. ונוזלים דא אברהם. מתוך, דא יעקב דאיהו באמצעיתא. באר דא יצחק דאקרי באר מים חיים. הא כהאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה מאבהן. ודוד מלפא אתחבר עמהון. אית מאן דיימר, ונוזלים דא יצחק. מתוך דא משה דאיהו באמצעיתא. באר דא אהרן דאתקרי באר מים חיים. ודוד מלפא דאתחבר עמהון.

תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לאו איהו אלא כד עייל רוחא בה ואשדת מיא לקבלא מיין עלאין דכורין. כך פנסת ישראל לא אתערת תיאובתא לגבי קדשא ברין הוא, אלא ברוחא דצדיקיא דעאלין בגויה. וכדין נבעין מיא מגויה לקבלא מיין דכורא. וכלא אתעביד תיאובתא חדא (ס"א וצבורא דהא) וצורא חדא וקשורא חדא. ודא הוא רעוא דכלא וטיולא דמטייל קדשא ברין הוא בנשמיתהון דצדיקיא.

הא חזי, פל אנון תולדות דגנתא דעדן לא נפקין מצדיק. אלא כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא. וכלא גניזין

שהרי בור לא נקרא אלא ריק שאינו נובע. באר - מים שנובעים? אלא הכל מקום אחד הוא. אלא מקום שהעניים (נ"א שהעני) אחוזה בו נקרא בור, שאין לו משלו אלא מה שנותנים לתוכו, ומיהו? דל"ת. אחר כך נעשה באר שהוא נובע ומלא (שמתמלא) מפל הצדדים, ומיהו? ה"א. מתמלאת מלמעלה ונובעת מלמטה. מתמלאת מלמעלה כמו שאמרנו, ונובעת מלמטה מנשמות הצדיקים.

דבר אחר, שתה מים מבורך - זה דוד המלך, שכתוב בו (שמואל ב כג) מי ישקני מים מבאר בית לחם. ונוזלים - זה אברהם. מתוך - זה יעקב, שהוא באמצע. באר - זה יצחק, שנקרא באר מים חיים. הרי בפסוק הזה נמצאת הפרקבה הקדושה העליונה מהאבות. ודוד המלך התחבר עמו. יש מי שיאמר, ונוזלים - זה יצחק. מתוך - זה משה, שהוא באמצע. באר - זה אהרן, שנקרא באר מים חיים, ודוד המלך שהתחבר עמהם.

השוקת הנקבה לזכר אינה אלא כאשר נכנסת בה רוח ושופכת מים פנגד המים העליונים הזכריים. כך פנסת ישראל לא מעוררת השתוקקות לקדוש-ברוך הוא אלא ברוח הצדיקים שנוכחים בתוכה, ואז נובעים מים מתוכה פנגד מי הזכר. והכל נעשה תשוקה אחת (ואגדה אסה) וקשור אחד. וזהו רצון של הכל והטיול שהקדוש ברוך הוא מטיל עם נשמות הצדיקים.

בא ראה, פל אותן תולדות גן העדן לא יוצאים מצדיק אלא כשנכנס בתבה הזו בחבור אחד,

נפקין מצדיק. אלא כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא. וכלא גניזין

בה. ולבותר מינה נפקין. אוף הקא נח איש צדיק לא אפיק תולדות למפרי בעלמא עד דעאל לתיבה ואתפנש פלא בה והווי גניזין בה. ולבותר מנה נפקו למפרי בעלמא ולא תקיימא בארעא. ואלמלא דנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא. וכלא כגוונא דלעילא. מגו תיבה נפקי לעילא. מגו תיבה נפקי לתתא. דא כגוונא דא. (מגו) והקא אתקיימא בעלמא ולא מקדמת דנא. דבגיני כף פתיב ונוזלים מתוך בארץ. וכתוב ויולד נח שלשה בנים (אמר רבי יהודה וכו' בכתוב בדה סב א) :

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אפאי לפני האלהים. אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדן לפני האלהים פתיב.

רבי יוסי אמר אנה אפכא אמרית. ותשחת הארץ לפני האלהים. בקדמיתא לפני האלהים דלא הווי עבדי באתגליא. לפני האלהים עבדו ולא לפני בני נשא. ולבסוף עבדו באתגליא הדא הוא דכתיב ותמלא הארץ חמס. דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא. ובגיני כף פתיב גווי אמר קרא.

איה תולדות נח. רבי אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה כל בני עלמא דאתגלידו לבתר אקרון בני האדם. ולא לשבחא אקרון הכי. אלא כמאן דאמר בני דהוה דעבר על פקודא דמריה. כיון דאתא נח, אקרון בני עלמא על שמיה דנח. תולדות נח לשבחא. דקאים לון בעלמא. ולא תולדות האדם דאעבר לון מעלמא וגרים מותא לכלהו.

והכל גנוזים בה, ואמר כף יוצאים ממנה. גם כאן נח איש צדיק לא הוציא תולדות לפרות בעולם עד שנכנס בתבה, והתפנסו הכל בה והיו גנוזים בה, ואמר כף יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התבה, לא התקיימו בעולם. והכל כמו שלמעלה - מתוך תבה יוצאים למעלה, מתוך תבה יוצאים למטה, זה כמו זה. (מתוך) וכאן התקיים העולם ולא מקדם לזה, שמשום כף כתוב ונוזלים מתוך בארץ, וכתוב ויולד נח שלשה בנים.

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה, כיון שכתוב ותשחת הארץ, למה לפני האלהים? אלא כיון שעשו חטאיהם בגלוי לעיני הכל, אז כתוב לפני האלהים.

רבי יוסי אמר, אני אמרתי הפוך. ותשחת הארץ לפני האלהים - בהתחלה לפני האלהים, שלא היו עושים בגלוי. לפני האלהים עשו ולא לפני בני אדם. ולבסוף עשו בגלוי. זהו שכתוב ותמלא הארץ חמס, שלא היה מקום בכל הארץ שלא היה בגלוי, ובגלל כף אמר הפסוק בשני גונים.

איה תולדות נח - רבי אבא אמר, מיום שעבר אדם על מצות רבונו, כל בני האדם שולדו אחר כף נקראו בני האדם. ולא לשבח נקראו כף, אלא כמו שאמר בנו של אותו שעבר על מצות רבונו. כיון שבא נח, נקראו בני העולם על שם נח. תולדות נח לשבח. שהעמידם בעולם. ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם וגרם מות לכלם.

אמר ליה רבי יוסי, אי הכי, הא כתיב לבותר וירד יי לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. בני האדם פתיב ולא כתיב בני נח. אמר ליה בגין דאדם (דחטא ר"א חטא) קמי מריה טב ליה דלא אברי ולא יכתוב עליה האי קרא.

איה תא חזי, פתיב (משלי י) בן חכם ישמח אב. כד פרא טב, כל בני עלמא דכרין ליה לאבוי לטב. וכד איהו ביש, פלא דכרין ליה לאבוי לביש. אדם בגין דחטא ועבר על פקודא דמריה, כד אתו אנון דמרדו במריהון מה כתיב אשר בנו בני האדם בנוי האדם קדמאה דמרד במריה ועבר על פקודיה. ובגיני כף אלה תולדות נח. אלה ולא קדמאי. אלה דנפקו ועאלו גו תיבה ואפיקו תולדין לעלמין ולא תולדות אדם דנפק מגנתא דעדן ולא אפיק לון מתמן.

תא חזי, אלו אפיק אדם תולדות מגנתא דעדן, לא ישתצון לדרי דרין. ולא אתחשוף נהורא דסיהרא לעלמין. וכלהו הווי קיימין לעלמין. ואפילו מלאכי עלאי לא קיימי קמייהו בנהורא וזיוא וחקמתא. כמה דאת אמר בצלם אלהים ברא אותו. אבל כיון דגרים (דף טא ע"א) חטאה ונפק איהו מגנתא דעדן ועבד תולדות לבר. לא אתקיימו בעלמא ולא הוי כדקא חזי.

אמר רבי חזקיה וכי היו יכלין למעבד תולדות תמן דהא אלמלא לא אתמשו עליה יצר הרע וחטא אתקיים איהו בעלמא בלחודוי ולא יעביד תולדות. כגוונא דא אלמלא דחבו ישראל בעגלא ואמשיכו עליהו יצר הרע לא עבדו תולדות לעלמין ולא ייתון דרין אתרנין לעלמא.

אמר לו רבי יוסי, אם כף, הרי כתוב אחר כף, וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. בני האדם פתיב, ולא כתוב בני נח. אמר לו, משום שאדם (שחטא ר"א חטא) לפני רבונו, טוב לו שלא נברא ולא יכתוב עליו הכתוב פסוק זה.

איה בא ראה, פתיב (משלי י) בן חכם ישמח אב. פאשר הבן טוב, כל בני העולם זוכרים את אביו לטוב. וכשהוא רע, כלם זוכרים את אביו לרע. אדם, משום שחטא ועבר על מצות רבונו, כשבאו אותם שמרדו ברבונם מה פתיב? אשר בנו בני האדם. אדם הראשון שמרד ברבונו ועבר על מצותו, ולכן אלה תולדות נח. אלה ולא הראשונים. אלה שיצאו ונכנסו לתוך התבה והוציאו תולדות לעולמים. ולא תולדות אדם שיצא מגן עדן ולא הוציא אותם משם.

בא ראה, אלו הוציא אדם תולדות מגן עדן, לא היו משמדים לדורי דורות, ולא נחשוף אור הלכנה לעולמים, וכלם היו קיימים לעולמים, ואפילו מלאכים עליונים לא עמדו לפניהם באור זיו וחכמה, כמו שנאמר בצלם אלהים ברא אותו. אבל כיון שגרם החטא ויצא מגן עדן ועשה תולדות בחוץ, לא התקיימו בעולם ולא היו פראוי.

אמר רבי חזקיה, וכי איך יכלו לעשות תולדות שם, שהרי אלמלא לא נמשך עליו יצר הרע ויחטא, יתקיים הוא בעולם לבדו ולא יעשה תולדות? כמו זה אלמלא שחטאו ישראל בעגל והמשיכו עליהם יצר הרע, לא יעשו לעולמים תולדות ולא יבאו דורות אחרים לעולם.

אמר ליה אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות פגוונא דא מסטרא דיצר הרע. אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא. דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצר הרע. ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין פך לית לון קיום. ואי אפשר לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב בהו. (י"ח ל"ג ואפשר לון כסטרא אחרא).

אבר אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרין מגנתא דעדן. הוה עביד תולדות מסטרא דרוח קדשא דקדישין פמלאכי עלאין קיימין לדרי דרין פגוונא דלעלא. פיון דחטא ואוליד בנין לבר מגנתא דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו פיון דחטא ואליד בנין לבר מגנתא דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו אפלו לאשתרשא בעלמא דא. עד דאתא נח דאיהו צדיק ועאל בתבה. ומן תבה נפקו כל דרין דעלמא. ומתמן אתפדרו לכל ארבע רוחי עלמא.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. אמאי נשחיתה. בגין פי השחית כל בשר את דרפו, כמה דאתמר. רבי חייא פתח את פסוק ואמר (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרבם הרעה. בא ראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחננת ונמצאת בה כל השמחה. מה הטעם? משום שהשכינה שורה על הארץ. ואז הכל, עליונים ותחתונים, בתורה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז פככול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ משחיתה, שהרי השכינה נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחיתה. מה הטעם

אמר לו, אלמלא לא חטא אדם, לא יעשה תולדות כמו זה מצד של יצר הרע, אבל יעשה תולדות מצד של רוח הקדש. שעכשו אינו עושה תולדות אלא מצד היצר הרע, ומשום שכל תולדות בני האדם כלם מן הצד של יצר הרע, לכן אין להם קיום, ואי אפשר להם להתקיים, שהצד האחר מערב בהם (ואפשר להם בעד האחר).

אבר אלמלא לא חטא אדם ולא גרש מגן עדן, הוה עושה תולדות מצד של רוח הקדש, שקדושים פמלאכים עליונים עומדים לדורי דורות כמו שהיה למעלה. פיון שחטא והוליד בנים מחוץ לגן עדן ולא זכה להוציאם מן הגן, לא התקיימו אפלו להשתרש בעולם הזה, עד שבא נח, שהוא צדיק, ונכנס בתבה, ומתבה יצאו כל דורות העולם, ומשם התפזרו לכל ארבע רוחות העולם.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. למה נשחיתה? משום פי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. רבי חייא פתח פסוק ואמר, (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרבם הרעה. בא ראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחננת ונמצאת בה כל השמחה. מה הטעם? משום שהשכינה שורה על הארץ. ואז הכל, עליונים ותחתונים, בתורה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז פככול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ משחיתה, שהרי השכינה נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחיתה. מה הטעם

רוחא אחרא עלה דמחבלא עלמא. ועל דא אמרינן דישראל יהבי עוזי לאלהים דמקיימין עלמא. אלהים דא שכונתא.

ואם חס ושלום אי ישראל ישפכו חייבין מה כתיב, (תהלים ו) רומה על השמים אלהים וגו' משום דרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי בסבת חמס ושאנת חנם. פרו לפני שוחה וגו' פגוונא דדור המבול דבגין חמס דהנת ביניהון הוה ביניהון שגאה ודכבו.

יכול אף בארעא דישראל פן. והא תנינן ארעא דישראל לא שריא עלה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודוי. תא חזי, דארעא דישראל הכי הוא דלא שריא עלה ממנא ולא שליחא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודוי. אבל שעתא חדא שריא עלה לחבלא בני נשא. מנלן מדוד דכתיב, (דברי הימים א כא) וירא דוד את מלאך יי וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלם וכדין אתחבלת ארעא.

אמר רבי אלעזר אפלו בהיה שעתא קדשא בריך הוא הוה. כתיב הכא מלאך יי. וכתיב התם (בראשית מח) המלאך הגואל אותי. וכתיב (שמות יד) ויסע מלאך האלהים. הן לטב והן לביש קדשא בריך הוא שליט עלה. לטב בגין דלא אתמסרא תחות שאר ממנן, וכל דיירי עלמא יכספון מן עובדיהו. לביש בגין דלא יחדון אנון לשלטאה עלה. ואי תימא (ד"א ל"ג לא) והא כתיב, (איכה א) פי ראתה גוים באו מקדשה וחרבו ביתא ואי לא שלטין אנון ממנן לא אתחרב מקדשא.

והחרבו ביתה. ואם לא שולטים

נשחתה? משום ששורה רוח אחרת עליה שמחבלת את העולם ועל זה אומרים, שישראל נותנים עז לאלהים שמעמידים את העולם. אלהים זו שכניה.

ואם חס ושלום אם ישראל ימצאו רשעים, מה פתוב? (תהלים ו) רומה על השמים אלהים וגו', משום שרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי, בסבת חמס ושאנת חנם. פרו לפני שוחה וגו', כמו שבדור המבול, שמשום החמס שהיה ביניהם, היתה ביניהם שגאה ואיכה.

יכול אף בארץ ישראל פן? והרי שנינו שארץ ישראל לא שורה עליה רוח אחרת ולא ממנא אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא בלבדו. בא ראה שארץ ישראל פך היא שלא שורה עליה ממנא ולא שליח אחר פרט לקדוש-ברוך-הוא לבדו, אבל שעה אחת שורה עליה להשחית את בני האדם. מנין לנו? מדוד, שכתוב (דברי הימים-א כא) וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ואז נשחיתה הארץ.

אמר רבי אלעזר, אפלו באותה שעה הקדוש ברוך הוא הוה. כתוב פאן מלאך ה', וכתוב שם (בראשית מח) המלאך הגאל אתי, וכתוב ויסע מלאך האלהים. הן לטוב הן לרע שולט עליה הקדוש ברוך הוא. לטוב - משום שלא נמסרה תחת שאר הממנים, וכל דיירי העולם יתבשו ממעשיהם. לרע - כדי שלא ישמחו אלה לשלט עליה. ואם תאמר, והרי פתוב (איכה א) פי ראתה גוים באו מקדשה, אותם ממנים, לא נחרב המקדש!

בא ראה, כתוב כי אתה עשית, וכתוב (שם ב) עשה ה' אשר זמם. בא ראה, כתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. נשחיתה ודאי, כמו שנאמר. כף גם (וינה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרבם הרעה. שהרי אז הארץ קוראת למעלה ועולה בעליה עליונה ומקשטת פניה כנזקבה שמתקשטת אל הזכר, כף גם הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים למלה.

ועכשו שלא שבו דור המבול מה כתוב? וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה, כאשה שננטמאה והסתירה פניה מבעלה. וכן ארץ שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי, הארץ שמה פניה כנזקבה שאין לה בושה מכל, כמו שנאמר (ישעיה כד) והארץ חנפה תחת ידביתה. ועל זה וירא כי נשחיתה ודאי. מה הטעם? משום כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר הלף אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פירו שראה אותו, התקין לו שטיח של פסויו במוטות של עץ, וישבו. אמר לו חמיו, אפשר ששמעת מאביך זה שכתוב (איכה ב) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם?

אמר לו, הרי פשוה החברים, בצע אמרתו - שקרע האדרת שלו. אשר צוה מימי קדם - שהרי אותה האדרת צוה מאתם ימים ראשונים עליונים, וכיום שתרב בית המקדש קרע אותה, משום שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו, וקרע אותה.

אמר לו, עשה ה' אשר זמם, וכי מלך חושב [קדם] להרע לבניו עד שלא יבאו לחטא? ! אמר לו, (משל)

תא חזי, פתיב פי אתה עשית ופתיב עשה יי את אשר זמם. תא חזי, פתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. נשחיתה ודאי כמה דאתמר. הכי נמי (וינה ג) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרבם הרעה. דהא כדין ארעא קראת לעילא וסלקא בסליקו עלאה ומקשטא אנפיה. כנוקבא דמקשטא לגבי דכורא. הכי נמי ארעא. דהא גדלת בניו זכאין למלפא.

והבא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה וגו' פאתתא דאסתאכת ואסתירת אנפיה מבעלה. ובזמנא דאסגיאו חובי בני נשא באתגליא, ארעא שויאת אנפיה כנוקבא דלית לה פסופא מפלא כמה דאת אמר, (ישעיה כב) והארץ חנפה תחת יושביה. ועל דא וירא כי נשחיתה ודאי. מאי טעמא בגין פי השחית כל (דף טא ע"ב) בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר אצל לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פירו דחמא ליה אתקין ליה תופסיתהא (כ"א טופסיקא) דקומרא במטון דקולפא ויתיבו. אמר ליה חמיו אפשר דשמעת מאבוך האי דכתיב (איכה ב) עשה יי אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם.

אמר ליה הא אוקמוה חבריא. בצע אמרתו, דבזע פורפירא דליליה. אשר צוה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה מאנון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב פי מקדשא בזע לה. בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה ותיקונא דיליה ובזע ליה.

אמר ליה עשה יי אשר זמם. וכי מלפא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד

למלה שהיה לו פלי יקר, ובכל יום היה פוחד עליו שלא ישבר והיה מסתפל בו ומצא חן בעיניו. לימים בא בנו והרגיו את המלה. לקח המלה אותו פלי יקר ושב ואתו. זהו שכתוב עשה ה' אשר זמם.

בא ראה, מיום שנבנה בית המקדש היה הקדוש ברוך הוא מסתפל בו וחיבב עליו הרבה, והיה פוחד על ישראל שיחטאו ויחרב בית המקדש. וכף בכל פעם שהיה בא אצל בית המקדש, היה לובש אותה אדרת. אחר שגרמו החטאים והרגיו לפני המלה, נחרב בית המקדש וקרע אותה האדרת (קרע אותה האדרת וחרב בית המקדש). ה' לנו שכתוב עשה ה' אשר זמם.

בצע אמרתו וגו' (האחרתו הוא בתחלה ישרה בראש אמיה, והרי התעשרו עטרה לראש ואילו נאה לפניו, והיא מימי קדם ודאי. ואו עכבות לפניו בבחים חמיונים ודאי, (ישעיה לג) והן אראלם צעקו העה. (שם כג) וירא ה' אלהים נזבאות ביום ההוא וגו'). ה' לנו בזמן שנחרב בית המקדש. אבל בזמן אחר אין חדה לפני הקדוש ברוך הוא כמו זמן שאובדים רשעי העולם ואותם שהרגיו לפניו. זהו שכתוב (משלי יא) ובאבד רשעים נהה. וכן בכל דור ודור שעושה דין ברשעי העולם, חדה ותשפחת לפני הקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר, הרי שנינו שאין חדה לפני הקדוש ברוך הוא כשהוא עושה דין ברשעים? אלא בא ראה, בשעה שנעשה דין ברשעים, חדות ותשפחות לפניו על שנאבדו מהעולם. והדברים הללו כשמגיע אותו זמן שהמתין להם ולא שבו אליו מחטאייהם. אבל אם נעשה בהם דין עד שלא הגיע זמנם, (יש'

לא ייתון למחטי. אמר ליה למלפא דהיה ליה מאן יקר, ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר והנה מסתפל ביה ותקין בעיניו. ליומין אתא בריה וארגיו ליה למלפא, נטל מלפא ההוא מאן יקר ותבר ליה. הדין הוא דכתיב עשה יי אשר זמם.

תא חזי, מן יומא דאתבני בי מקדשא הוה קדשא בריך הוא מסתפל ביה וחיבב עליה סגי והנה דחיל עליהו דישראל דייחטון ויתרב פי מקדשא. וכן בכל זמנא דהוה אתי לגבי בי מקדשא הוה לביש ההוא פורפירא. לבתר דגרמו חובין וארגיו קמי מלפא אתחרב פי מקדשא ובזע ההוא פורפירא (ד"א גרים הכי ההוא פורפירא ואתחרב פי מקדשא) ה' לנו דכתיב עשה יי אשר זמם.

בצע אמרתו וגו' (תאי אמרתו כקדמיתא ותבא בראש אמיה. והא מתעשרו עטרה לראש ואילו נאה לפניו. ואיהי מימי קדם ודאי. וכדון עציבו קמיה בבתי בראי ודאי והן אראלם צעקו חוצה. (ישעיה כב) וירא יי נזבאות ביום ההוא וגו'). היינו בזמנא דאתחרב פי מקדשא. אבל בזמנא אחרא לית חדה קמי קדשא בריך הוא בזמנא דאתאבידו חייבי עלמא ואנון דארגיו קמיה הדין הוא דכתיב, (משלי יא) ובאבד רשעים רנה. וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא. חדה ותושפחה קמי קדשא בריך הוא.

ואי תימא הא תנינן דלית חדה קמי קדשא בריך הוא פד איהו עביד דינא בחייביא. אלא תא חזי, בשעתא דאתעביד דינא בחייביא, חדון ותושפחן קמיה על דאתאבידו מעלמא. והני מילי בד מטא ההוא זמנא דאוריף לון ולא תאבן לגביה מחובייהו. אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא

מטא זמנייהו, (ועד) דלא אשתלים חובייהו, פמה דאת אמר, (בראשית טו) פי לא שלם עון האמורי עד הנה, פדין לית חדוה קמיה ובאיש קמיה על דאתאבידו.

ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי עביד בהו דינא. אלא אנון גרמין בישא לגרמייהו. דהא קדשא בריה הוא לא עביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו. אלא בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון. ובגין כך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא בלא זמנא. ודא הוא דאבאיש קמיה. ובגין כך אטבע מצראי בימא. ואוביד שנאייהון דישראל בימי יהושפט. וכן פלהו. דהא בגיניהון דישראל אתאבידו בלא זמנא.

אבר פד אשתלים זמנא דאוריף לון ולא תבו. פדין חדוה ותושבתתא קמיה על דאתאבידו מעלמא. פר בזמנא דאתחרכ פי מקדשא. דאף על גב דאשתלים זמנא דלהון דארגיזו קמיה, לא הוה חדוה קמיה. ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא:

בי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. רבי יהודה אמר הגי ארבעים יום וארבעים לילה מאי עבידתייהו. אלא ארבעים יום לאלקאה חיבי עלמא וכתוב, (דברים כח) ארבעים יפנו לא יוסיף, לקבל ארבע סטרי עלמא לכל חד עשרה. בגין דפר נש מארבע סטרי עלמא אתברי. ועל דא ומחיתי את כל היקום. ואצטריף ארבעים לאלקאה ולא תמחי עלמא.

רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון אמר ליה האי קרא (דקאמרי) דכתוב ותשחת הארץ (דף טו ע"א) לפני האלהים. אי בני נשא חטאן ארעא במה. אמר ליה בגין

שלא נשלם חטאם, כמו שנאמר (בראשית טו) פי לא שלם עון האמורי עד הנה, אז אין חדוה לפניו, ורע לפניו על שנאבדו. ואם תאמר, למה עושה בהם דין טרם שהגיע זמנם? אלא הם גרמו רע לעצמם, שהרי הקדוש ברוך הוא אינו עושה דין בטרם מגיע זמנם, אלא משום שמשפתפים עם ישראל להרע להם, ולכן עושה בהם דין ומאבדם מהעולם בלא הזמן. וזהו שרע לפניו. ולכן הטביע מצרים בים והאביד שונאי ישראל בימי יהושפט, וכן פלם, שהרי משום ישראל נאבדו לפני זמנם.

אבר כשהשלים הזמן שחפה להם ולא שבו, אז חדוה ותשבתת לפניו על שאבדו מהעולם, פרט לזמן שחרכ בית המקדש, שאף על גב שהשלים הזמן שלהם שהרגיזו לפניו, לא היתה חדוה לפניו. ומאותו זמן לא היתה חדוה לפניו למעלה ולמטה.

בי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. רבי יהודה אמר, ארבעים יום וארבעים לילה הללו, מה מעשיהם? אלא ארבעים יום להלקות רשעי העולם, וכתוב (דברים כח) ארבעים יפנו לא יוסיף, כנגד ארבעה רוחות העולם, לכל אחד עשרה. משום שפן אדם נכרא מארבעה רוחות העולם, ועל זה ומחיתי את כל היקום. וצריך ארבעים להלקות ולמחות את העולם.

רבי יצחק היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו פסוק זה (שאמרו) שכתוב ותשחת הארץ לפני האלהים. אם בני אדם חטאו - הארץ במה חטאה? אמר לו,

דכתיב פי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר. פגוונא דא (ויקרא יח) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני נשא חטאן ואי תימא ארעא במה, אלא עקרא דארעא בני נשא אנון. ואנון מחבלין ארעא והיא אתחבלת. וקרא אוכח דכתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כל בשר את דרכו על הארץ.

תא חזי, כל חטאוי דבר נש פלהו חבלותא דיליה תליין בתשובה. וחטאה דאושיד זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא על ארעא, מחבל ליה ומחבל ארעא. ועליה פתיב, (ירמיה ב) נכתם עונך לפני. וכתוב ביה (תהלים ה) פי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורף רע. פר בתשובה סגי. וכתוב, (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי וימיתהו יי והא אתמר.

אמר ליה אמאי דאין קדשא בריף הוא עלמא במיא ולא באשא ולא במלה אתרא. אמר ליה רזא הוא דהא אנון חבילו ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו דבר ונוקבא כדקא יאות. (ויסאן אליו מיין עלאין בינה. ומיין תתאין מלכות. ה"א עלאה ה"א תתאה. וכד אנון מסחבלין, אסתלק י"ו דהוא דבר, ואשתאר ה"א בה"א ומיין במיין). מאן אנון דחבילו ארחייהו, פגוונא דא מיין דכורין ונוקבין. ועל דא אתדנו במיא במה דאנון חבו. ומיין הוה רתיחן ופשטו משכא מנייהו כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן. דינא לקבל דינא. הדא הוא דכתיב נבקעו כל מעינות תהום רבה, הא מיין תתאין. וארובות השמים נפתחו דא מיין עלאין. מיין עלאין ותתאין.

משום שכתוב פי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. כמו זה, (ויקרא יח) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני אדם חטאו. ואם תאמר, הארץ במה? אלא עקרא דארעא הם בני האדם, והם משחיתים את הארץ והיא נשחיתת, והכתוב מוכיח, שכתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כל בשר את דרכו על הארץ.

בא ראה, כל חטאי האדם פלם, השחתתם תלויה בתשובה. והחטא של שופף זרע על הארץ ומשחית דרכו ומוציא זרע על הארץ - משחית אותו ומשחית את הארץ, ועליו כתוב (ירמיה ב) נכתם עונך לפני, וכתוב בו (תהלים ה) פי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורף רע. פרט לתשובה גדולה. וכתוב (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימיתהו ה', והרי נתבאר.

אמר לו, למה דין הקדוש ברוך הוא את העולם במים ולא באש ולא בדבר אחר? אמר לו, סוד הוא, שהרי הם השחיתו דרכם בשביל שמים עליונים ומים תחתונים לא התחברו זכר ונקבה כראוי. (ומי הם המים העליונים? בינה. ומים תחתונים - מלכות. ה"א עליונה ה"א תחתונה. וכאשר הם משחיתים, נסתלק י"ו, שהוא זכר, ושאר ה"א בה"א ומים במים). מזה הם השחיתו דרכם, כמו זה מים זכריים ונקביים. ועל זה נדונו במים, במה שהם חטאו. והמים היו רותחים ופושטים מהם את העור, כמו שהשחיתו דרכם במים רותחים. דין כנגד דין. זהו שכתוב נבקעו כל מעינות תהום רבה. הרי מים תחתונים. וארבת השמים נפתחו - זה מים עליונים. מים עליונים ותחתונים.

בידיהו ואתיכו תננא לאתריהו ורווחין לון שעמא ופלגות שעמא. ולבית תיבין לאשייהו. וכן תלת זמנין ביזמא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמיה רבא מברך וכו' אנון רווחין לון. זכאין אנון צדיקניא דאורייתא מנהרא בהוא עלמא לכל סטרין כמה דאת אמר, (משלי ד) ואורח צדיקים פאור נוגה הולף ואור עד נכון היום (עד פאור לשון התוספתא):

רבי אבא אמר, בגינהם אית מדורין על מדורין תניינין תליתאין עד שבוע. והא אוקמוה חברייא. וזכאין אנון צדיקניא דאנון מסתמין מחובי חייביא ולא אזלי בארחייהו ולא מסתאבי בהו. וכל מאן דאסתאב פד אזיל להווא עלמא, נחית לגינהם. ונחית עד מדורא תפאה.

ותרין מדורין אנון דסמיכין דא עם דא שאול ואבדון. מאן דנחית לשאול דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה וסליקו ליה למדורא אחרא עלאה. וכן דרגא בתר דרגא עד דאנון סלקין ליה. אבל מאן דנחית לאבדון לא סלקין ליה לעלמין. ובגין כך אקרי אבדון דהא אביד הוא מפלא.

הא חזי, נח זכאה, הוה אתרי בכני דריה ולא הוה שמעי ליה. עד דקדשא בריה הוא אייתי עלייהו דינא דגיהנם. מאי דינא דגיהנם אשא ותלגא. מיא ואשא. דא צנינא ודא רתיחא. וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו ואתאבידו מעלמא. ולבתר אתקיים עלמא כדקא חזי ליה. ועאל נח בתבה ואעיל פה כל זינא וזינא (ר"א מברית) דעלמא. ודאי נח עץ עושה פרי הוה. ונפקו מן תבה כל זייני עלמא כגוונא דלעילא.

הא חזי, פד האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ בא ראה, כשעץ זה עושה הפרי, מתחבר בעץ פרי כל אותם מינים שלמעלה חיות גדולות

פרי כל אנון זיינין דלעילא חיוון רברבן וזעירן וכמה זיינין וכל חד לזיניה כמה דאת אמר, (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות. כגוונא דא נח בתבה. וכלהו נפקו מן תיבותא ואתקיים עלמא כגוונא דלעילא. ובגין כך נח איש האדמה אקרי. נח איש צדיק אקרי והא אוקמוהו.

רבי חייה אמר תלת מאה שנין עד לא אתי טופנא הוה נח אתרי בהו על עובדיהון ולא הוה שמעין ליה. עד דקדשא בריה הוא אשלים זמנא דאורייה לון ואתאבידו מעלמא. הא חזי, מה כתיב לעילא ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו להם. והוה אזלין ערטילאין לעיניהון דכלא.

מה כתיב, (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו'. ודא הוה יסודא ועקרא למיגד בחוביהון עד דגרים לון לאשתצאה מעלמא. ובגין כך אתמשכאן בתר יצר הרע ובגזעוי ושרשוי. ודחו מהימנותא קדישא מבינייהו. ואסתאבו (נ"א ואיהאבידו) כמה דאתמר. בגין כך קץ כל בשר בא לפני, לאלפא קטיגוריא עלייהו:

ויאמר אלהים אל נח קץ כל בשר בא לפני.

השלמה מההשממות (סימן י)

רבי חזקיה אמר זכאה חולקיהון דישראל דקודשא בריה הוא אתרעי בהון ויהב להון אורייתא קדישא ואזקרי לון ויהב לון עיטא לאסתמרא מעילא ותתא בגין דלא ישלוט בהו בר קדשא בריה הוא ואינון ידעי לדחיא מנייהו כל מקטרגין וכל קסטירין בגין דיהון חולקא דעדביה ואחסנתיה כמה דאת אמר (דברים ל"ב) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו.

וקטנות, וכמה מינים כל מין למינו, כמו שגאמר (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות. כמו זה נח בתבה. וכלם יצאו מהתבה, והתקיים העולם כמו שלמעלה. ולכן נח נקרא איש האדמה. נח נקרא איש צדיק. והרי בארנה. רבי חייה אמר, שלש מאות שנה עד שלא בא המבול היה נח מתרה בהם על מעשיהם ולא היו שומעים לו, עד שהקדוש ברוך הוא השלים הזמן שחפה להם ואבדו מהעולם

בא ראה מה פתוב למעלה, ויהי פי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו להם. והיו חולכים ערמים לעין כל. מה פתוב? (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו'. וזה היה יסוד ועקר להמשך בחטאים עד שגרם להם להשמד מהעולם, ולכן נמשכו אחר יצר הרע ובגזעו ובשרשו ודחו את האמונה הקדושה מביניהם, ונטמאו (נ"א נאבדו) כמו שגאמר. לכן קץ כל בשר בא לפני - ללמד קטיגוריה עליהם.

ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני.

השלמה מההשממות (סימן י)

רבי חזקיה אמר, אשרי חלקם של ישראל שהתרצה בהם הקדוש ברוך הוא ונתן להם תורה הקדושה, והזכיר אותם ונתן להם צעה להשמר ממעלה וממטה כדי שלא ישלט בהם - רק הקדוש ברוך הוא, והם יודעים לדחות מהם כדי המקטרגים וכל הרועות, כדי שיהיו חלק גורלו וירשתו, כמו שגאמר (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

בא ראה, ביום של ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, וכל בני העולם יושבים בקשבון, ואין מי שלא נכנס בקשבון, וספרי חיים ומתים נפתחים באותו יום. ובגלל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, נתן להם עצה להנצל מכל הקטרגים של מעלה שהם התמנו, וכן בכל זמן שהדין שורה על העולם. ביום זה מזמנים ישראל לעזור עליהם רחמים, ובמה? בשופר, שהקול הזה שיוצא עולה למעלה ומעורר שופר העליון, אז מתעוררים רחמים ממקומם, והקדוש ברוך הוא גם מפסיד דין ויושב בכסא רחמים ומרחם על ישראל, ולא נתנת רשות למקטרג.

וישראל יושבים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ותוקעים בשופר (ומעוררים) ומתעוררים רחמים, שהרי אותו קול שיוצא הוא התעוררות הרחמים, ואז המלשין לא יכול לעמד לפני כסא הרחמים, שהרי לא בא מאותו צד ולא נמצא קטגוריא. ביום הפפורים שהוא חתימת הדין, וישראל עומדים בקדשת רבונם, באותו יום, כדי שלא יקרב מלשין למקדש, נותנים לו שעיר, שבת מצד רוח השממה והוא טמא, ורוח טמאה נהנה ממנו. (ויח) הוא מתעסק בו, ולא מתקרב למקדש לטמא, ואז הפנים מאירות, וישראל נצולים ממנו.

בזמן אחר, כשרבים חטאי בני האדם, המלשין הזה בשעת הדין מתעורר על חטאי העולם, אז הוא בא, ונמצאת הלשנה לפני הקדוש ברוך הוא, והמקדש נטמא, וכל הפנים עצובות

תא חזי, ביום ראש השנה קדשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא וכל בני עלמא יתבי בחושפנא ולא אית מאן דלא עאל בחושפנא וספרין דחין ומתין פתיחין בהווא יומא וקדשא בריך הוא בגין דאתרעי בהו יתב לון עיטא לאשתזבא מפל קטרוגין דלעילא דאיונן אהמנן וכן בכל זמנא דדינא שרייא על עלמא. בהאי יומא אזדמן ישראל לאתערא רחמי עלייהו ובמה בשופר. דהא קלא דנפיק סליק לעילא ואתער שופר דלעילא כדין אתער רחמי מאתרייהו וקודשא בריך הוא קם מפורסייא דדינא ויתבי בכורסייא דרחמי ורחים עלייהו דישאל ולא אתיהיב רשו למקטרגא.

וישראל יתבי קמי קדשא בריך הוא בתיובתא ותקעי שופר (ומערי) ואתערו רחמי, דהא ההוא קלא דנפיק אתערוותא דרחמי איהו וכדין דלטורא לא יכול לקיימא קמי כורסייא דרחמי דהא לא אתי מההוא סטרא ולא אשתכח קטיגוריא. ביומא דכפורי דאיהו חתימא דדינא וקיימי ישראל בקדושתא דמרייהו בההוא יומא בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא יקבין ליה שעיר דאתי מסטרא דרוחא מסאבא והוא מסאבא ורוח מסאבא אתהני ביה (והוא) הוא אתעסק ביה ולא אתקרב למקדשא לסאבא וכדין אנפין נהירין וישראל משתזבין מניה.

בזמנא אחרא כד סגיין חובי בני נשא האי דלטורא בשעתא דדינא אתער על חובי עלמא כדין איהו אתי ואשתפח דלטורא קמי קדשא בריך הוא ויסתאב מקדשא וכל אנפין עצובין ודינא אשתכח

ונמצא הדין, ועל זה (בראשית) קץ כל בשר בא לפני, בא לפני ודאי, לתבע חטאי העולם משום שהם גרמו: (ע"כ מההשטמות).

וחזונו דבר הראשון. קץ כל בשר בא לפני, בא לפני ודאי. משום שהם גרמו. רבי יהודה פתח, (תהלים ט) הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני. אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: שני קצים הם, אחד לימין ואחד לשמאל, והם שתי דרכים ללכת בהם בני אדם לאותו העולם.

קץ לימין - שפתוב (דניאל יב) לקץ הימין. וקץ לשמאל - שפתוב (איוב כח) קץ שם לחשף ולכל תכלית הוא חוקר (אכן אפל ותלמות מה זה ולכל תכלית הוא חוקר? מי הוא החוקר? אלא אותו קץ לשמאל שפחשף פני הבריות). מהו ולכל תכלית? בזמן ששרוי הדין על העולם להשמד - אכן אפל וצלמות. קץ שם לחשף - זה מלאך המות, זה נחש. קץ כל בשר, קץ שם לחשף, שהרי מצד של התוף הזהב הוא בא. ולכל תכלית - בזמן שדין שרוי על העולם, הוא חוקר להיות קטגור לעולם להחשיף פני הבריות. קץ לימין, כמו שאמרנו שפתוב לקץ הימין.

אמר לו הקדוש ברוך הוא לדניאל: ואתה לך לקץ ותנות. אמר לו: מנוחה בעולם הזה או בעולם ההוא? אמר לו: בעולם ההוא, כמו שזאמר ינוחו על משכבותם. (דניאל יב) (ומעמד לגורלה לקין תמיון אמר לו: לאו אתר דהא לא ידענא מה יתא עלי בהווא עלמא. אמר ליה ותנות). אמר דיקומון מעפרא איקום ביניהו או לאו. אמר ליה ותעמד. אמר ליה הא ידענא די יקומון פתות פתות, מנהון דזכאי קשוט ומנהון דחייבי עלמא, ולא ידענא עם מאן מנהון איקום. אמר ליה לגורלה. אמר ליה הא

ועל דא (בראשית י) קץ כל בשר בא לפני, בא לפני ודאי לתבע חובי עלמא בגין דאיונן גרמו: (ע"כ באן מההשטמות)

(אחרנא מלחא נדמאא קין כל בשר בא לפני. בא לפני ודאי בגין דאיונן גרמו.) רבי יהודה פתח (תהלים ט) הודיעני יי קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני. אמר דוד קמי קדשא בריך הוא, תרין קצין אנון, חד לימינא וחד לשמאלא, ואנון תרין אורחין למייהו בהו בני נשא לההוא עלמא.

קץ לימינא דכתיב, (דניאל יב) לקץ הימין, וקץ לשמאלא דכתיב, (איוב כח) קץ שם לחשף

ולכל תכלית הוא חוקר (אכן אופל וצלמות. מאי ולכל תכלית הוא חוקר. מאן הוא חוקר. אלא ההוא קין לשמאלא דמחשיף אפיהון

דבריותא) מאי ולכל תכלית, בזמנא דדינא שרייא על עלמא לשיצאה אכן אופל וצלמות. קץ שם לחשף. דא מלאך המות, דא נחש, קץ כל בשר, קץ שם לחשף, דהא מסטרא דהתוכא דדבהא קאתי. ולכל תכלית בזמנא דדינא שרייא על עלמא הוא חוקר למיהו קטיגוריא לעלמא לאחשכא אפיהון דברייתא וכו'. (דף טג ע"א) קץ לימינא כדקאמרן דכתיב לקץ הימין.

אמר ליה קדשא בריך הוא לדניאל ואתה לך לקץ ותנות. אמר ליה מנוחה בהאי עלמא או בההוא עלמא, אמר ליה בההוא עלמא כמה דאת אמר ינוחו על משכבותם.

(דניאל יב) (ומעמד לגורלה לקין תמיון אמר ליה לאו אתר דהא לא ידענא מה יתא עלי בהווא עלמא. אמר ליה ותנות). אמר דיקומון מעפרא איקום ביניהו או לאו. אמר ליה ותעמד. אמר ליה הא ידענא די יקומון פתות פתות, מנהון דזכאי קשוט ומנהון דחייבי עלמא, ולא ידענא עם מאן מנהון איקום. אמר ליה לגורלה. אמר ליה הא

אמרת ואפה לך לקץ. אית קץ לזמינא ואית קץ לשמאלא, ולא ידענא לאן קץ. לקץ הזמין או לקץ הזמנים. אמר ליה לקץ הזמין או אוף הכא דוד אמר ליה לקדשא ברין הוא (תהלים ט) הודיעני יי קצוי. מה איהו חולק עדכי. ולא נח דעתיה עד דאתפשר דיהוי לזימינא דכתיב, (תהלים ק) שב לימיני. תא חזי, אוף קדשא ברין הוא אמר ליה לנח קץ כל בשר בא לפני. מאן איהו. דא קץ דאחשף אפייהו דבריתא דאיהו קץ כל בשר בא לפני. מפקא אולפינא חייבי עלמא מקדימין ליה ומשכן ליה עלייהו לאחשכא לון. דכיון דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא. ולא נטיל עד דיהבי ליה רשותא. ועל דא בא לפני למיטל רשו לאחשכא אנפיהו דבגי עלמא. ובגיני כן והנני משחיתם את הארץ. ועל דא עשה לך תבת עצי גפר בגין לאשתזבא ולא יכיל לשלטא עלך.

תא חזי, תנינן בזמנא דמותא אית במתא או בעלמא (נ"א דאתיהיב רשו למלאה המות לחבלא). לא יתחזי בר נש בשוקא. בגיני כן אמר ליה למחבלא לחבלא כללא. בגיני כן אמר ליה לקדשא ברין הוא בעי לך לאסתמרא ולא תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך. ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא. דהא מין הוו ואתגברו. תא חזי, לית לך דינא בעלמא או פד אתמחי או פד אתמסר עלמא בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל בגו אנון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף הכי הכא טופנא הוה, ומחבלא אזיל בגו טופנא. ואיהו אקרי הכי דאתפליל בשמא דא. ועל כן היה, והמשחית הולך בתוך המבול. והוא נקרא כן, שנקלל בשם הזה. ועל זה אמר הקדוש

אמר לו: לגורלך. אמר לו: הרי אמרת ואפה לך לקץ. יש קץ לזמין ויש קץ לשמאל, ולא ידעתי לאיזה קץ, אמר הזמין או לקץ הזמנים? לקץ לו: לקץ הזמין.

גם כאן דוד אמר לקדוש-ברוך הוא, (תהלים ט), הודיעני ה' קצוי, מהו חלק גורלי. ולא נחה דעתו עד שהתפשר שיהיה לזמין, שפיתוב (שם ק) שב לימיני. בא ראיה, גם הקדוש ברוך הוא אמר לו לנח, קץ כל בשר בא לפני. מיהו? זה הקץ שמחשיך פני הבריות, שהוא קץ כל בשר, בא לפני. מכאן למדנו שרשעי העולם מקדימים ומושכים אותו עליהם להחשיך להם. שכיין שנותנים לו רשות, הוא נוטל את הנשמה, ולא נוטל עד שנותנים לו רשות, ועל זה בא לפני לטל רשות להחשיך פני בני העולם. ולכן והנני משחיתם את הארץ. ועל זה עשה לך תבת עצי גפר, כדי להציל, ולא יוכל לשלט עלך.

בא ראיה, שנינו, בזמן שיש מות בעיר או בעולם (נ"א שנתנה רשות למלאה המות למשחית) לא יראה אדם בשוק, משום שיש לו רשות למשחית להשחית הכל. משום כן אמר לו הקדוש ברוך הוא: אפה צריך להשמר, ולא תראה את עצמך לפני המשחית שלא ישלט עליך.

ואם תאמר, מי נתן פאן משחית, שהרי מים היו והתגברו? בא ראיה, אין לך דין בעולם או כשומכה או כשנומסר העולם בדין, שלא נמצא אותו המשחית שהולך בתוך אותם הדינים שנעשים בעולם. גם כאן במבול שפך היה, ותוך המבול. והוא נקרא כן, שנקלל בשם הזה. ועל זה אמר הקדוש

דא אמר קדשא ברין הוא לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא.

ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא אזיל בגויה. כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא לא יכיל לשלטא עליה. מנלן ממצרים דכתיב, (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא בגין דאיהו אשתכח ויכיל הוא לחבלא. ולא אצטרין לאתחזא קמיה. בגין כן הוה גניז נח וכל אנון דעמיה בתיבותא. ומחבלא לא יכיל לשלטא עלייהו:

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה. אערעו בהני טורי דקרדו, חמו רשימין בקיעין בארחה דהוו מן יומי דטופנא. אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הני בקיעין דהוו מיומיו דטופנא, וקדשא ברין הוא שביק לון לדרי דרין בגין דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

דבך ארחוי דקדשא ברין הוא. לזכאין דעבדין רעותיה, בעי דידפרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. פגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, בגין דלא יתנשי חוביהו וילאדפרא ענשייהו ודכרניהון לביש לדרי דרין. היינו דכתיב, (ירמיה ב) נכתם עונך לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. האי קרא אוקמוה חבריא. אבל האי קרא על כנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, ברתיה דאברהם אבינו הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב, (שיר השירים ד) גל נעול. גלים אנון נהורין דמתפנשי ואזלי ועאלין לגויה ומליין

ברוך הוא לנח לשמר עצמו ולא יתראה בעולם.

ואם תאמר, הרי התבה הזו נראית בתוך העולם הזה והמשחית הולך בתוכו? כל זמן שלא נראים פני אדם לפני המשחית, לא יכול לשלט עליו. מנין לנו? ממצרים, שכתוב (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מה הטעם? משום שהוא נמצא והוא יכול להשחית, ולא צריך להתראות לפניו. לכן היה גנוז נח וכל אלו שעמו בתוך התבה, והמשחית לא יכל לשלט עליהם.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. פגשו באותם הרי אררט. ראו רשומים בקיעים בדרך שהיו מימי המבול. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הבקיעים הללו שהיו מימי המבול והקדוש ברוך הוא השאירם לדורי דורות, כדי שלא יתחזי חטאם של הרשעים לפניו. שכך דרך הקדוש ברוך הוא: לצדיקים שעושים רצונו - רוצה שיזכרו אותם למעלה ולמטה ולא ישכח זכרם לדורי דורות לטוב. כמו זה לרשעים שלא עושים רצונו - כדי שלא ישכח חטאם, ולהזכיר עושיהם וזכרונם לרע לדורי דורות, היינו שכתוב (ירמיה ב) נכתם עונך לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. פסוק זה פרושהו התכריס. אבל פסוק זה נאמר על כנסת ישראל. צהלי קולך בת גלים - פתו של אברהם אבינו, כן פרושה בת גלים, ככתוב (שיר ד) גל נעול. גלים הם מאורות שמתכנסים והולכים ונכנסים לתוכה וממלאים אותה, ככתוב

אמר רבי חייא, העולם הזה בעני מיום שעבר אדם על מצוות הקדוש ברוך הוא, עד שבא נח והקריב קרבן והתישב העולם. אמר רבי יוסי, לא התישב העולם ולא יצאה הארץ מזוהמת הנחש, עד שעמדו ישראל על הר סיני ונאחזו בעץ החיים, ואז התישב העולם.

וְאִלֶּמְרָא שְׁחָרוּ יִשְׂרָאֵל וְחִטּוּ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ מְתִים לְעוֹלָמִים, שֶׁהָיָה נִפְסְקָה מֵהֶם זְמַת הַנְּחֹשׁ. כִּיֵּן שֶׁחִטָּא, אִזְ נִשְׁבְּרוּ אוֹתָם הַלּוּחוֹת הַרְּאוּשִׁים שֶׁהָיְתָה בָּהֶם חִרוֹת שֶׁל הַפֶּל, הַחִרוֹת מֵאוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ שֶׁהוּא קֵץ כֹּל בֶּשֶׂר. וַיִּכְשַׁקְמוּ הַלּוּיִם לְהַרְגֵּ הַרְּג, אִזְ הַתַּעֲרָר הַנְּחֹשׁ הִרְעֵ וְהִיָּה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, וְלֹא יָכֵל לְשֹׁלֵט בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְזֻדְּרָוִים כֹּלָם בַּחֲגוּרוֹת מְזִינּוֹת, וְלֹא יָכֵל הַנְּחֹשׁ לְשֹׁלֵט בָּהֶם. וְכִיֵּן שֶׁאָמַר לַמֶּשֶׁה (שמות 32) וַעֲתָה הוֹרֵד עֲדֶיךָ מִעֲלֶיךָ, נַתַּנָּה רְשׁוֹת לַנְּחֹשׁ הַזֶּה לְשֹׁלֵט עֲלֵיהֶם

בַּא רְאָה מַה כְּתוּב (ש), וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהָר חָרֵב. וַיִּתְנַצְּלוּ? וַיִּנְצְלוּ צִדִּיק הַלֵּיתִי! אֶלָּא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יְדֵי הַאֲחֵר, מִשּׁוּם שֶׁנַּתַּנָּה רְשׁוֹת לַנְּחֹשׁ לְשֹׁלֵט. אֶת עֲדָיִם מֵהָר חָרֵב, שֶׁקֶבְלוּ מֵהָר חָרֵב כְּשִׁנְתַּנָּה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

אמר רבי חייא, נח שהיה צדיק, למה לא היה מבטל מות מהעולם? אלא משום שעדין לא הסתלקה הזוהמה מן העולם. ועוד, שהם לא האמינו בקדוש-ברוך-הוא, וככלם אוחזים בעלים של האילן למטה ומתלבשים ברוח טמאה. ועוד הוסיפו אחר שהיא עץ החיים, עדין לא הוריד

אמר רבי חייא במספנותא הוה עלמא מיומא דעבר אדם על פקודי קדשא ברוך הוא, עד דאתא נח וקריב קרבן ואתישב עלמא. אמר רבי יוסי לא אתישב עלמא ולא נפקא ארעא מזוהמא נחש עד דקיימו ישראל על טורא דסיני ואתאחידו באילנא דחיי כדין אתישב עלמא.

וְאִלֶּמְרָא דְהִדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחָאבוּ קְמִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא הָווּ מִתִּין לְעֵלְמִין. דְּהָא אִתְּפִסַּק מְנִיְהוּ זוֹהֵמָא דְנִחֹשׁ. כִּיֵּן דִּחְבוּ כְּדִין אֲתַבְּרוּ אֲנוּן לוּחֵי קְדָמָאי, דְּהָווּ בְּהוּ חִירוּ דְכְּלָא. חִירוּ דְהִהוּא נְחֹשׁ דְּאִיְהוּ קֵץ כֹּל בֶּשֶׂר. וְכֵד קְמוּ לֵיוְאי לְקֻטְלָא קְטְלָא, כְּדִין אֲתַעֲרֵר חוּיָא בִישָׁא וְהָוֵה אָזִיל קְמִיְהוּ וְלֹא יָכִיל לְשֹׁלְטָאָה בְּהוּ, בְּגִין דְּהָווּ יִשְׂרָאֵל מְזֻדְּרָזִין כָּלְהוּ בַּחֲגִירוּ מְזִינָן וְלֹא יָכִיל הִהוּא נְחֹשׁ לְשֹׁלְטָאָה בְּהוּ. וְכִיֵּן דְּאָמַר לַמֶּשֶׁה (שמות 32) וַעֲתָה הוֹרֵד עֲדֶיךָ מִעֲלֶיךָ, אֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לְהֵאי נְחֹשׁ לְשֹׁלְטָאָה עֲלֵיְהוּ.

הא חזי, מה כתיב, (שמות 32) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהָר חָרֵב. וַיִּתְנַצְּלוּ וַיִּנְצְלוּ מִיַּבְעֵי לֵיהֵ. אֶלָּא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יְדֵא דְאֲחֵרָא בְּגִין דְּאֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לַנְּחֹשׁ לְשֹׁלְטָאָה. אֶת עֲדָיִם מֵהָר חָרֵב דְּקֶבְלוּ מִטּוּרָא דְחָרֵב כֵּד אֲתִיְהִיב אוּרִיתָא לְיִשְׂרָאֵל.

אמר רבי חייא נח דהיה צדיק אמאי לא הוה בטיל מותא מעלמא. אלא בגין דעד לא סלקת זוהמא מעלמא. ועוד דאנון לא הוו מהימנין ביה בקודשא ברוך הוא וכלהו אחידן בטרפיי אילנא לתמא

כך לחטא וללקת אחר יצר הרע כבראשונה. והתורה הקדושה,

(ש) שלחין פרדס רמונים. הקשיבו לישה, כמו שנאמר (איוב 1) ליש אבד מבלי טרף. ליש - זכר. לישה - נקבה. למה נקרא ליש? אם משום שפתיב (משלי 7) ליש גבור בפיהמה, או משום שפתיב ליש אבד מבלי טרף. אלא הפל הוא ליש, גבורה תחזונה שבאה מגבורה עליונה. ליש אבד מבלי טרף - בישעה שאותם נחלים מסתלקים ולא נכנסים לתוכה, אז נקראת לישה שאובדת מבלי טרף, שפתיב ליש אבד מבלי טרף ובגוי לביא יתפרדו.

וכה שאמר לישה, הינו עניה ענתות, עני של עניות, כמו שנאמר (ירמיה 4) מן הפהנים אשר בענתות, וכתיב (מלכים-2 א) ענתת לך על שדיך. מה משמענו? אלא כל זמן שהמלך דוד היה קים, עלה אביתר בעשר ובכל. אחר כך אמר לו שלמה, ענתת לך על שדיך.

רמה קרא לו שלמה כך? אלא אמר לו, ביקמך היה אבא בעני, ועכשו לך על שדיך. פעת יש לומר, למה נקרא אביתר ענתות? אם תאמר שהיה מענתות, הרי שנינו שפתיב (שמואל-1 א 1) וימלט בן אהד לאחיהמלך בן אחטוב ושמו אביתר. והוא מנוב היה, שהרי נוב היתה עיר הפהנים. ואף על פי שאמרו, היא נוב היא ענתות, ולמה נקראת ענתות? משום שינדה לעני ואברה העיר על ידי שאול ואבדו הפהנים. אלא ענתות כפר היה, ואינה נוב, ולכן קרא לה אביתר ענתות, משום שאמר (מלכים-2 א) וכי התענית בכל אשר התענה אבי. והוא היה מהעיר נוב, ועל העני של דוד שהיה לו בקמיו קרא לו כך.

לה פדכתויב, (שיר השירים 1) שלחין פרדס רמונים. הקשיבו לישה כמה דאת אמר (איוב 1) ליש אובד מבלי טרף. ליש דכר. לישה נוקבא. אמאי אקרי ליש, אי משום (משלי 7) דכתיב ליש גבור בפיהמה, או משום דכתיב ליש אובד מבלי טרף. אלא כלא איהו ליש גבורה תתאה דאתי מגבורה עלאה. ליש אובד מבלי טרף, בשעתא דאנון נחלין מסתלקין ולא עאלין לגווה, כדין אתקרי לישה דאביתר מבלי טרף. דכתיב ליש אובד מבלי (ד' ט' ג' 17) טרף ובגוי לביא יתפרדו.

וכה דאמר לישה היינו עניה ענתות מספנותא כמה דאת אמר, (ירמיה 4) מן הפהנים אשר בענתות וכתיב, (מלכים 2 א) ענתת לך על שדיך. מאי איריא. אלא כל זמנא דדוד מלפא הוה קים, אסתלק אביתר בעותרא ובכלא. לבתר אמר ליה שלמה ענתות לך על שדיך.

אמאי קרי ליה שלמה הכי. אלא אמר ליה ביומך הוה אבא במספנו והשתא לך על שדיך. השתא אית לומר אמאי אקרי אביתר ענתות. אי תימא דהוה מן ענתות, הא תנינן דכתיב, (שמואל 1 א 1) וימלט בן אהד לאחיהמלך בן אחטוב ושמו אביתר. והוא מנוב היה, דהא נוב עיר הפהנים היה. ואף על פי דאמרו דהיא נוב היא ענתות ואמאי אקרי לה ענתות בגין דנחתת למספנו ואתאביד קרתא על ידא דשאול ואתאבדו כהני. אלא ענתות כפר היה, ולא הוא נוב, ועל דא קרי ליה אביתר ענתות, בגין דאמר (מלכים 2 א) וכי התענית בכל אשר התענה אבי. ומקרתא דנוב היה, ועל מספנו דדוד דהוה ביומוי אקרי ליה הכי.

ומתלבשן ברוח מסאבא. ותו לבתר אוספו למחטי ולמהך בתר יצר הרע כד בקדמיתא. ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אפתי לא נחית לה קדשא ברין הוא בארעא. ותו דאיהו אמשיף ליה בעלמא לבתר דכתיב וישפת מן היין וישפר ויתגל בתוך אהלה והא אתמר.

עד דהווי אזלי, חמו חד יודאי דהנה אתי. אמר רבי יוסי האי בר נש יודאי איהו ואתחזי. כד מטא גביהו שאילו ליה. אמר לון שליחא דמצוה אנא. דהא אנן דיירי בכפר דראמין, ומטי זמנא דחג, ואנן צריכין לולב ווינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון למצוה. אזלו פחדא. אמר להו ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דבבלהו אתאן לרצויי עלמא (נ"א על מ"א) שמעתון אמאי אנן צריכין לון פחג. אמר ליה כבר אתערו בהו חבריאי. אבל אי מלה תדמא איהו תחות ידך אימא לה.

אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן דיירי ביה הוא זעיר וכלהו עסקי באורייתא. ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזא שמייה. ובכל יומא ויומא אמר לן מלין תדתין באורייתא. ואמר דהא בתג זמנא הוא לשלטאה. (ושאל שליטין בתהו זמנא, ונחמנא לולב דמתחזי דאנן נצייחנא עליהו על כל אנון דאקרון המון העם ולשלטאה עליהו) (אוי עבר על נפשנו המום תודוים ברוך ה' שלא נתננו טרה לשניקה. וכי אית שנים למים, אלא) (כ"א דכל אנון ברכין) אנון שאר עמין. אנון ברכין ממנן על שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומתברכאן מסטרייהו דישראל וקרינן לון מים הזידונים. כמה דאת אמר, (תהלים קכד) המים הזדונים.

אותה הקדוש ברוך הוא לארץ, ועוד שהוא משף אותו בעולם אחר כך, שכתוב וישפת מן היין וישפר ויתגל בתוך אהלה, והרי נתבאר.

עד שהיו הולכים, ראו יהודי אחד שהיה בא. אמר רבי יוסי, האיש הזה הוא יהודי ונראה. פשהגיע אליהם, שאלו אותו. אמר להם, אני שליח מצוה, שהרי אנו גרים בכפר ראמין, והגיע זמן החג, ואנו צריכים לולב עם המינים שלו עמו, ואני הולך לקטף אותם למצוה. הלכו פאחד. אמר להם אותו יהודי, ארבעת מיני הלולב הללו שפקלם באים לרצות בעד העולם (נ"א על המים), שמעתם למה אנו צריכים אותם פחג? אמר לו, כבר העירו בנה החברים, אבל אם דבר חדש הוא פחת ידך - אמר אותה.

אמר להם, ודאי אותו מקום שאנו גרים בו הוא קטן, וכלם עוסקים בתורה, ויש עלינו תלמיד חכם ושמו רבי יצחק בר יוסי מחוזא, ובכל יום ויום אומר לנו דברי תורה חדשים, ואמר שהרי פחג זמן הוא לשלט. (ושאל שולטים באותו זמן ולקחים לולב שמראה שאנו נחמו על כל אותם שנקראים המון העם ולשלת עליהם) (אוי עבר על נפשנו המום תודוים ברוך ה' שלא נתננו טרה לשניקה. וכי יש שנים למים? אלא) (שכל אותם גדולים) אותם שאר העמים. אותם ממנים גדולים על שאר העמים עכו"ם, ומתברכים מצדם של ישראל, וקוראים להם מים הזידונים, כמו שנאמר (תהלים קכד) המים הזידונים.

ובשבי"ל לשלט עליהם באנו בסוד

ובגין לשלטאה עליהו אתינא ברזא דשמא קדישא באנון ארבע מינין

שבולב לרצויי ליה לקודשא ברין הוא (עליהו) ולשלטאה (דף טו ע"א) עלייהו ברזא דשמא קדישא. ולא תערב עלן מיין קדישין לנסכא על גבי מדבחא.

הו אמר לון בראש השנה אתערותא קדמאה איהו בעלמא. מאי אתערותא קדמאה. דא בי דינא דלתתא (נ"א דא ראש השנה כמש' דאתער למידן עלמא. וקדשא ברין הוא יתיב על עלמא בדינא ודאין עלמא.

ושלמא האי בי דינא למידן עלמא, עד יומא דכפנרי דנהרין אנפיה, ולא אשתכח חוין דלטורא בעלמא. דאיהו אתעסק במה דאתין ליה ההוא שעיר דאיהו מסטרא דרוח מסאבא כדקא חזי ליה. ובגין דאתעסק בההוא שעיר לא קריב למקדשא. ושעיר דא כההוא שעיר דראש חדש דאתעסק ביה ונאיהירו אנפיה דראש השנה (נ"א כד בראש השנה) (נ"א אנהירו) (אנפוי דמקדשא). ועל דא ישראל בלהו משפחין רחמי קמי קדשא ברין הוא ואתעבר חובייהו. ורזא תדא אמר לן ולא אתייהיב רשו לגלאה בר לתסידי קדישין עליונין חפימין. אמר רבי יוסי מאן איהו. אמר לון עד לא בדיקנא בכו.

אזלו. לבתר אמר לון. כד סיהרא אתקריבת בשמשא. אתער קדשא ברין הוא סטרא דצפון ואחיד בה ברחימו ומשיף לה לגביה, ודרום אתער מסטרא אחרא. וסיהרא סלקא ומתחברא במזרח. וכדין נקא מתרין סטרין ונטילת ברכאן בחשאי, וכדין אתברכא סיהרא ואתמלייא. והכא אתקריבת אתתא כבעלה.

השם הקדוש באותם ארבעה מיני הלולב לרצות את הקדוש ברוך הוא (עליהם) ולשלט עליהם בסוד השם הקדוש, ולהעיר עלינו מים קדושים לנסף על גבי המזבח.

עוד אמר להם, בראש השנה התעוררות ראשונה היא בעולם. מה זה התעוררות ראשונה? זה בית דין התחלתו (נ"א זה ראש השנה כמש' שמתעורר לדון את העולם. והקדוש ברוך הוא יושב על העולם בדין ודן את העולם. ושולט בית הדין (שלמטה) הזה לדון את העולם, עד יום הפפורים שמאירים פניה, ולא נמצא נחש מלשין בעולם, שהוא מתעסק במה שמביאים לו אותו השעיר, שהוא מצד רוח הטמאה פראוי לו. ומשום שמתעסק באותו שעיר, לא קרב למקדש. ושעיר זה כמו אותו שעיר של ראש חדש שמתעסק בו ומאירות פניה של ראש השנה (כד בראש השנה) (מארים) (פני המקדש). ועל זה כל ישראל מוצאים רחמים לפני הקדוש ברוך הוא, ונטאיהם מתבטלים. וסוד אחד אמר לנו, ולא נתנה רשות לגלות פרט לחסידים קדושים עליונים ונכמים. אמר רבי יוסי, מהו? אמר להם, צדין לא בדיקתי אתכם.

הרכו. אחר כך אמר להם, כשהלכנה מתקרבת לשמש, מעורר הקדוש ברוך הוא צד הצפון ואוחז בו באהבה ומוסף אותו אליו, והדרום מתעורר מצד אחר, והלכנה עולה ומתחברת במזרח. ואז יונקת משני צדדים ונטילת ברכות בחשאי, ואז מתברכת הלכנה ומתמלאת. וכאן מתקרבת האשה לבעלה.

בְּמָה דְאֵית רְזָא דִּיּוֹקְנָא שְׂיִיפִי

בְּמָה דְאֵית רְזָא דִּיּוֹקְנָא שְׂיִיפִי (ג"א בתיקוני דש"יפ) דְאָדֶם וְתִיקוֹנוֹי. הֲכִי נְמִי אֵית (ג"א איהו) רְזָא דְדִּיּוֹקְנָא דְשְׂיִיפִי נוֹקְבָא וְתִיקוֹנֵי דְנוֹקְבָא. וְכֻלָּא פְרִיש בְּגוּוֹן. הֲכִי נְמִי אֵית לְעֵילָא (ר"א פ"א) אָחִיד בְּהַ וְאִתְעָר לְקַבְל בְּרַחֲמֵי הֲכִי נְמִי אֵית לְתַתָּא רְזָא וְתִיקוֹנָא דְאָדֶם תְּתַאָה אַחְרָא תַחֲת סִיְהֵרָא (ר"א וְתִיקוֹנָא דְנוֹקְבָא).

כְּמוּ שְׂדַשׁ סוּד דְמוֹת אִיבְרִי נִיֵּא בְּחֲנוּי הַאיבְרִים] הָאֲדָם וְתִיקוֹנוֹי, כְּפָ גַם יֵשׁ [וְהוּא] סוּד שֵׁל דְמוֹת אִיבְרִי הַנְּקֻבָה וְתִיקוֹנֵי הַנְּקֻבָה, וְהַכַּל מִפְרָשׁ בְּתוּכּוּבּוֹ. כְּפָ גַם יֵשׁ לְמַעְלָה [וְ] שְׂאֵחֻזָּה בַּהּ וּמִתְעוֹרֵר כְּגַדַּד בְּאַהֲבָה, כְּפָ גַם יֵשׁ לְמַטָּה סוּד וְתִיקוֹן הָאָדָם הַתַּחַתוֹן הָאֲחֵר תַּחַת הַלְבָנָה [וְ] הָאֲחֵר וְתִיקוֹן שְׂמַאל לְמַעְלָה אֲחוּזָתָ בַּהּ וּמִתְעוֹרֵר כְּגַדַּדָּה בְּאַהֲבָה, כְּפָ גַם יֵשׁ לְמַטָּה. [וְ] תַּעֲמוּדִים בְּלַם עוֹמְרִים אִיבְרִים לְהָאֵחָז וְהֵ בַּהּ וְלַתַּקְשֵׁר הֵ בַּהּ קַשְׁרֵי הָאֲמִינָה צַד הַקְרֵשָׁה מֵצַד שֵׁל רוּחַ סְמָאָה שְׂחַיֵּא סוּד הַנָּחַשׁ שְׂלַמְטָה]. גְּחַשׁ זֶה הוּא זְרוּעַ שְׂמַאל שֵׁל רוּחַ הַסְּמָאָה, וְאוּחֻזּ בּוֹ מִי שְׂרוּכֵב עָלָיו, וְקָרֵב לְלַבְנָה וּמוֹשְׁף אוֹתָהּ בִּינְיָהֶם (ג"א בְּרַקְוֹת) שֵׁל דְבִקּוֹת וְנָטַמְאָת.

וְאַז יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מְקָרִיבִים שְׂעִיר, וְאוּתּוֹ נִחַשׁ נִמְשֵׁף אַחֵר אוֹתּוֹ הַשְׂעִיר, וְהַלְבְּנָה נְטַהֲרַת וְעוֹלָה לְמַעְלָה וּמִתְקַשְׂרַת לְמַעְלָה לְהַתְּבַרְף, וּפְנִיָּה מֵאִירִים מַה שְׂנַחֲשֻׁכָה לְמַטָּה. אֲזִי כָּאן בְּיוֹם הַפְּפוּרִים, כִּיּוֹן שְׂאוּתּוֹ נִחַשׁ הִרְעַתְעִס בְּאוּתּוֹ שְׂעִיר, הַלְבְּנָה נִפְרְדַת מִמֶּנּוּ וּמִתְעַסְקַת [בִּישְׂרָאֵל] לְלַמַּד עֲלֵיהֶם סְגוּרֵיא, וְסוּכְכַת עֲלֵיהֶם כְּמוֹ אִם עַל הַבָּגִים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא מְבִרַף אוֹתָם מִלְמַעְלָה וּמוּחַל לְהֵם. אַחֵר כְּפָ כְּשֵׁיִשְׂרָאֵל מְגִיעִים לְחָג, מְעוֹרְרִים צַד יִמִּין לְמַעְלָה, כְּדִי שְׂתַתְּקַשֵּׁר בּוֹ הַלְבְּנָה וְיֵאוּרוּ פְנִיָּה כְּרָאוֹי. וְאַזּ מְחַלְקַת [וּמְהֵרָא] חֲלָק שְׂלָה בְּרִכּוּת לְכָל אוֹתָם מְמַנִּים שְׂלַמְטָה שְׂתִיעַסְקוּ בְּחֻלְקָם, וְלֵא יִבְאוּ לִינֵק וְלִהָתְקָרֵב לְצַד שֵׁל חֲלָק יִשְׂרָאֵל.

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה - כְּשֵׁשָׂאָר הַעַמִּים

וְכַדִּין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקָרִיבִין שְׂעִיר. וְהֵהוּא נִחַשׁ אֲתַמְשֵׁף אֲבַתְרִיָּה דְהֵהוּא שְׂעִיר. וְסִיְהֵרָא אֲתַדְכִּיְאֵת וְסִלְקַאת לְעֵילָא וְאִתְקַשְׂרַת לְעֵילָא לְאַתְבָּרְכָא. וְנִהֲיִרִין אֲנַפְהָא מַה דְאַתְחַשְׂכַּת לְתַתָּא.

כְּדִין הֲכָא בְיוֹמָא דְכְּפוּרֵי כִיּוֹן דְהֵהוּא חוּיָא בִישָׂא אֲתַעֲסַק בְּהֵהוּא שְׂעִיר. סִיְהֵרָא אֲתַפְרַשְׁת מְגִיָּה וְאֲתַעֲסַקַת [בִּישְׂרָאֵל] לְאוּלְפָא עֲלֵיָּהּ סְנִיגוּרֵיא וְסוּכְכַת עֲלֵיָּהּ כְּאַמָּא עַל בְּנִין. וְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא בְרִיף לִוֵּן מִלְעֵילָא וּמִחֵיל לִוֵּן. לְכֵתֵר יִשְׂרָאֵל כְּדִיּוֹ מַטוֹ לְחַג מִתְעָרִי סְטְרָא דִּימִנָּא לְעֵילָא. בְּגִין דִּיתְקַשֵּׁר בִּיהַ סִיְהֵרָא וְיִתְנַהֲרֵי אֲנַפְהָא כְּדָקָא חֲזִי. וּכְדִין פְּלִגַת [וְ] חוֹלְקָא דְבָרְכָאן לְכָל אֲנוּן מְמַנֵּן דְלְתַתָּא דִּיתַעֲסָקוּן בְּחוֹלְקָהוּן. וְלֵא יִיתּוּן לִינְקָא וְלְקָרְבָא בְּסְטְרָא דְחוֹלְקָהוּן דִּישְׂרָאֵל. בְּגוּזְנָא דֵּא לְתַתָּא כַּד שָׂאָר עַמִּין מִתְבָּרְכִין.

כְּלָהוּן אֲנוּן מִתַּעֲסָקִין בְּאַחְסֵנַת חוֹלְקָהוּן. וְלֵא הוּוּ אֲתִיִין לְאַתְעָרְבָא בְּהַדְיָיְהוּ דִּישְׂרָאֵל וְלְחַמְדָּא חוֹלְקָא אֲחִסְנִיתְהוּן. וּבְגִין כְּפָ יִשְׂרָאֵל אֲנוּן מְשָׁכִין בְּרָכָאן לְכָל אֲנוּן מְמַנֵּן בְּגִין דִּיתַעֲסָקוּן בְּחוֹלְקָהוּן וְלֵא יִתְעָרְבוּן בְּהַדְיָיְהוּ. וְכַד סִיְהֵרָא אֲתַמְלֵי בְּרָכָאן לְעֵילָא כְּדָקָא יָאוּת. יִשְׂרָאֵל אֲתִיִין וְיִנְקִין מִינְהַ בְּלַחֲוִדְיָיְהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב (בַּמְדָּבָר טז) בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם. מָאִי עֲצַרְתָּ. כְּתַרְגוּמוֹ כְּנִישׁוֹ. כָּל מַה דְּכִנְישׁוּ מְאַנְוֵן בְּרָכָאן עֲלָאִין. לֵא יִנְקִין מְגִיָּה עַמִּין אַחְרֵינִין כְּפָ יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוִדְיָיְהוּ. וּבְגִין כְּפָ פְּתִיב עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם. וְלֵא לְשָׂאָר עַמִּין. לָכֶם וְלֵא לְשָׂאָר מְמַנֵּן.

וְעַד דָּא אֲנוּן מְרַצִין עַל הַמַּיִם לְמַיְהַב לִוֵּן חוֹלְקָא בְּרָכָאן דִּיתַעֲסָקוּן בִּיהַ. וְלֵא יִתְעָרְבוּן לְכֵתֵר בְּחוֹדוֹתָא דִּישְׂרָאֵל כְּדִי יִנְקִין בְּרָכָאן עֲלָאִין. וְעַל הַהוּא יוֹמָא כְּתִיב דוּדֵי לִי וְאֲנִי לּוֹ. דֵּלָא אַתְעָרַב אוּחְרָא בְּהַדִּין.

לְמַלְכָּא דְזַמְן רְחִימִיָּה בְּסַעוּדָתָא עֲלָהַ דְעַבִּיד לִיָּה לְיוֹמָא רְשִׁימָא. הָא רְחִימִיָּה דְמַלְכָּא יְדַע דְמַלְכָּא (דף טז ע"ב) אֲתַרְעֵי בִיהַ. אָמַר מַלְכָּא הַשְׂתָּא אֲנָא בְּעֵי לְמַחְדֵי עַם רְחִימִיָּאִי. וְדְחִילְנָא דְכַד אֲנָא בְּסַעוּדָתָא עַם רְחִימִיָּאִי יַעֲלוּן כָּל אֲנוּן קְסִטוּרֵי מְמַנֵּן וְיִתְיבּוּן עַמְנָא לְפַתּוּרָא לְמִסַּעַד סַעוּדָתָא דְחַדְוָה עַם רְחִימִיָּאִי. מַה עֵבַד אַקְדִים הַהוּא רְחִימִיָּה קוּסְטוּרִין דִּירוּקִי וּבְשָׂרָא דְתוּרִי וְאַקְרִיב קַמִּיָּהוּ דְאֲנוּן קְסִטוּרֵי מְמַנֵּן לְמַיְכַל. לְכֵתֵר יְתִיב מַלְכָּא עַם רְחִימִיָּאִי לְהַיָּא סַעוּדָתָא עֲלָהַ מְכַל עַדוּנִין דְעֻלְמָא. וּבְעוּד דְאֵיָּהוּ בְּלַחֲוִדוּי עַם מַלְכָּא שְׂאִיל לִיָּה כָּל צְרְכּוּי וְיִהִיב לִיָּה. וְאַחְדֵי מַלְכָּא עַם רְחִימִיָּה

וְעַד זֶה הֵם מְרַצִים עַל הַמַּיִם, לְתַתּוֹ לְהֵם חֲלָק בְּרִכּוּת שְׂתִיעַסְקוּ בּוֹ, וְלֵא יִתְעָרְבוּ אַחֵר כְּפָ בְּחֻדוֹת יִשְׂרָאֵל כְּשִׂיּוּנְקִים בְּרִכּוּת עֲלִינוּת. וְעַל אוֹתּוֹ יוֹם כְּתוּב דוּדֵי לִי וְאֲנִי לּוֹ. שְׂלָא מִתְעָרַב אַחֵר עַמְנוּ. לְמַלְכָּא שְׂחוּזְמִין אֲהוּבּוֹ לְסַעוּדָה עֲלִינוּתָ שְׂעַשְׂהָ לּוֹ לְיוֹם רְשׁוּם. אֲהוּבּוֹ הַמְלִךְ הָרִי יוֹדַע שְׂהַמְלִךְ רוּצָה בּוֹ. אָמַר הַמְלִךְ, כַּעַת אָנִי רוּצָה לְשַׂמַּח עִם אֲהוּבִי, וְאֲנִי חוֹשֵׁשׁ שְׂכַפְאָשֵׁר אָנִי בְּסַעוּדָה עִם אֲהוּבִי. וְכִנְסוּ כָּל אוֹתָם פְּקִידִים מְמַנִּים וְיִשְׁבוּ עַמְנוּ לְשַׁלְחֵן לְסַעַד סַעוּדַת הַשְּׂמַחָה עִם אֲהוּבִי. מַה עֲשָׂה? הַקְדִים אוֹתּוֹ אֲהוּבִי מֵימִים שֵׁל יְרָקוֹת וּבִשֵׁר שְׁוּרִים וְהַקְרִיב לִפְנֵי אוֹתָם פְּקִידִים מְמַנִּים לְאַכַל. אַחֵר כְּפָ יֵשֵׁב הַמְלִךְ עִם אֲהוּבּוֹ לְאוֹתָהּ הַסַּעוּדָה הַעֲלִינוּתָ מְכַל עַדוּנֵי הַעוּלָם. וּבְעוּד שְׂחַוָּה לְבָדוֹ עִם הַמְלִךְ, בִּקְשׁ מִמֶּנּוּ כָּל צְרָכֵי וְנַתַּן לּוֹ, וְשַׂמַּח הַמְלִךְ עִם אֲהוּבּוֹ

מִתְבָּרְכִים, כָּלֶם מִתַּעֲסָקִים בִּישִׁישַׁת חֻלְקָם, וְלֵא יִבְאוּ לְהַתְעָרַב עִם יִשְׂרָאֵל וְלִחְמַד חֻלְק יִרְשָׁתָם. וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל מוֹשָׁכִים בְּרִכּוּת לְכָל אוֹתָם מְמַנִּים, כְּדִי שְׂתִיעַסְקוּ בְּחֻלְקָם וְלֵא יִתְעָרְבוּ עִמָּם.

וּבְשִׂחְלָבָנָה מִתְמַלֵּאת בְּרִכּוּת לְמַעְלָה כְּרָאוֹי. יִשְׂרָאֵל בְּאִים וְיוֹנְקִים מְמַנָּה לְבַדָּם. וְעַל זֶה כְּתוּב (בַּמְדָּבָר טז) בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם. מַה זֶה עֲצַרְתָּ? כְּתַרְגוּמוֹ כְּנִישׁוֹ (הַתְּכַנְסוּת). כָּל מַה שְׂכַנְסוּ מְאוֹתָם בְּרִכּוּת עֲלִינוּת, לֵא יוֹנְקִים מְמַנָּה עַמִּים אַחֲרֵים, כְּפָ יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם. וְלָכֵן כְּתוּב עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם, לָכֶם וְלֵא לְשָׂאָר הַעַמִּים, לָכֶם וְלֵא לְשָׂאָר הַמְמַנִּים.

וְעַד זֶה הֵם מְרַצִים עַל הַמַּיִם, לְתַתּוֹ לְהֵם חֲלָק בְּרִכּוּת שְׂתִיעַסְקוּ בּוֹ, וְלֵא יִתְעָרְבוּ אַחֵר כְּפָ בְּחֻדוֹת יִשְׂרָאֵל כְּשִׂיּוּנְקִים בְּרִכּוּת עֲלִינוּת. וְעַל אוֹתּוֹ יוֹם כְּתוּב דוּדֵי לִי וְאֲנִי לּוֹ. שְׂלָא מִתְעָרַב אַחֵר עַמְנוּ.

לְמַלְכָּא דְזַמְן רְחִימִיָּה בְּסַעוּדָתָא עֲלָהַ דְעַבִּיד לִיָּה לְיוֹמָא רְשִׁימָא. הָא רְחִימִיָּה דְמַלְכָּא יְדַע דְמַלְכָּא (דף טז ע"ב) אֲתַרְעֵי בִיהַ. אָמַר מַלְכָּא הַשְׂתָּא אֲנָא בְּעֵי לְמַחְדֵי עַם רְחִימִיָּאִי. וְדְחִילְנָא דְכַד אֲנָא בְּסַעוּדָתָא עַם רְחִימִיָּאִי יַעֲלוּן כָּל אֲנוּן קְסִטוּרֵי מְמַנֵּן וְיִתְיבּוּן עַמְנָא לְפַתּוּרָא לְמִסַּעַד סַעוּדָתָא דְחַדְוָה עַם רְחִימִיָּאִי. מַה עֵבַד אַקְדִים הַהוּא רְחִימִיָּה קוּסְטוּרִין דִּירוּקִי וּבְשָׂרָא דְתוּרִי וְאַקְרִיב קַמִּיָּהוּ דְאֲנוּן קְסִטוּרֵי מְמַנֵּן לְמַיְכַל. לְכֵתֵר יְתִיב מַלְכָּא עַם רְחִימִיָּאִי לְהַיָּא סַעוּדָתָא עֲלָהַ מְכַל עַדוּנִין דְעֻלְמָא. וּבְעוּד דְאֵיָּהוּ בְּלַחֲוִדוּי עַם מַלְכָּא שְׂאִיל לִיָּה כָּל צְרְכּוּי וְיִהִיב לִיָּה. וְאַחְדֵי מַלְכָּא עַם רְחִימִיָּה

בלחודוהי ולא אתערבין אחרנין בינייהו. פך ישראל עם קדשא בריה הוא. בגין פך פתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

אמרו רבי יוסי ורבי חייא קדשא בריה הוא אתקין אורחא קמן. זפאין אנון דמשתדלי באורייתא. אתו נשקוהו. קרא עליה רבי יוסי (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי רב שלום בניך. פד מטו בי חקל יתיבו. אמר ההוא בר נש מאי שנא דכתיב, (בראשית ט) ויי המטיר על סדום ועל עמורה וגו'. ומאי שנא בטופנא דכתיב אלהים אלהים בכל אתר. (אמאי) ולא כתיב ויי (בכלא).

ארבא תנינן בכל אתר דכתיב ויי הוא ובית דינו. אלהים סתם דינא בלחודוי. אלא בסדום אתעביד דינא ולא לשיצאה עלמא. ובגין פך אתערב איהו בהדי דינא. אבל בטופנא כל עלמא שצי וכל אנון דאשתפחו (נ"א בלחודוי) בעלמא.

ואי תימא (ר"א דהא) נח ודעמיה (ר"א אשתוביו). (נ"א דהא) סתים מעינא הוה דלא אתחזי. ועל דא כל מה דאשתכח בעלמא שצי ליה. ועל דא ויי באתגליא ולא שצי כללא. אלהים בעי סתימו ובעי לאסתמרא דהא כללא שצי. ועל דא אלהים בלחודוי הוי.

ורזא דא (תהלים כט) יי למבול ישב. מהו ישב. אלמלא קרא כתיב לא יכלינן למימר. ישב בלחודוי דלא אתיא עם דינא. פתיב הכא ישב, וכתיב התם (ויקרא יג) פדד ישב בלחודוי.

ובגין דנח הוה סתים מעינא. לבתר פד אתעביד דינא ושצי עלמא ונח רוגזיה מה כתיב ויזכר אלהים את נח וגו'. דהא כד שצי עלמא לא אדפר דסתים מעינא הוה.

לבדו, ולא התערבו אחרים ביניהם. פך ישראל עם הקדוש ברוך הוא. לכן פתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

אמרו רבי יוסי ורבי חייא, הקדוש ברוך הוא התקין הדרך לפנינו. אשרי אותם שעוסקים בתורה. באו ונשקוהו. קרא עליי רבי יוסי, (ישעיה נד) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. כשהגיעו לשדה, ישבו. אמר אותו האיש, מה שונה שכתוב (בראשית ט) ו'ה' המטיר על סדום ועל עמורה וגו', ומה שונה במבול שכתוב אלהים אלהים בכל מקום, (למה) ולא כתוב ו'ה' [בכל]?

אמאי שנינו, בכל מקום שכתוב ו'ה' - הוא ובית דינו. אלהים סתם - דין לבדו. אלא בסדום נעשה דין ולא להשמיד עולם, ולכן הוא התערב בדין, אבל במבול השמיד כל העולם וכל אותם שנמצאו (בלבד) בעולם.

ואם תאמר, (הרי) נח ומי שהיה עמו (נצלו - מרי) נסתר מן העין הוה, שלא נראה. ועל זה כל מה שנמצא בעולם השמיד אותו, ועל זה ו'ה' בגלוי, ולא השמיד הכל. אלהים צריך הסתרה, וצריך [אדם] להשמר, שהרי הכל משמיד, ועל זה אלהים לבדו הוה.

וזה סוד (תהלים כט) ה' למבול ישב. מה זה ישב? אלמלא פסוק פתוב, לא יכלנו לאמרו. ישב לבדו, שלא בא עם דין. פתוב פאן ישב, וכתוב שם (ויקרא יג) פדד ישב לבדו.

וכשום שנח היה נסתר מן העין, אחר כך נעשה דין, והשמד העולם ונח רגזו, מה פתוב? ויזכר אלהים את נח וגו'. שהרי כשהשמיד העולם, לא נזכר

ורזא (ודא) אוליפנא קדשא בריה הוא סתים וגליא. גליא הוא כי דינא דלתתא. סתים הוא אתר דכל ברכאן נפקי מתמן. ובגין פך כל מלוי דבר נש דאנון בסתימו ברכאן שריין עלוי. וכל דאנון באתגליא ההוא אתר דבי דינא שריאן עלוי בגין דאיהו אתר באתגליא וההוא דאקרי רע עין שליט עליה, וכללא הוא ברזא עלאה כגוונא דלעילא.

בכה רבי יוסי ואמר זפאה דרא דרבי שמעון שריא בגויה דהא זכותא דיליה אזמין לן בטורי מלין עלאין פאלין (עד כאן). אמר רבי יוסי האי בר נש לאודעא לן מלין אלין קא אתי ושדריה קדשא בריה הוא לגבן. פד אתו וסדרו מלין קמיה דרבי שמעון אמר ודאי שפיר קא אמר.

רבי אלעזר הוה יתיב יומא חד קמיה דרבי שמעון אבוי. אמר ליה האי קץ כל בשר אתהני מאנון קרפנין דהווי ישראל מקרבין על גבי מדבחה או לא. אמר ליה פלא הווי מסתפקי כחדא לעילא ותתא.

ותא חזי כהני וליזאי וישראל אנון אקרוין אדם פחבורא דאנון רעותין קדישין דסלקין מגווייהו. ההוא פשבא או אמרא או הוהיא בהמה דקרבין אצטריף עד לא יתקריב על גבי מדבחה לפרשא עלה כל חטאין וכל רעותין פישין לאתודאה עלה. וכדין הוהיא אתקרי בהמה בכלא כגו אנון חטאין ובישין והרהורין.

כגוונא דקרפנא דעזאזל דכתיב (ויקרא יו) והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וגו'. הכי נמי הכא. וכד סלקא על גבי מדבחה מטולא על חד תרין. ובגין פך דא סלקא לאתריה. ודא סלקא לאתריה. דא

שהיה נסתר מהעין, וסוד (וה) למדנו - הקדוש ברוך הוא נסתר וגלוי. גלוי הוא בית הדין שלמטה, ונסתר הוא מקום שכל הברכות יוצאות משם. ולכן כל דברי האדם שהם בסתר, ברכות שורות עליו. וכל אותם שבנגלה, אותו מקום של בית דין שורים עליו, משום שהוא מקום בגלוי, ואותו שנקרא רע עין שולט עליו, והכל הוא בסוד עליון כמו שלמעלה.

בכה רבי יוסי ואמר, אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו, שהרי זכותו הזמינה לנו בפרים דברים עליונים פאלה נתי כאן. אמר רבי יוסי, האיש הזה בא להודיענו הדברים הללו, והקדוש ברוך הוא שלח אותו אלינו. כשבאו וסדרו הדברים לפני רבי שמעון, אמר, ודאי שפיר אמר.

רבי אלעזר היה יושב יום אחד לפני רבי שמעון אביו. אמר לו, קץ כל בשר הזה נהנה מאותם קרפנות שהיו ישראל מקריבים על גבי המזבח או לא? אמר לו, כלם היו מספקים פאחד למעלה ולמטה.

וכא ורצה, פהנים ולוים וישראלים הם נקראים אדם פחבור של אותם רצונות קדושים שעולים מתוכם. אותו פשב או איל או אותה בהמה שמקריבים, צריך עד שלא תקרב על המזבח לפרש עליה כל החטאים וכל הרצונות הרעים להתודות עליה, ואז הוה נקראת בהמה בכל פתוף אותם חטאים ורעות והרהורים.

כמו הקרבן של העזאזל שכתוב (ויקרא יו) והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וגו' - כך גם כאן. וכשעולה על המזבח משא על אחד שנים, ולכן זה עולה

בָּרָזָא דְאָדָם וְדָא בְרֻזָא דְבַהֲמָה כַּמָּה דְאֵת אָמְר (תהלים לו) אָדָם וּבַהֲמָה תּוֹשִׁיעַ יי.

חֲבִיתִין וְכָל שָׂאָר מְנַחֵת לְאֵתְעָרָא רוּחָא קֻדִישָׁא בְרַעוּתָא דְכַהְנֵי וּשְׁרִתָּא דְלְיוּאֵי וּבַצְלוּתָא דִישְׂרָאֵל. וּבַהֲהוּא תִנְנָא וּשְׁמֹנָא וּקְמַחָא דְסְלִיק מִתְרוּוּן וּמִסְתַּפְקִין (כ"א ומתפנקין) (כ"א ומתפשטין) (דף סה ע"א) פָּל שָׂאָר מְאָרֵי דִינִין דְלֹא יִכְלִין לְשַׁלְטָאָה בְּהוּא דִינָא דְאִתְמַסֵּר לוֹן. וְכַלְא בִזְמַנָא חַדָּא. תָּא חֲזוּ, פְּלֵא אִתְעָבִיד בְּרֻזָא דְמַהִימְנוּתָא לְאִסְתַּפְקָא דְא בָדָא, וּלְאִסְתַּלְקָא לְעֵילָא מְאֵן דְאִצְטַרְיָךְ עַד אֵין סוּף.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אַרְיִמְת יִדְאֵי בְצָלוּתִין לְעֵילָא, דְכַד רַעוּתָא עֲלֵאָה לְעֵילָא לְעֵילָא קָיִמָא עַל הוּא רַעוּתָא דְלֹא אִתְיַדַע וְלֹא אִתְפַּס פְּלֵל לְעֵלְמִין רִישָׁא דְסֵתִים יַתִּיר לְעֵילָא. וְהוּא רִישָׁא אִפִּיק מְאִי דְאִפִּיק וְלֹא יִדַע וְנֶהֱיר מְאִי דְנֶהֱיר פְּלֵא בְסֵתִימוּ.

רַעוּ דְמַחְשְׁבַה עֲלֵאָה לְמַרְדָּף אַבְתְּרִיהָ וְלֹאֲתַנְהַרָא מְגִיָה. חַד פְּרִיסוּ אִתְפְּרִיס. וּמִגֻּוּ הוּא פְּרִיסָא בְּרִדְפּוּ דֵהֵיא מַחְשְׁבַה עֲלֵאָה מְטֵי וְלֹא מְטֵי עַד הוּא פְּרִיסָא נֶהֱיר מַה דְנֶהֱיר. וּכְדִין (כ"א הווא) אִיְהוּ מַחְשְׁבַה עֲלֵאָה נֶהֱיר בְנֶהֱירוּ (כסתים) סֵתִים דְלֹא יִדַע וְהוּא מַחְשְׁבַה לָא יִדַע. פְּדִין בְּטֶשׁ הָאֵי נֶהֱירוּ דְמַחְשְׁבַה דְלֹא אִתְיַדַע בְּנֶהֱירוּ דְפְּרִיסָא דְקָיִמָא דְנֶהֱיר מַמָּה דְלֹא יִדַע וְלֹא אִתְיַדַע וְלֹא אֲתַגְלִיָּא. וּכְדִין (כ"א הא) דָּא נֶהֱירוּ דְמַחְשְׁבַה דְלֹא אִתְיַדַע בְּטֶשׁ בְּנֶהֱירוּ דְפְּרִיסָא וְנֶהֱרִין פְּחַדָא וְאִתְעָבִידוּ תְשַׁע הֵיכְלִין.

וְהֵיכְלִין לָאו אֲנוּן נְהוּרִין וְלָאו אֲנוּן רוּחִין וְלָאו אֲנוּן נְשַׁמְתִּין. וְלֹא אֵית (איהו) מְאֵן דְקָיִמָא בְּהוּ. רַעוּתָא דְכָל תְּשַׁע נְהוּרִין

לְמַקְוִמוּ וְזָה עוֹלָה לְמַקְוִמוּ. זָה בְסוּד אָדָם, וְזָה בְסוּד בְּהִמָּה, כְּמוּ שְׁנַאָמַר (תהלים לו) אָדָם וּבַהֲמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. הַחֲבִיתִין וְכָל שָׂאָר הַמְּנַחֵת לְעוֹרֵר רוּחַ קְדוּשָׁה בְּרַצוֹן הַכַּהֲנִים וּשְׁרִתֵּי הַלְוִיִּם וּבַתְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל. וּבְאוּתוֹ עֲשֵׂן וּשְׁמֵן וְקַמַּח שְׁעוּלִים, מִתְרוּוּם וּמִסְתַּפְקִים (כ"א ומתפנקים - כ"א ומתפשטים) פָּל שָׂאָר בְּעֵלֵי הַדִּינִים שְׁלֵא יִכּוּלִים לְשַׁלֵּט בְּאוּתוֹ הַדִּין שְׁנַמְסֵר לְהֶם, וְהַפֵּל בִּזְמַן אַחַד. בָּא רָאָה, הַכֹּל נַעֲשֶׂה בְסוּד הָאִמּוֹנָה לְהִסְתַּפֵּק זָה בְּזָה וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה מִי שְׁצַרְיָךְ עַד אֵין סוּף.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֲרִימוּתֵי יְדֵי בַתְּפִלוֹת לְמַעְלָה, שְׂפָשֶׁר צוּן הָעֵלְיוֹן לְמַעְלָה לְמַעְלָה עוֹמַד עַל אוּתוֹ רַצוֹן שְׁלֵא נוּדַע וְלֹא נַחֲפֵס כָּלֵל לְעוֹלָמִים, הֲרֵאשׁ הַיּוֹתֵר נִסְתָּר שְׁלֵמְעֵלָא, וְאוּתוֹ הֲרֵאשׁ מוֹצֵיא מַה שְׁמוֹצֵיא, וְלֹא יִדַע, וּמְאִיר מַה שְׁמְאִיר הַכֹּל בְּסֵתֵר. רַצוֹן הַמְּחֻשְׁבָּה הָעֵלְיוֹנָה לְרַדָּף אַחֲרָיו וְלִהְיוֹת מוֹאָר מִמְּנוּ. מְסֻף אַחַד נִפְרָד. וּמְתוּף אוּתוֹ מְסֻף בְּרִדְפֵת אוּתָהּ מַחְשְׁבַה עֲלִיּוֹנָה מְגִיעָה וְלֹא מְגִיעָה עַד אוּתוֹ מְסֻף, מְאִירָה מַה שְׁמְאִירָה. וְאֵז אוּתָהּ מַחְשְׁבַה עֲלִיּוֹנָה מְאִירָה בְּאוּר (בסתר) נִסְתָּר שְׁלֵא יִדַע, וְאֵז וְאוּתָהּ מַחְשְׁבַה לֹא יִדַע. וְאֵז מִפֶּה אוּר הַמְּחֻשְׁבָּה הַזֶּה שְׁלֵא נוּדַע בְּאוּר שֶׁל הַמְּסֻף שְׁעוּמַד, שְׁמְאִיר מִמָּה שְׁלֵא יִדַע וְלֹא נוּדַע וְלֹא הִתְגַּלָּה. וְאֵז (י'א הו) זָה אוּר הַמְּחֻשְׁבָּה שְׁלֵא נוּדַע מִפֶּה בְּאוּר שֶׁל הַמְּסֻף, וּמְאִירִים כָּאֶחָד. וְנַעֲשִׂים תְּשַׁע הֵיכְלוֹת. וְהַיְבֻדְלוֹת אֵינֵם אוּרוֹת וְלֹא רוּחֹת וְלֹא נְשַׁמוֹת, וְאֵין מִי שְׁעוּמַד בְּהֶם. הַרְצוֹן שֶׁל כָּל

דְקָיִמָי כָּלְהוּ בְּמַחְשְׁבַה דְאִיְהוּ חַד מְנִיִּיהוּ בְּחוּשְׁבִנְא כָּלְהוּ לְמַרְדָּף בְּתִרְיִיהוּ בְּשַׁעֲתָא דְקָיִמָי בְּמַחְשְׁבַה וְלֹא מִתְדַבְּקוּן וְלֹא אִתְיַדַעוּ. וְאֵלִין לָא קָיִמָי לָא בְרַעוּתָא וְלֹא בְּמַחְשְׁבַה עֲלֵאָה (כ"א עליון). תְּפַסִּין בֵּה וְלֹא תְּפַסִּין. בְּאֵלִין קָיִמָי כָּל רְזִי דְמַהִימְנוּתָא וְכָל אֲנוּן נְהוּרִין מְרֻזָא דְמַחְשְׁבַה עֲלֵאָה (ולתתא ר"א ולתתא) פְּלֵהוּ אֲקָרוּן אֵין סוּף. עַד הַכָּא מְטוּ נְהוּרִין וְלֹא מְטוּן וְלֹא אִתְיַדַעוּ. לָאו הַכָּא רַעוּתָא וְלֹא מַחְשְׁבַה.

(כ"א ר"א כד) נֶהֱיר מַחְשְׁבַה וְלֹא אִתְיַדַע (ידע) מְמַאֵן דְנֶהֱיר. פְּדִין אִתְלַבֵּשׁ וְאִסְתִּים גּוּ בִינָה וְנֶהֱיר לְמֵאֵן דְנֶהֱיר וְאָעִיל דָּא בְדָא עַד דְאִתְפְּלִילוּ כָּלְהוּ כַּחְדָּא. וּבְרֻזָא דְקָרְבַּנָא כַּד סְלִיק פְּלֵא אִתְקָשֵׁר דָּא בְדָא וְנֶהֱיר דָּא בְדָא. פְּדִין קָיִמָי פְּלֵהוּ בְּסְלִיקוּ וּמַחְשְׁבַה אִתְעֹטֵר בְּאֵין סוּף. הוּא נֶהֱירוּ דְאִתְנַהֵיר מְגִיָה מַחְשְׁבַה עֲלֵאָה דְלֹא אִתְיַדַע בֵּה כָּלֵל אֲקָרֵי אֵין סוּף. וּמְגִיָה אֲשַׁתְּכַח וְקָיִמָא וְנֶהֱיר לְמֵאֵן דְנֶהֱיר וְעַל דָּא כְּלָא קָאִים. זַכְּאָה חוּלְקִיָהוּן דְצַדִּיקָא בְּעֲלֵמָא דִין וּבְעֲלֵמָא דְאִתֵּי.

הָא חֲזוּ, הָאֵי קָץ כָּל בֶּשֶׂר, כַּמָּה דְקָשׁוּרָא אֲשַׁתְּכַח לְעֵילָא בְּחַדּוֹ, אוּף הֵכִי נָמִי לִתְתַּא בְּחַדּוּתָא. וְרַעוּתָא לְאִסְתַּפְקָא כְּלָא לְעֵילָא וְתַתָּא. וְאִימָא קָיִמָא עֲלִיָּהוּ דִישְׂרָאֵל פְּדָקָא יָאוּת.

הָא חֲזוּ, בְּכָל רִישֵׁי גְרַחַא וְגְרַחַא כַּד סִיִּהֲרָא מִתְחַדֵּשׁא יְהִבִין לִיהָ לְהָאֵי קָץ כָּל בֶּשֶׂר חוּלְקָא חַדָּא יַתִּיר עַל קָרְבְּנִין לְאִתְעֹסְקָא בִּיָּה וּשְׁתַּמְשׁ חוּלְקִיָּהּ. וְיֵהָא סְטֵרָא דִישְׂרָאֵל בַּלְחוֹדֵיָּהוּ. בְּגִין דִּיִתְאַחֲדוּן בְּמִלְכִיָּהוּן, וְדָא אִיְהוּ שְׁעִיר. בְּגִין דְאִיְהוּ בְּחוּלְקָא דְעֵשׂוּ דְכְּתִיב בִּיָּה שְׁעִיר (בראשית כו) הֵן עֵשׂוּ אָחִי אִישׁ

תְּשַׁעָה הָאוּרוֹת שְׁעוּמָדִים כָּלֵם בְּמַחְשְׁבַה, שְׁהוּא אַחַד מֵהֶם בְּחֻשְׁבוֹן כָּלֵם לְרַדָּף אַחֲרֵיהֶם. בְּשַׁעֲהַ שְׁעוּמָדִים בְּמַחְשְׁבַה וְלֹא נְדַבְּקִים וְלֹא נוּדַעִים. וְאֵלָה לֹא עוּמָדִים לֹא בְּרַצוֹן וְלֹא בְּמַחְשְׁבַה עֲלִיּוֹנָה (עליונות). תּוֹפְסִים בֵּה וְלֹא תּוֹפְסִים. בְּאֵלָה עוּמָדִים כָּל סוּדוֹת הָאִמּוֹנָה וְכָל אוּתָם הָאוּרוֹת מְסוּד הַמְּחֻשְׁבַה הָעֵלְיוֹנָה (שלמשה - ולמשה) כָּלֵם נְקָרָאִים אֵין סוּף. עַד כָּאֵן מְגִיעִים אוּרוֹת וְלֹא מְגִיעִים וְלֹא נוּדַעִים. אֵין כָּאֵן רַצוֹן וְלֹא מַחְשְׁבַה. [א] כְּשִׁמְאִירָה הַמְּחֻשְׁבַה וְלֹא נוּדַעַת [ד] מִמִּי שְׁמְאִירָה, אֵז מִתְלַבֵּשֵׁת וּנְסֻתְרַת לַחוּף הַבֵּינָה וּמְאִירָה לְמִי שְׁמְאִירָה, וּנְכַנְסִים זָה בְּזָה, עַד שְׂכֵלִים נְכַלְלִים כָּאֶחָד. וּבְסוּד הַקָּרְבָּן כְּשַׁעוּלָה, הַכֹּל נִקְשֵׁר זָה בְּזָה וּמְאִיר זָה בְּזָה. אֵז עוּמָדִים כָּלֵם בְּעֵלָיָה, וְהַמְּחֻשְׁבַה מִתְעֹטֵרַת עִם אֵין סוּף. אוּתוֹ הָאוּר שְׁמוֹצֵרַת מִמְּנוּ הַמְּחֻשְׁבַה הָעֵלְיוֹנָה שְׁלֵא נוּדַעַת בֵּה כָּלֵל נְקָרָא אֵין סוּף, וּמְמַנּוּ נְמַצָּא וְעוֹמַד וּמְאִיר לְמִי שְׁמְאִיר, וְעַל זָה הַכֹּל עוּמַד. אֲשֶׁרֵי חָלְקַם שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. בָּא רָאָה, קָץ כָּל בֶּשֶׂר הַזֶּה, כְּמוּ שְׁהַקְשֵׁר נְמַצָּא לְמַעְלָה בְּשַׁמְחָה, גַּם כָּאֵן לְמִטְּהָ בְּחַדּוֹהָ, וְרַצוֹן לְהִסְתַּפֵּק הַכֹּל לְמַעְלָה וּלְמִטְּהָ. וְהָאֵם עוֹמֵדָת עַל יִשְׂרָאֵל כְּרָאוּי. בָּא רָאָה, בְּכָל רֵאשׁ חֲדָשׁ וּחֲדָשׁ כְּשַׁמְחַתְדָּשֵׁת הַלְבָנָה, נוֹתֵים לְקָץ כָּל בֶּשֶׂר הַזֶּה חֲלַק אַחַד יוֹתֵר עַל הַקָּרְבָּנוֹת לְהִתְעַסֵּק בוֹ וּשְׁתַּמְשׁ בַּחֲלָקוֹ, וְיֵהִיָּה צַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְבָדִם כְּדִי שְׁיִתְאַחֲדוּ עִם מְלָכִים, וְזֵהוּ הַשְּׁעִיר, מְשׁוּם שְׁהוּא בַּחֲלָק עֵשׂוּ, שְׁכְּתוּב בוֹ שְׁעִיר, (בראשית כו) הֵן עֵשׂוּ אָחִי

שְׁעִיר. וְעַל דָּא אִיהוּ אֲשַׁתְּמַשׁ בַּחוּלְקֵיהּ. וַיִּשְׂרָאֵל אֲנוּן מִשְׁתַּמְשִׁין בַּחוּלְקֵיהוֹן. וַיַּבְגִּין בְּךָ כְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגּוּלוֹתוֹ.

הָא חֲזִי, הַאי קָץ כֵּן כֵּן בְּשׂוֹר, כֵּן רַעֲוִתִּיהּ לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּבִשְׂרָא תְדִיר וַיַּבְגִּין בְּךָ תְּקוּנָא דְּבִשְׂרָא תְדִיר לְגַבְיֵיהּ וְעַל דָּא אֶקְרִי קָץ כֵּן בְּשׂוֹר. וְכַד אִיהוּ שְׁלִיט, שְׁלִיט עַל גּוֹפָא וְלֹא עַל נִשְׁמָתָא. נִשְׁמָתָא סְלֵקָא לְאִתְרָא וּבִשְׂרָא אֲתֵיבֵיהּ לְאִתְרֵיהּ דָּא. כְּגֻוּנָא דָּא בְּקִרְבָּנָא דְרַעֲוִתָא סְלֵקָא לְאִתְרֵיהּ חַד, וּבִשְׂרָא לְאִתְרֵיהּ חַד. וְכֵן נִשְׁ דָּאִיהוּ זַכָּאָה אִיהוּ קִרְבָּנָא מִמֶּשׁ לְכַפֵּרָה. וְאַתְרָא דְּלָאו אִיהוּ זַכָּאָה, לָאו אִיהוּ קִרְבָּנָא בְּגִין דְּבִיהּ מוֹמְא דְּכְתִיב, (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרִצּוֹן וָגוֹ'. וְעַל דָּא צִדִּיקָא כְּפִרָּה אֲנוּן דְּעֵלְמָא וְקִרְבָּנָא אֲנוּן בְּעֵלְמָא (ער כאן):

הָא חֲזִי, וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קָץ כֵּן בְּשׂוֹר בָּא לְפָנַי. לְמִיטָל רִשׁוֹ לְאַחֲשָׁכָא אֲפִיֵיהּ (דף סה ע"א) דְּבְגִינֵי עֵלְמָא. וַיַּבְגִּינֵי כֵּן הַנְּנִי מִשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ. (ועל דא עשה לך תבת עצי גפר, בנין לאשתוכא בה ולא וילא זכיל לשלמאא עלה. רבי תימא ורבי יוסי הוו אוילי בארחא אמר חר) כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כַּכֵּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'.

השלמה מההשמות (סוכן יא)

צִוָּה ה'. אִמַר רַבִּי יוֹסִי זַכָּאִין אִינּוֹן יִשְׂרָאֵל דֵּאֲתֵיבֵיהּ לְהוֹן אֹרִיטָא קִדְיָשָׁא וְאִינּוֹן מִשְׁתַּדְּלֵי בֵּה יִמְמָא וְלִילֵי. תַּא חֲזִי דְהָא מִשְׁמַע דְּאִלוּלֵי דֵּאֲשַׁתְּפַח נֹחַ עִם תִּיבּוֹתָא בְּאִתְחַבְּרוּתָא כְּחָדָא לָא אֲשַׁתִּיב (ויגין פה) אֲסִתִּים מִן עֵינָא בְּגוֹ תִיבּוֹתָא. קָמוּ וְאָזְלוּ. אִמַר הֵהוּא יוֹדָאֵי כְּתִיב עֲשֵׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גֹפֶר, לָךְ לִגְרָמֶךָ בְּגִין לְאִתְחַבְּרָא בְּהָדָה וְלֹאֲשַׁתְּזָבָא בֵּה מָה כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כַּכֵּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ וָגוֹ'. (ער כאן)

מההשמות

איש שעיר. ועל זה הוא השתמש בחלקו, וישראל משתמשים בחלקם, ולכן כתוב (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יהוה ישראל לסגולתו.

כָּא רְאִה, קָץ כֵּן בְּשׂוֹר הָדָה, כֵּן רְצוּנֵוּ אִינוּ אֶלָּא בְּבִשְׂרֵי תְּמִיד, וְלִכְּן תְּקוּן הַבְּשַׂר תְּמִיד אֵלֵינוּ, וְלִכְּן נִקְרָא קָץ כֵּן בְּשׂוֹר. וְכִשְׂהוּא שׁוֹלֵט, שׁוֹלֵט עַל הַגּוֹרֵף וְלֹא עַל הַנִּשְׁמָה. הַנִּשְׁמָה לְמַקּוּמָהּ, וְהַבְּשַׂר גָּתֵן לְמַקּוּם הָדָה. כִּמּוֹ זֶה בְּקִרְבָּן, שֶׁרְצוֹן עוֹלָה לְמַקּוּם אֲחָד, וְהַבְּשַׂר לְמַקּוּם אֲחָד.

וְהָאִישׁ שֶׁהוּא צָדִיק, הוּא קָרְבָּן מִמֶּשׁ לְכַפֵּרָה, וְאַחַר שְׂאִינּוּ צָדִיק אִינוּ קָרְבָּן, מִשּׁוּם שִׁישׁ בּוֹ מוֹם, שֶׁכְּתוּב (ויקרא כב) כִּי לֹא לְרִצּוֹן וָגוֹ'. וְעַל זֶה הַצָּדִיקִים הֵם כְּפִרָּת הָעוֹלָם וְהֵם קָרְבָּן בְּעוֹלָם.

כָּא רְאִה, וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קָץ כֵּן בְּשׂוֹר בָּא לְפָנַי. לְמִיטָל רִשׁוֹת לְהִחֲשִׁיף פָּנָי בְּנֵי הָעוֹלָם. וְלִכְּן הַנְּנִי מִשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ. (ועל זה עשה לך תבת עצי גפר, בנין לאשתוכא בה ולא וילא זכיל לשלמא עלה. רבי תימא ורבי יוסי היו חולקים בדרך אמר אחד). כְּתוּב וַיַּעַשׂ נֹחַ כַּכֵּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'.

השרמה מההשמות (סוכן יא) צִוָּה ה'. אִמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁנְתְּנָה לְהֵם תּוֹרָה קִדּוּשָׁה וְהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בֵּה לְמִים וְלָלוּת. בָּא רְאִה, שְׁהָרֵי מִשְׁמַע שְׁלוּלָא שְׁנַמְצָא נֹחַ עִם הַתְּכֵה בְּהַתְּחַבְּרוּת כְּאִחָד, לָא הִיָּה נִצְלָא [לכן] נְסָתֵר מִן הָעַיִן בְּתוֹף הַתְּכֵה. כִּמּוֹ וְהִלְכֵנוּ. אִמַר אֹתוֹ וְיִהוּדֵי, כְּתוּב עֲשֵׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גֹפֶר, לָךְ וְלְעַצְמֶךָ, כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר עִמָּה וְלֹהַצֵּל בֵּה. מָה כְּתוּב? וַיַּעַשׂ נֹחַ כַּכֵּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ וָגוֹמֵר. (ע"כ)

מההשמות.

הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב וְנֹחַ בֵּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וָגוֹ'. וְכִי אֲמַאי אֲתַא חוּשְׁפָּנָא דָּא לְמִמְנֵי. אֶלָּא אִילוּ לָא הָוָה נֹחַ בֵּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לֹא יַעֲוֹל לְתִיבּוֹתָא וְלֹא יִתְחַבֵּר בְּהָדָה. כִּינּוּן דְּאֲשַׁתְּלִים בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין אֲתַחְבֵּר בְּהָדָה.

וְעַל דָּא מִן יוֹמָא דֵּאֲשַׁתְּלִים חוּבֵיֵיהּ דְּבְנֵי עֵלְמָא אֹרִיף לְוִן קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא עַד דֵּאֲשַׁתְּלִים נֹחַ בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְאֲשַׁתְּלִים דְּרַגְיָה פְּדָקָא יָאוֹת וְהוּא צָדִיק שְׁלִים. וּכְדִין עָאֵל לְתִיבּוֹתָא. וְכֵלָּא כְּגֻוּנָא דְלַעֲיָלָא:

וְנֹחַ בֵּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּמָה דְאַמְרֵן. וַיַּבְגִּינֵי בְּךָ לֹא אֲתַמַּר כְּבִין שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה. (ר"א ל"ג לבביל שית ספרין דעלמא). תו פתח ואמר ואני הנני מביא את המבול מים. מאי טעמא הנני כיון דאמר ואני. אלא אני אנכי (נ"א הנני) כֵּלָּא מְלָה חַדָּא הַיא.

הָא חֲזִי, בְּכֵל אֲתֵר אָנִי אֲתַעֲבִיד גּוֹפָא לְנִשְׁמָתָא וְדָאֵי דְמְקַבְּלָא מִמָּה דְלַעֲיָלָא. וּבְגִין בְּךָ אֲתֵרְמִיז בְּאֵת קִימָא דְכְתִיב אָנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ. אָנִי דְקִימָא בְּאִתְגַּלְיָא מְזוּמָּנָת לְמִנְדַע. אָנִי כְרְסִיָּא לְמָה דְלַעֲיָלָא. אָנִי דַעֲבִידְנָא נוֹקְמִין לְדֵרִי דְרִין. וְאָנִי כֵלִיל דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא. לְבִתֵּר אֲתֵרִישִׁים בְּלַחֲדוּדֵי דְאַזְדַּמֵּן לְמַעַבְדַּ דֵּינָא. הַנְּנִי מְבִיא אֶת הַמְּבּוּל מִיָּם.

כִּינּוּן דְאַמַר מְבִיא אֶת הַמְּבּוּל לֹא יַדְעָנָא דֵּאִיהוּ מִיָּם. אֶלָּא אֶת הַמְּבּוּל לְאַסְגָּאָה מְלֶאֱךָ הַמּוֹת, דְאַף עַל גַּב דְמָיָא הִוּוּ. מְחַבְּלָא (לְחַבְּלָא בְּהוּ) (ר"א הוה) אָזִיל בְּעֵלְמָא לְשִׁיבְרָאָה בְּאֲנוּן מִיָּין. אָנִי יִי, הָכִי תִגִּיןָן נְאַמֵּן אָנָּא לְשַׁלְמָא אָגַר טַב לְצִדִּיקָא וְלֹאֲתַפְרַע מְרַשִּׁיעִיָּא. וַיַּבְגִּין בְּךָ אַכְטָה לְוִן קָרָא לְצִדִּיקָא בְּאָנִי לְשַׁלְמָא אָגַר טַב

כָּא רְאִה מָה כְּתוּב, וְנֹחַ בֵּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וָגוֹ'. וְכִי לְמָה בָּא הַחֲשׁבוֹן הָדָה לְמִנּוֹת? אֶלָּא אִילוּ לֹא הָוָה נֹחַ בֵּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, לֹא יְכַנס לְתַבַּה וְלֹא יִתְחַבֵּר עִמָּה. כִּינּוּן שֶׁהַשְּׁמַלֵּם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אִזּוּ הַתְּחַבֵּר עִמָּה.

וְעַל כֵּן, מִיָּוִם שֶׁהַשְּׁמַלֵּם חֲטָאָם שָׁל בְּנֵי הָעוֹלָם, חִפְּה לְהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַד שֶׁהַשְּׁמַלֵּם נֹחַ בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְנִשְׁלַמְה דִּרְצוֹתוֹ כְּרֹאזֵי וְהִיָּה צָדִיק שְׁלָם, וְאִזּוּ נְכַנס לְתַבַּה. וְהַכֵּל כִּמּוֹ שְׁלֵמְעֵלָה.

וְנֹחַ בֵּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, כִּמּוֹ שְׂאֵמֶרְנוּ. וְלִכְּן לֹא נֶאֱמַר כְּבִין שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה (ר"א כְּגוּר שֶׁשֶׁת צִדִּיר השֵׁלֶם). עוֹד פְּתַח וְאָמַר, וְאָנִי הַנְּנִי מְבִיא אֶת הַמְּבּוּל מִיָּם. מָה הַטַעַם הַנְּנִי כִינּוּן שְׂאֵמֶר וְאָנִי? אֶלָּא אָנִי, אָנְכִי, (הני - הכל זה דבר אחד).

כָּא רְאִה, בְּכֵל מְקוּם אָנִי נַעֲשֵׂה גוֹף לְנִשְׁמָה, וְדָאֵי שְׁמַקְבְּלָת מִמָּה שְׁלֵמְעֵלָה, וְלִכְּן נְרַמְזוּ בְּאוֹת הַבְּרִית, שְׁכַתוּב אָנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ. אָנִי שְׁקִימַת בְּגִלוּי מְזוּמָּנָת לְדַעַת, אָנִי כְסָא לְמָה שְׁלֵמְעֵלָה, אָנִי נַעֲשֵׂה נְקֻמוֹת לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. וְאָנִי - כּוֹלֵל זָכַר וְנָקְבָה כְּאִחָד. אֲחַר כֵּךְ נִרְשֵׁם לְבַדּוֹ, שְׁהִנְדַּמֵּן לְעֲשׂוֹת דִּין. הַנְּנִי מְבִיא אֶת הַמְּבּוּל מִיָּם.

כִּינּוּן שְׂאֵמֶר מְבִיא אֶת הַמְּבּוּל, לֹא יַדְעָנּוּ שֶׁהוּא מִיָּם? אֶלָּא אֶת הַמְּבּוּל, לְרַבּוֹת מְלֶאֱךָ הַמּוֹת. שְׂאֵף עַל גַּב שְׁהָיוּ מִיָּם, הַמְּשַׁחִית [להשחית בהם] הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם לְהַשְׁמִיד בְּאוֹתָם הַמִּיָּם. אָנִי ה' - כֵּךְ שְׁנִינּוּ, נְאַמֵּן אָנִי לְשַׁלֵּם שְׁכַר טוֹב לְצִדִּיקִים וְלְהַפְרַע מְהִרְשָׁעִים. וְלִכְּן הַבְּטִיחַ לְהֵם הַפְּסוּק לְצִדִּיקִים בְּאָנִי, לְשַׁלֵּם שְׁכַר טוֹב שְׁלָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִיִּם

דְּלֵהוֹן לְעֶלְמָא דְאַתִּי. וְאִגְזִים לְרִשְׁיַעֲיָא לְאַתְפָּרַע מְנִייהוּ לְעֶלְמָא דְאַתִּי בְּאַנִי. לְשַׁחַת כָּל בְּשׂוֹר. כְּמָה דְאוּקִימְנָא דְדָא הוּא מַחְבְּלָא דְעֶלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות יב) וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגְוָף. וְדָא הוּא לְשַׁחַת כָּל בְּשׂוֹר מִסְטָרָא דְקִץ כָּל בְּשׂוֹר בַּא לְפָנֵי. דְהָא כִּיּוֹן דְמִטָּא זְמַנָּא דְאוּרִיף לִוֹן קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא (ד"א ל"ג ואוריף לון) עַד דְאַשְׁלִים נַח לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין לְשַׁחַת כָּל בְּשׂוֹר. אָמַר הַכִּי אוֹלִיפְנָא מְשֻׁמְיָה דְרַבִּי יִצְחָק (ס"א בְּרַבִּי יוֹסִי מְחוּזָא) דְאָמַר לֵן (נ"א הָא דְאִסְרֵי לְכוּן).

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהִי יְהִי בְּאַרְצֵי הַחַיִּים לֹא אֲבִיט אֲדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חֲדָל. אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהִי, כְּמָה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שְׁלֵא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגְּחִים בְּדַבְּרֵי הַתּוֹרָה, אֲלֵא מְסַתְּפִיל בְּדַבְּרֵי הָעוֹלָם וְנִשְׁפַּחַת מִהֶם רוּחַ חֲכָמָא.

שְׁבִשְׂאָדָם מְסַתְּלָק מִהָעוֹלָם הֵזַה וְנִתְּנָן חֻשְׁבוֹן לְרַבּוֹנוּ מִכָּל מַה שְׁעֵשָׂה בְּעוֹלָם הֵזַה בְּעוֹד שְׁהוּא קַיָּם רוּחַ וְגוֹף בְּאֶחָד, וְרוּזָה מַה שְׁרוּזָה, עַד שְׁהוּלֵף לְאוֹתוֹ עוֹלָם וּפּוֹגֵשׁ בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן עֵדֶן לְרֵאוֹת כָּל אוֹתָם שְׁשֻׁמְרוּ אֵת מַצּוֹת רַבּוֹנָם וְשִׁמַּח בָּהֶם.

וְכַמָּה צְדִיקָא סְחַרְנִיה דְאָדָם. אַנּוּן דְאַתְמַנְעוּ מְאַרְחָא דְגִיְהֵנָם וְסִטוּ לְגַבִּי אֶרְחָא דְגֵן עֵדֶן. וְאַלִּין אֶקְרוּן יוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתִיב יוֹשְׁבֵי חֲדָל. בְּגִין דְלֹא הוּוּ כְּמוֹ חוּלְדָה דְגֵרָא וּמִנְחָא וְלֹא יִדְעָא לְמֵאן שְׂבָקָא. אֲלֵא יוֹשְׁבֵי חֲדָל. כְּמָה דְאַתָּא אָמַר, (ישעיה ב) חֲדָלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם וְגו' (אֲלֵא יוֹשְׁבֵי חֲדָל) דְאַתְמַנְעוּ לִוֹן מְאַרְחָא דְגִיְהֵנָם. וְאַתְקִיפוּ בְּהוּ לְאַעְלָא לְהוּ בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן.

דְּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֲדָל אַנּוּן מְרִיחוֹן דְתִשׁוּבָה דְמַנְעוּ גְרַמְיִיהוּ מְאַנּוּן חוּבִין דְחִיבִינָא. וּבְגִין דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן תָּב בְּתִיבְתָא קָמִי מְאַרְיָה. יְתִיב (נ"א ע"ב) עַל אַנּוּן דְאַתְמַנְעוּ מִחוּבִיחוֹן וְאַנּוּן בְּנֵי חֲדָל. כְּמָה דְאַתָּא אָמַר, (תהלים ט) אֲדַעָה מַה חֲדָל אָנִי. וּבְגִין כִּף אִיהוּ יְתִיב לְתַרְעָא דְגַנְתָּא דְעֵדֶן וְחֲדֵי בְּהוּ בְּצַדִיקָא דְאַתְגִּין בְּהוּא אוּרְחָא דְגַנְתָּא דְעֵדֶן.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהִי. וְכִי מָאן יְכִיל לְמַחְמִי יְהִי. אֲלֵא סוּפָא דְקָרָא אוּכַח דְכְּתִיב יְהִי בְּאַרְצֵי הַחַיִּים. תָּא חֲזִי, כִּד סְלָקִין נְשַׁמְתִּין לְאַתֵּר צְרוּרָא דְחִי. תַּמָּן מִתְהַנֵּן בְּזַהְרָא דְאַסְפַּקְלַרְיָא דְנִהְרָא דְנִהְרֵי (דף טו ע"א) מְאַתֵּר עַלְזָה דְכָלְא. וְאַיְלוּ לֹא מִתְלַבְּשָׁא נְשַׁמְתָּא בְּזַהְרָא דְלְבוּשָׁא אַחְרָא לֹא תִיכּוּל לְאַתְקַרְבָּא לְמַחְמִי הֵהוּא נִהְרָא. וְרִזָּא דְמְלָה כְּמָה דִּיהִבִי לְנִשְׁמַתָּא לְבוּשָׁא דְמִתְלַבְּשָׁא בֵּיה לְמִיקָם בְּהַאי עֲלָמָא. הַכִּי נְמִי יְהִי לְהִי לְבוּשָׁא דְזַהְרָא עַלְזָה לְמִיקָם בֵּיה בְּהוּא עֲלָמָא וְלֹאסְתַּפְּלָא כְּגוּ הֵהוּא אֲסַפְקַלְרִיָּא דְנִהְרָא מְגוּ הֵהוּא אֶרְצֵי הַחַיִּים.

הָא חֲזִי, מִשָּׂה לֹא יְכִיל לְקַרְבָּא לְאַסְתַּפְּלָא בְּמָה דְאַסְתַּפְּלָא אֲלֵא כִּד אֲתַלְבֵּשׁ בְּלְבוּשָׁא אַחְרָא כְּמָא דְאַתָּא אָמַר (שמות כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם בְּמַצִּיעוֹת עֲנָנָא. וְאַתְלַבֵּשׁ בְּהִי כְּמָאן דְאַתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשָׁא. וּבְגִין דָּא (שמות כ) וּמִשָּׂה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים וְכְתִיב, (שמות כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וְגו', וְיְהִי מִשָּׂה בְּהַר אֲרַבְעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה, וַיְכַל לְהִסְתַּפֵּל בְּמָה שְׁהִסְתַּפֵּל.

כְּמוֹ זֶה מִתְלַבְּשׁוֹת נְשַׁמּוֹת הַצְּדִיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלְבוּשׁ

דְּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֲדָל - אֵלוּ בְּעַלֵי תִשׁוּבָה שְׁמַנְעוּ עֲצָמָם מֵאוֹתָם חֻטְאֵי הָרִשְׁעִים. וּמִשׁוּם שְׂאָדָם הָרֵאשׁוֹן שָׁב בְּתִשׁוּבָה לְפָנֵי רַבּוֹנוּ, יוֹשֵׁב (ע"ב) עַל אוֹתָם שְׁמַנְעוּ מִחֻטְאֵיהֶם וְהֵם בְּנֵי חֲדָל, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (תהלים ט) אֲדַעָה מַה חֲדָל אָנִי. וְלִכְּן הוּא יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן הָעֵדֶן וְשִׁמַּח בְּצַדִיקִים שְׂבָאִים בְּאוֹתָה דְרָף שְׁל גֵּן עֵדֶן

בֹּא רְאֵה מַה כְּתוּב, אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהִי. וְכִי מִי יְכֹוֹל לְרֵאוֹת יְהִי? אֲלֵא סוּף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁכְּתוּב יְהִי בְּאַרְצֵי הַחַיִּים. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁהִנְשַׁמּוֹת עוֹלוֹת לְמִקּוֹם צְרוּרֵי הַחַיִּים, שָׁם נִהְיִים בְּזַהַר שְׁל הָאֲסַפְקַלְרִיָּה שְׁמַאֲרִיהָ מִהֶמְקוֹם הָעֵלְיוֹן שְׁל הַכּוֹל. וְאַלוּ לֹא הִתְלַבְּשָׂה הַנְּשַׁמָּה בְּזַהַר שְׁל לְבוּשׁ אַחַר, לֹא תוּכַל לְהִתְקַרֵּב לְרֵאוֹת אֵת אוֹתוֹ הָאוֹר. וְסוּד הַדְּבַר - כְּמוֹ שְׁנוֹתָנִים לְנִשְׁמָה לְבוּשׁ שְׁמַתְּלַבֵּשׁתּוּ בּוּ לְעַמּוּד בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף גַּם נוֹתָנִים לְהִי לְבוּשׁ שְׁל זַהַר עֵלְיוֹן לְעַמּוּד בְּהִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וְלִהְסַתְּפֵל בְּתוֹף אוֹתָה אֲסַפְקַלְרִיָּה שְׁמַאֲרִיהָ מִתוֹף אוֹתָה אֶרְצֵי הַחַיִּים.

בֹּא רְאֵה, מִשָּׂה לֹא יְכַל לְהִתְקַרֵּב לְהִסְתַּפֵּל בְּמָה שְׁהִסְתַּפֵּל אֲלֵא כְּשֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ אַחַר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שמות כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹף הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם, בְּמַצִּיעוֹת הָעֵנָן. וְהִתְלַבֵּשׁ בּוּ כְּמִי שְׁמַתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ. וְלִכְּן (ע"ב) וּמִשָּׂה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים, וְכְתוּב (ש"ב כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹף הָעֵנָן וְגו', וְיְהִי מִשָּׂה בְּהַר אֲרַבְעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה, וַיְכַל לְהִסְתַּפֵּל בְּמָה שְׁהִסְתַּפֵּל.

כְּמוֹ זֶה מִתְלַבְּשׁוֹת נְשַׁמּוֹת הַצְּדִיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלְבוּשׁ

דהוא עלמא דלא יתנהג אלא בלבושא כגוונא דא וקיימי לאסתפלא בנהורא דנהירי בההוא ארץ החיים. וזהו יה יה בארץ החיים. דהיה סביר דלא יזפי לההוא נהורא ולההוא אסתפלוחא בגין דנהרא דנגיד פסיק ליה ולא אוליד. לא אביט אדם עוד דא אדם קדמא כמה דאתמר.

וכר דא למה בגין דאמר ליה נביאה כי מת אתה בהאי עלמא ולא תחיה לההוא עלמא. בגין דמאן דלא (הוה) אוליד בנין בהאי עלמא, כד נפיק מניה מתרכין ליה מכל מה דאמרו. ולא שריא למחמי בההוא נהורא דנהיר (כל שכן וכל שכן שאר עמא ושארי בני נשא). ומה חזקיה דהיה ליה זכות אבות ואיהו זפאה צדיק וחסידא כף. כל שפן מאן דלית ליה זכות אבות וחסידא קמי מאריה.

האי לבושא דקאמרו איהו (אנון) מה דאמרו חבריאי חלוקא דרבנן דאתלבישו בההוא עלמא. זפאה חולקיהון דצדיקייא דגניו לון קדשא בריה הוא כמה טבין ועידונין לההוא עלמא, עליהו כתיב, (ישעיה טד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו:

ואני הנני מביא את המפול מים על הארץ. רבי יהודה פתח (במדבר ט) המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יי ויקדש בם וכי באת אחרא לא רבו בני ישראל את יי. מאי שנא הקא דקאמר המה מי מריבה ולא אחרנין. אלא הני מי מריבה הוו ודאי דיהבו חילא ותוקפא למאריהון דדינא לאתתקפא. בגין דאית מיין מתוקין ואית מיין מרירן. אית מיין צלילן ואית מיין עכירן. אית מיין שלם ואית מיין קטטוי. ועל דא המה מי

כמו של אותו העולם, שלא יתנהג אלא בלבוש כמו זה, ועומדים להסתפל באור המאיר באותה ארץ החיים. וזהו יה יה בארץ החיים, שהיה סביר שלא יזפה לאותו אור ולאותה הסתפלות, משום שהנהר השופע מפסיק אותו ולא הוליד. לא אביט אדם עוד - זה אדם הראשון, כמו שנתבאר.

וכר זה למה? פי אמר לו הנביא, כי מת אתה - בעולם הזה, ולא תחיה - לעולם הבא. משום שמי שלא (הוה) מוליד בנין בעולם הזה, כשיצא ממנו, מגרשים אותו מכל מה שאמרו, ולא שורה לראות באותו אור המאיר וכל שכן וכל שכן לשאר העמים ושארי בני האדם. ומה חזקיה שהיתה לו זכות אבות והוא זפאי צדיק וחסיד כף, כל שפן מי שאין לו זכות אבות וחוטא לפני רבונו.

הלבוש הזה שאמרו החברים, חלוק של מה שאמרו החברים, חלוק של רבנן שמתלבשים בו באותו העולם. אשרי חלקם של הצדיקים שגנו להם הקדוש ברוך הוא כמה טובות ועדוניהם לעולם הבא, עליהם פתוב (ישעיה טד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו.

ואני הנני מביא את המפול מים על הארץ. רבי יהודה פתח, (במדבר ט) המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם. וכי במקום אחר לא רבו בני ישראל את ה'? מה שונה כאן שאמר המה מי מריבה, ולא אחרים? אלא מי המריבה הללו היו ודאי שנתנו כח וחזק לבעלי הדין להתחזק. משום שיש מים מתוקים ומים מרירים. יש מים צלולים ויש מים עכורים. יש מי שלם ומי קטטוי. ועל זה, המה

מריבה אשר רבו בני ישראל את יי, דאמשיכו עלייהו למאן דלא אצטריך ואסתאיכו ביה הדא הוא דכתיב ויקדש בם.

אמר ליה רבי חזקיה אי הכי מאי ויקדש ויקדשו מיבעי ליה. אלא מלה אסתליקת. ויקדש אתפגים מאן דלא אצטריך. כפיכול דאתפגימת סיהרא. ויקדש לאו לשבחא איהו הקא. ואני הנני מביא את המפול כמה דאוקימנא לאייתאה מחבלא עליהו כמה דאנון אסתאבו ביה.

אמר רבי יוסי ווי לון לרשיעיא דלא בעאן לאתבא קמי קדשא בריה הוא על חוביהון בעוד דאנון בהאי עלמא. דכד בר נש אתיב ואתנחם על חוביו. קדשא בריה הוא מחיל ליה. וכל אנון דמתתקפין בחובייהו ולא בעו לאתבא קמי קדשא בריה הוא על (חוביו) חוביהון. לבתר (יפלו) ינפלו לגיהנם ולא יסקון ליה מתפין לעלמין.

הא חזי, בגין דאתקיפו לבייהו כל אנון דרא דנח ובעו לאתחזא חובייהו באתגלגליא. קדשא בריה הוא אייתי דינא עלייהו בההוא גוונא. אמר רבי יצחק ואפילו כד חטי בר נש באתפסיא קדשא בריה הוא רחמן. ואי תב בר נש לגביה חפי עליה ומחיל ליה ושביק ליה. ואי לא, גלי ליה לעיני כלא. מנלן מסוטה.

והכי נמי אתמחון אלין חייביא מארעא באתגלגליא. והיו אתמחון. אלא דהוו נפקי מייא והוו רתיחן מן תהומא וסלקי ואעבר מנייהו משכא. וכיון דאעבר מנייהו משכא הכי נמי בשרא ולא אשתארו אלא בגרמניהו לחוד. לקיימא דכתיב וימחו מן הארץ. וכל אנון גרמי אתפרדן דא מן דא ולא אשתארו כחדא. ומפלא אתעברו

מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה', שהמשיכו עליהם את מי שלא צריך ונטמאו בו. והו שכתוב ויקדש בם.

אמר לו רבי חזקיה, אם כף, מה זה ויקדש? היה צריך להיות ויקדשו! אלא הדבר עלה. ויקדש - נפגם מי שלא צריך. כפיכול שנפגמה הלכנה. ויקדש אינו לשבח כאן. ואני הנני מביא את המפול, כמו שבארנו, להביא משחית עליהם כמו שהם נטמאו בו.

אמר רבי יוסי, אי לרשיעים שלא רוצים לשוב לפני הקדוש ברוך הוא על חטאייהם בעוד שהם בעולם הזה. שפשאדם שב ומתנחם על חטאו, הקדוש ברוך הוא מחיל לו, וכל אותם שמחזיקים בחטאייהם ולא רצו לשוב לפני הקדוש ברוך הוא על (חטאייהם) חטאייהם, אחר כף (יפלו) יפלו לגיהנם ולא יעלו משם לעולמים.

בא ראה, משום שחוקו את לבם כל אותם דורו של נח ורצו להראות חטאם בגלויה, הביא הקדוש ברוך הוא עליהם הדין באותו הגון. אמר רבי יצחק, אפילו בשחוטא אדם בנסתר, הקדוש ברוך הוא רחמן. ואם שב בן האדם אליו, מכסה עליו ומחיל לו ומותר לו. ואם לא, הוא מגלה אותו לעיני כל. מנין לנו? מסוטה.

וכף גם נמחו הרשיעים הללו מהארץ בגלויה. ואיך נמחו? אלא שהיו יוצאים מים, והיו רותחים מהתהום, ועולים ומעבירים מהם את עורם. וכיון שהעבר מהם העור - כף גם הכשר, ולא נשארו אלא בעצמות שלהם בלבד, לקים את מה שכתוב וימחו מן הארץ. וכל אותם

מַעֲלָמָא. רבי יצחק אָמר וימחו מן הָאָרֶץ, מאי וימחו, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר ימחו מספר חיים. מפאן אולפנא דלית לון תחיה לעלמין ולא יקומון בדינא. (דף טו ע"ב.)

והקביות את בריתי אִתְּךָ. אָמַר רבי אלעזר מהכא קיומא דברית לעילא כקיומא דברית לתתא. משמע דכתיב אִתְּךָ. וְאָמַר רבי אלעזר מפאן אולפנא דכד זכאין אנון בעלמא אתקיים עלמא לעילא ותתא. אָמַר רבי שמעון מלה סתים איהו. כד אתערותא דדכורא לגבי נוקבא כד איהו מקני לה.

תא חזי, רְזָא דמלה כד צדיקא איהו בעלמא מיד שכינתא לא אתעדיאת מגיה ותיאובתא דילה ביה. כְּדִין תיאובתא דלעילא לגביה ברחימו כתיאובתא דדכורא לנוקביה כד איהו מקני לה. ועל דא וְהַקִּימוֹתֵי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ. אתער תיאובתא בגיגך. כְּגוֹנוֹנָא דָא (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אֶקִּים אֶת יצחק.

והקביות את בריתי אִתְּךָ למהוי את בריתי בעלמא. וילכתו ובאת אל התבה, דאלמלא לאו איהו צדיק (ברית) לא ייעול לתיבותא דהא לא אתחבר לתבה בר צדיק, ובגיגי כף ובאת אל התבה והא אתמר.

אָמַר רבי אלעזר בכל זמנא דכני נשא יתאחדון בכרית דא, ולא ישבקון ליה, לית עם ולישון בעלמא דייכול לאבאשא לון. ונח אתקיה בכרית דא ונטר ליה, בגיגי כף קדשא ברין הוא נטר ליה (וכל דיליה). וכל בני דריה לא נטרו ליה, בגין כף קדשא ברין הוא אעבר לון מעלמא. והא אתמר בההוא חובא ממש דאנון חאבו בההוא גוונא אתמחון מעלמא.

העצמות נפרדו זו מזו ולא נשארו כאחד, ומהכל העברו מהעולם. רבי יצחק אָמר, וימחו מן הארץ, מה זה וימחו? כמו שנאמר ימחו מארץ חיים. מפאן למדנו, שאין להם תחיה לעולמים ולא יקומו בדין.

והקביות את בריתי אִתְּךָ. אָמַר רבי אלעזר, מפאן קיים הברית למעלה בקיום הברית למטה, משמע שפתיב אִתְּךָ. וְאָמַר רבי אלעזר, מפאן למדנו, שפשעדיקים בעולם, מתקנים העולם למעלה ולמטה. אָמַר רבי שמעון, דְּכָר נִסְתַּר הוּא, כְּשֶׁהַתְּעוּרֹת הַזֵּכֶר לְנִקְבָה כְּשֶׁהוּא מְקַנָּא לָהּ

כא ראה סוד הדבר, כשצדיק יש בעולם, מיד השכינה לא זזה ממנו והשתוקקותה בו. ואז השתוקקות שלמעלה אליה באהבה כהשתוקקות הזכר לנקבתו כשהוא מקנא לה. ועל זה, והקמתי את בריתי אִתְּךָ. ההשתוקקות מתעוררת בגללך. כמו זה (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אֶקִּים אֶת יצחק.

והקביות את ברין אִתְּךָ, והיות אות בריתי בעולם, ואחר כף ובאת אל התבה. שאלמלא אינו צדיק (ברית), לא יבנס לתבה. שהרי לא מתחבר לתבה, רק צדיק. ולכן ובאת אל התבה, והרי זה נתבאר. אָמַר רבי אלעזר, בכל זמן שבני אדם יאחזו בכרית זו ולא יעזבו אותה, אין עם ולשון בעולם שיוכלו להרע להם. ונח החזיק בכרית זו ושמר אותה, ולכן שמר אותו הקדוש ברין הוא (וכל אשר לו). וכל בני דורו לא שמרו אותה, ולכן העביר אותם הקדוש ברין הוא מהעולם. והרי נאמר, באותו חטא ממש שהם חטאו - באותו גון נמחו מהעולם.

רבי יהודה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, והוה עסקי בהאי קרא דכתיב, (מלכים א יח)

וירפא את מזבח ה' ההרוס. מאי וירפא. תא חזי, בימי אליהו, ישראל פלהו שבקו ליה לקדשא ברין הוא ושבקו ברית קיימא דלהון. כד אתא אליהו וחמא דקא שבקו בני ישראל האי ברית קיימא ואעברו מנייהו האי ברית.

בין דחמא אליהו כף אתא לאתקנא מלה לדוכתיה. בין דקריב מלה לדוכתיה אתסי כלא. הדא הוא דכתיב וירפא את מזבח יי ההרוס. דא ברית קיימא (ר"א ל"ג דאתא לאתקנא מזבח יי ההרוס ברית קיימא) דהוה שביק מעלמא. וכתיב, (מלכים א יח) ויקח אליהו שתים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב. דא הוא תקונא דמזבח יי.

אשר היה דבר יי אליו לאמר ישראל יהיה שמך. מאי טעמא אדכר הכא ישראל, אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי לעילא ולאבתא ברית קיימא לאתריה. והינו דכתיב פי עזבו בריתך בני ישראל. ובגין כף את מזבחותיך הרסו.

תא חזי, כל זמנא דישראל נטרו קיימא קדישא כדין עבדי קיימא לעילא ותתא. וכד שבקי להאי ברית כדין לא אשתבח קיום לעילא ותתא דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ובגין כף וירפא את מזבח יי ההרוס. וכי רפואה איהו. הכי הוא ודאי דהא מקיים לההוא אתר דמהימנותא תליא ביה.

תא חזי, אוף הכי פנחס בשעתא דקני לעובדא דזמרי אתקין להאי ברית באתריה. ובגין כף פתיב, (במדבר כה) הנני נותן

רבי יהודה היה מצוי לפני רבי שמעון, והיו עוסקים בפסוק הזה שכתוב (מלכים א-יח) וירפא את מזבח ה' ההרוס. מה זה וירפא? בא ראה, בימי אליהו כל ישראל עזבו את הקדוש ברין הוא ועזבו את ברית המילה שלהם. כשכא אליהו וראה שעזבו בני ישראל ברית מילה הזו והעבירו מהם את הברית הזו.

בין שראה כף אליהו, בא לתקן דבר במקומו. בין שהקריב דבר למקומו - הכל התרפא. זהו שכתוב וירפא את מזבח ה' ההרוס. זו ברית המילה ושכא לתקן מזבח ה' הקדוש ברית המילה שנוצרה בעולם. וכתיב (שם) ויקח אליהו שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב. זהו תקון של מזבח ה'.

אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך. מה הטעם נזכר כאן ישראל? אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי להתעלות למעלה ולהשיב את ברית המילה למקומה. והינו שכתוב (שם ט) פי עזבו בריתך בני ישראל, ומשום כף את מזבחותיך הרסו.

בא ראה, כל זמן שישראל שמרו ברית הקדוש, אז עשו קיום למעלה ולמטה. וכשעזבו את הברית הזאת, אז לא נמצא קיום למעלה ולמטה, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ולכן וירפא את מזבח ה' ההרוס. וכי זו רפואה? כף זה ודאי, שהרי מקיים את אותו מקום שהאמונה תלויה בו.

בא ראה, גם כף פנחס, בשעה שקנא למעשה זמרי, התקין את הברית הזו במקומה, ולכן פתוב

לו את בריתי שלום. וכי סלקא דעתך דבגין פנחס הוה. ומה קטטא הוה ליה לפנחס בהאי ברית. אלא הכא אתקשר מלה בדוכתיה. הנני נותן לו את בריתי. ומה אתן לו שלום (לאתחברא כל חד בדוכתיה) לאתחברא ברית פאתריה. ועל דא הנני נותן לו את בריתי שלום. ומה איהו שלום דאיהו אתריה לאתחברא בהדיה. מה דאתפרש מגייה בחובייהו. בגיניה אתחבר ביה. ועל דא הואיל והוא אתקין מלה בדוכתיה, מפאן ולהלאה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם, תחת אשר קנא לאלהיו וגו'.

אמר רבי שמעון לית לך מלה בעלמא דקודשא בריך הוא קני לה כמו חובא דברית כמה דאת אמר, (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית. ותא חזי, לא אשתלים חובא דדרא דטופנא, אלא בגין דחבו בחבילו דארחייהו על ארעא. ואף על גב דהווי מקפחי דא לדא כדכתיב ותמלא הארץ חמס (וחמס כפלא הוה ויבגין בך) וכתיב פי (דף טו ע"א) מלאה הארץ חמס מפניהם. מפל מקום ותשחת הארץ לפני האלהים. והנני משחיתם מדה כנגד מדה, הנני משחיתם בחובא דחבולתא. ואית דאמרי דלא אשתלים קסטריהו אלא בחובא דחמס דהווי מקפחין דא לדא דהווי בישיין לשמים ולבריות. תא חזי, כמה אנון ממנן מלעילא דאתפקדן על קלי דאנון דמסרי דינא על חבריהון על מה דעבדי לון. ועל דא כתיב פי מלאה הארץ חמס מפניהם. ויבגין בך פתיב והנני משחיתם את הארץ: ויאמר יי לנח בא אתה וכל ביתך. אמר רבי שמעון אמאי בכלהו (ד"א ל"ג אמר) אלהים והכא יי. מאי שנא הכא דאתמר יי

(במדבר כח) הנני נתן לו את בריתי שלום. וכי יעלה על דעתך שמשום פנחס היה? איוו קטטה היתה לו לפנחס בברית הזו? אלא כפאן נקשר הדבר במקומו. הנני נתן לו את בריתי. ומה אתן לו? שלום (להתחבר כל אחר במקומו) להתחבר הברית במקומה, ועל זה הנני נתן לו את בריתי שלום. ומהו? שלום, שהוא מקום להתחבר עמו. מה שנופרד ממנו בחטאים - בגללו התחבר בו. ועל זה, הואיל והוא התקין הדבר במקומו, מפאן והלאה - והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו. אמר רבי שמעון, אין לך דבר בעולם שהקדוש ברוך הוא מקנא לו כמו חטא הברית, כמו שנאמר (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית. ובא וראה, לא השלם חטא דור המבול אלא משום שתטאו בהשחתת דרכם על הארץ, ואף על גב שהיו חומסים זה את זה, כפתיב ותמלא הארץ חמס (וחמס כפלא הוה ויבגין בך), וכתוב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. מפל מקום ותשחת הארץ לפני האלהים. והנני משחיתם - מדה כנגד מדה. הנני משחיתם בחטא ההשחתה. ויש אומרים שלא התמלאה סאתם אלא בחטא החמס שהיו חומסים זה את זה, שהיו רעים לשמים ולבריות בא ראה כמה ממנים מלמעלה שמפקדים על קולות אלו שמוסרים הדין על חבריהם על מה שעשו להם, ועל זה פתיב פי מלאה הארץ חמס מפניהם. ולכן פתיב והנני משחיתם את הארץ. ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך. אמר רבי שמעון, למה בכלם (אמר) אלהים וכאן יי? מה

שמא עלאה דרחמי. אלא רזא איהו דאוליפנא. לאו אורח ארעא לקבלא אתתא אושפינא בהדה אלא ברשו דבעלה. אוף הכי (נמי נח) נח פעא לאעלא בתיבותא לאתחברא בהדה. ולאו הוה (ליה) יאות עד דבעלה דתיבה יתב ליה רשו לאעלאה (פתיב). דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה. ובגין בך אקרי הכא יי בעלה דתיבה. וכדין עאל נח ואתחבר בהדה. וכן אוליפנא דלית ליה רשו לאושפינא למיעאל לביתא אלא ברשו בעלה מאריה דביתא, הדא הוא דכתיב לבתר ויבא נח וגו'.

תא חזי, מה כתיב פי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מפאן אוליפנא דלא יקבל בר נש אושפינא בביתיה אי איהו חשיד ביה דאיהו חייבא. אלא אי קאים בעינוי לזכאה דלא חשיד בעינוי כלל. הדא הוא דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה, מאי טעמא בגין פי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

ואוליפנא דאי יהיב ליה רשו בלחודוי ולא יהיב רשו לכל אנון דאתיין עמיה, לא ייעול לון לביתא. הדא הוא דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה. לכלא יהיב רשותא למיעל. ומקרא דא אוליפנא רזא דארחוי דארעא. (ד"א ל"ג בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו'). רבי יהודה פתח (תהלים כד) לדוד מזמור ליי הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. הא תנינן לדוד מזמור דאמר שירתא ולבתר שארת עליה רוח קדשא, מזמור לדוד דשארת עליה רוח קדישא ולבתר אמר (לח) שירתא.

שונה כפאן שנאמר ה', השם העליון של הרחמים? אלא סוד הוא שלמדנו - אין דרף ארץ שתקבל אשה אורח עמה אלא ברשות בעלה.

אף בך (גם נח) נח רצה להכנס לתבה להתחבר עמה, ולא היה (לו) ראוי עד שבעל התבה יתן לו רשות להכנס (עמה), שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. ולכן נקרא כפאן ה', הבעל של התבה, ואז נכנס נח והתחבר עמה. וכן למדנו שאין רשות לאורח להכנס לבית אלא ברשות בעלה, בעל הבית. והו שכתוב אחר בך ויבא נח וגו'.

בא ראה מה פתיב, פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מפאן למדנו שלא יקבל אדם אורח בביתו אם הוא חושד בו שהוא רשע, אלא אם עומד בעינוי לצדיק שלא חשוד בעינוי כלל. זהו שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. מה הטעם? משום פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

ולמדנו, שאם נתן לו רשות לבדו ולא נתן רשות לכל אותם שבאים עמו, לא יכניס אותם לביתו. זהו שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. לכלם נתן רשות להכנס. ומפסוק הזה למדנו סוד דרף ארץ. (ד"א בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו').

רבי יהודה פתח, (תהלים כד) לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. הרי שנינו, לדוד מזמור - שאמר שירה ואחר בך שרתה עליו רוח הקדש. מזמור לדוד - ששרתה עליו רוח הקדש ואחר בך אמר שירה. דה' הארץ ומלואה - פסוק זה נאמר על ארץ ישראל שהיא ארץ הקדושה. ומלואה זו השכינה,

דִּישָׁרָאֵל אֲתַמָּר דַּאיְהֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא. וּמְלוֹאָה
דַּא שְׂכִינְתָא פְמָה דַּאֲתָ אַמֶּר, (דברוי הימים ב ה) כִּי
מְלֵא כְבוֹד יִי אֶת בֵּית יִי. וְכָתִיב, (שמות מ) וְכָבוֹד
יִי מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. מְאִי מְלֵא וְלֹא מִלְּא. אֲלֵא
מְלֵא וְדַאי דַּאֲתַמְלִיַּיא מַכְּלֵא. דַּאֲתַמְלִיַּיא מִן
שַׁמְשָׁא. סִיְהָרַא שְׁלִים בְּכֹל סְטְרִין. מְלֵא מַכְּלֵ
טוֹבָא דְלַעֲלֵא. כִּפְּאִסְקוּפֵא דַּא דַּאֲתַמְלִיַּיא מַכְּלֵ
טוֹבָא דְעַלְמָא. וְעַל דַּא כְּתִיב לִיְי הָאֶרְץ
וּמְלוֹאָהָ. תְּבַל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ דַּא שְׂאֵר אַרְעָאן.

דְּבֵר אַחַר לִיְי הָאֶרְץ וּמְלוֹאָהָ דַּא אַרְעָא
קְדִישָׁא עַלְאַה דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲתַרְעֵי בָהּ. וּמְלוֹאָהָ אֲלִין נִשְׁמַתְהוּן
דְּצַדִּיקֵיַּיא (ד"א ל"ג דְּכִלְהוּן סְלִין לָהּ) אֲתַמְלִיַּיא (ד"א
דַּאֲתַמְלִיַּיא) מְזַיְיָהוּ מַחֲלֵא דַּעְמוּדָא חַד דְּעַלְמָא
קְיִימָא עַלְיָהּ. וְאִי תִימָא עַל חַד קְיִימָא.

הָא חַזִּי, מַה כְּתִיב, (תהלים כד) כִּי הוּא עַל יָמִים
יִסְדָּהָ.

השלמה מההשממות (סימן מ"ו)

עַל יָמִים יִסְדָּהָ, אֲלִין חֲפִימִין דִּישָׁרָאֵל
רְבֵרְבֵיא דִּיִסְדָן אֲוֹרִיַתָא וְחַכְמָתָא
דַּאֲתַקְרִיאַת הֵיָם הַגְּדוּל וְכֹן הוּא אֲוִמֶר (קַחֲלֵת א)
כֹּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הֵיָם. וְעַל נְהָרוֹת אֲלִין
תְּלַמְדִּיאָי דַּאיְנוּן רְבֵרְבִין מִן נְהָרָא. וְכֹן תֵּרֵב
גְּדוּל מִן הַתְּלַמְדִּים. וְאֵינִין מִחֲדָדִין אֶת תֵּרֵב
בְּקוּשִׁיוֹתֵיהֶן. וְהוּא מְתַרְץ לֹוֹן כֹּל הַקּוּשִׁיוֹת
וְאֵינִו מִתְּרַשֵׁל. כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שְׁנַמְשִׁכִין לֵיָם
וְאֵינִו מְלֵא שְׁנָאמֶר כֹּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל
הֵיָם. וְהֵרָאֵיה אַמְרוּ אַחְרֵי כֵן מִי יַעֲלֵה בְהָר
יִי. כִּי אִין מַעֲשָׂה בְלֵא חַכְמָה. כִּי הַתְּלַמוּד
מְבִיא לִידֵי מַעֲשָׂה : (עד כאן מההשממות)

כִּי הוּא. מְאֵן הוּא. דַּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
כְּמַה דַּאֲתָ אַמֶּר הוּא עֲשֹׂנּוּ. וְכָתִיב, (איוב כח)
כִּי הוּא לְקֻצוֹת הָאֶרֶץ יִבִּיט.

כְּמוֹ שְׁנָאמֶר (דברוי הימים-ב ה) כִּי
מְלֵא כְבוֹד ה' אֶת בֵּית ה', וְכָתוּב
(שמות מ) וְכָבוֹד ה' מְלֵא אֶת
הַמִּשְׁכָּן. לְמַה מְלֵא וְלֹא מִלְּא?
אֲלֵא מְלֵא וְדַאי, שְׁהַתְּמַלֵּא
מִהַכְּלָ, שְׁהַתְּמַלֵּא מִהַשְּׁמַשׁ.
הַלְכָנָה שְׁלָמָה בְּכֹל הַצְּדִים.
מְלֵא מַכְּלֵ טוֹב שְׁלַמְעָלָה, כְּמוֹ
הָאֻצֵר הַזֶּה שְׁהַתְּמַלֵּא מַכְּלֵ טוֹב
שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב לַה'
הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָהָ. תְּבַל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ -
אֵלֶּוּ שְׂאֵר הָאֶרְצוֹת.

דְּבֵר אַחַר, לַה' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָהָ -
זוֹ אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה
שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצֵה בָּהּ.
וּמְלוֹאָהָ - אֵלֶּוּ נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים
(ד"א שְׁכָלִים מִמָּלַיִם אַתָּה) מִתְּמַלֵּאֲת וְיִיא
שְׁמַתְמַלֵּאֲת) מְהֵם מַכְּחַ עֵמוּד אַחַד
שְׁהַעוֹלָם עוֹמֵד עַלְיוֹ. וְאִם תֵּאמֶר
עַל אַחַד עוֹמֵד.

בֹּא רֵאָה מַה כְּתוּב, (תהלים כד) כִּי
הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהָ.

השלמה מההשממות (סימן מ"ו)

עַל יָמִים יִסְדָּהָ (תהלים כד) - אֵלֶּוּ
חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדוֹלִים שְׁיִסְדוּ
תוֹרָה וְחֻקְמָה שְׁנַקְרָאֲת הֵיָם
הַגְּדוּל, וְכֹן הוּא אֲוִמֶר, (קַחֲלֵת א)
כֹּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הֵיָם. וְעַל
נְהָרוֹת - אֵלֶּוּ הַתְּלַמְדִּים שְׁהֵם
הַגְּדוֹלִים מִהַנְּהָרֵי, וְכֹן תֵּרֵב גְּדוּל
מִן הַתְּלַמְדִּים, וְהֵם מַסְחָדִים אֶת
הַרְבֵּ בְּקוּשִׁיוֹתֵיהֶן, וְהוּא מְתַרְץ
לְהֵם כֹּל הַקּוּשִׁיוֹת וְאֵינִו מִתְּרַשֵׁל.
כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שְׁנַמְשִׁכִים לֵיָם
וְאֵינִו מְלֵא, שְׁנָאמֶר כֹּל הַנְּחָלִים
הוֹלְכִים אֶל הֵיָם. וְהֵרָאֵיה - אַמְרוּ
אַחְרֵי כֵן, מִי יַעֲלֵה בְהָר ה', כִּי
אִין מַעֲשָׂה בְלֵא חַכְמָה, כִּי
הַתְּלַמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשָׂה: ע"כ
מִהַשְּׁמוּטוֹת.

כִּי הוּא, מִי הוּא? זֶה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנָאמֶר הוּא
עֲשֹׂנּוּ, וְכָתוּב (איוב כח) כִּי הוּא
לְקֻצוֹת הָאֶרֶץ יִבִּיט.

עַל יָמִים יִסְדָּהָ וְעַל נְהָרוֹת כְּוֹנְנָה
- אֵלֶּוּ שְׂבָעָה עֵמוּדִים שְׁעוֹמְדַת
הָאֶרֶץ עַלְיָהֶם וּמִמְלָאִים אוֹתָהּ,
וְהִיא מִתְּמַלֵּאֲת מְהֵם. אֵיף
מִתְּמַלֵּאֲת מְהֵם? בְּשָׂעָה
שְׁמַתְרַבִּים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם, אָז
הָאֶרֶץ הַזֶּה עוֹשָׂה פְרוֹת
וּמִתְּמַלֵּאֲת מִהַכְּלָ.

וּבְשָׂעָה שְׁמַתְרַבִּים הַרְשָׁעִים
בְּעוֹלָם, אָז כְּתוּב (שם ט) אֲזַלוּ מִים
מִנִּי יָם וְנָהָר יִחְרַב וְיִבָּשׁ. אֲזַלוּ
מִים מִנִּי יָם - זוֹ הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה
שְׁאֻמְרָנוּ שְׁנִשְׁקִית מִהַשְּׁקָאָה
עַלְיוֹנָה. וְנָהָר יִחְרַב וְיִבָּשׁ - אוֹתוֹ
הָעֵמוּד הָאֶחָד שְׁעוֹמֵד עַלְיָהּ
לְהִיֹּת מוּאֶר מְנַנּוּ. וְנָהָר יִחְרַב
וְיִבָּשׁ - כְּמוֹ שְׁנָאמֶר (ישעיה נב)
הַצְּדִיק אֲבָד.

וְאֶמֶר רִבִּי הַיְוֵדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן
שְׁנָאבְדִים אוֹתָם רְשָׁעִים
מִהָעוֹלָם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (עֲצוּב)
(מַסְחָבֵל) מִשְׁתַּדֵּל עַל הָעוֹלָם וְלֹא
רוּצֵה מִי שְׁמַגֵּן (שְׁעוּמֵר) עַלְיוֹ. וְאִם
תֵּאמֶר תְּרִי נַח, שְׁהֵי לֹוּ לְהִגֵּן עַל
(וְהוּן) עֲצוּמוֹ וְלִהְיוֹצֵיא מְמַנּוֹ
תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם - זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי
אַתָּה רֵאִיתִי צַדִּיק לִפְנֵי בְדוּר
הַזֶּה. דּוֹקָא בְדוּר הַזֶּה.

רִבִּי יוֹסִי אָמֶר, בְּדוּר הַזֶּה זֶה
שְׁכַח שְׁלוֹ, שְׁהֵי בְּאוֹתוֹ דוּר
רְשָׁעִי, וְנַמְצָא כֹּל כְּף אִישׁ צַדִּיק
תְּמִיָם (וְדַאי וְלֹא בְדוּרֵי, אֲלֵא) [כִּי' וְהֵ שְׁלו]
וְאֲפִילוּ בְדוּרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, אֲבָל לֹא
הֵיָה יְכוּל לְהִגֵּן עַל הָעוֹלָם,
מִשׁוּם שְׁלֵא נַמְצָאוּ עֲשָׂרָה
בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנָאמֶר (בראשית יח)
אוֹלֵי יַמְצֹאוּן שָׁם עֲשָׂרָה, וְלֹא
נַמְצָאוּ שָׁם. גַּם כְּאֵן לֹא נַמְצָאוּ
עֲשָׂרָה, אֲלֵא הוּא וּשְׁלֶשֶׁת בְּנָיו
וְנַקְבֻוֹתֵיהֶם, וְלֹא הָיּוּ עֲשָׂרָה.

עַל יָמִים יִסְדָּהָ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה אֲלִין
שְׂבָעָה עֵמוּדִים דְּקִיַּימָא (אַרְעָא) עַלְיָיהוּ
וּמְלִיַּין לָהּ. הִיא אֲתַמְלִיַּיא מִנִּיְהוּ, הִיף
אֲתַמְלִיַּיא מִנִּיְהוּ. בְּשָׂעָתָא דַּאֲסִיַּיו זַכְאִין
בְּעַלְמָא כְּדִין אַרְעָא דַּא עַבְדַת פִּירִין
וְאַתְמְלִיַּיא מַכְּלֵא.

וּבְשָׂעָתָא דַּאֲסִיַּיו חִיבִין בְּעַלְמָא כְּדִין
כְּתִיב, (איוב יד) אֲזַלוּ מִים מִנִּי יָם
וְנָהָר יִחְרַב וְיִבָּשׁ. אֲזַלוּ מִים מִנִּי יָם, דַּא
אַרְעָא קְדִישָׁא דַּאֲמָרָן דַּאֲשַׁתְּקִיא מִשְׁקִיו
עַלְאַה. וְנָהָר יִחְרַב וְיִבָּשׁ, הַהוּא עֵמוּדָא חַד
דְּקֵאִים עַלְהָ לְאַתְנָהָרָא מְזַיָּהּ. וְנָהָר יִחְרַב
וְיִבָּשׁ כְּמַה דַּאֲתָ אַמֶּר (ישעיה נב) הַצְּדִיק אֲבָד.

וְאֶמֶר רִבִּי יְהוּדָה בְּהַהוּא זְמַנָּא דַּאֲתַאֲבִידו
אַנּוּן חִיבִין מַעֲלָמָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
(עֲצִיב) (כִּי' אַסְתָּבֵל) אֲשַׁתְּדֵל עַל עַלְמָא וְלֹא חֵמָא
מְאֵן (דְּקֵאִים) דַּאֲגִין עַלְיָהּ. וְאִי תִימָא הָא נַח,
דַּהּוּה לִיָּה לְאַגְנָא עַל (דְּרִיָּה) גְּרַמִּיָּה וְלִאֲפַקָּא
מִנִּיָּה תּוֹלְדִין לְעַלְמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב כִּי
אוֹתָךְ רֵאִיתִי צַדִּיק לִפְנֵי בְדוּר הַזֶּה. בְּדוּר הַזֶּה
דִּיַּיקָא.

רִבִּי יוֹסִי (דף טו ע"ב) אָמֶר בְּדוּר הַזֶּה דַּא שְׂבָחָא
דִּילִיָּה דַּהּוּה בְּהַהוּא דַּרְא חִיבֵכָא
וְאַשְׁתַּכַּח כּוֹלֵי הָאֵי אִישׁ צַדִּיק תְּמִיָם (וְדַאי וְלֹא)
כְּדַרְא דִּילִיָּה אֲלֵא) (כִּי' וְדַאי דִּי לִיָּה) וְאַפִּילוּ כְּדַרְא דְּמֹשֶׁה,
אַבְּל לֹא הוּה יְכוּל לְאַגְנָא עַל עַלְמָא. בְּגִין
דַּלֵּא אֲשַׁתְּפַחוּ עֲשָׂרָה בְּעַלְמָא כְּמַה דַּאֲתָ
אָמֶר, (בראשית יח) אוֹלֵי יַמְצֹאוּן שָׁם עֲשָׂרָה וְלֹא
אַשְׁתְּפַחוּ תְּמִין, אוּף הֵכָא לֹא אֲשַׁתְּפַחוּ
עֲשָׂרָה. אֲלֵא הוּא וּתְלַת בְּנָיו וְנַקְבִּיָּהוּ וְלֹא
הוּוּ עֲשָׂרָה.

סְתֵרֵי תוֹרָה

(בוהר ישן נמצא זה)

השלמה מההשמטות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מן המיכה וראה את העולם חרב, והתחיל לבכות לפניו ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום, הנה לך לרחם על בריותיך וכו'. השיבו עליו וכו'. השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רעיא שטייאי, השתא אמרת דא, למה לא אמרת בשעתא דאמרית לך, כי אותך ראיתי צדיק לפני וגו'. ואחר כך, הגני מביא את המבול מים. ואחר כך, עשה לך תיבת עצי גופר. כל האי אתעבכתי ואמרית לך בגין דתבעי רחמין על עלמא. ומגדעון שמתא דתשתזיב בתיבותא לא עאל בלכך למבעי רחמין על ישובא דעלמא ועבדת תיבותא ואשתזיבת ובען דאתאבדי עלמא פתחת פומך למלא קדמי בעיני ותחנונימי. גיין דהוא נח כך, אקריב קרבני ועלוון דכתיב (בראשית ח) ויגח מקל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגו'.

אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח ובין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם באברהם, דבינן דאמר קדשא ברוך הוא לאברהם (בראשית י"ח) ועקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר וגו' והרבה תחנונימי לפני הקדוש ברוך הוא עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שיכפר לך המקום בעבורם, ויחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן הדרך. מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגו' עד שאחתו חלחלה. רבנן אמרי, לא הניח משה לקודשא ברוך הוא עד שנמן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אמר רבי יוסי מהבא

סְתֵרֵי תוֹרָה

(בוהר ישן נמצא זה)

השלמה מההשמטות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מהמחב וראה את העולם חרב, והתחיל לבכות לפניו ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום, הנה לך לרחם על בריותיך וכו'. השיבו עליו וכו'. השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רעיא שטייאי, השתא אמרת דא, למה לא אמרת בשעתא דאמרית לך, כי אותך ראיתי צדיק לפני וגו'. ואחר כך, הגני מביא את המבול מים, ואחר כך עשה לך תיבת עצי גפר? כל זה התעבכתי ואמרתי לך כד שיתבקש רחמים על העולם, ומאז ששמעת שתנצל בתבה, לא נכנס בלכך לבקש רחמים על ישוב העולם, ועשית תבה ונצלת, וכעת, אחר שנאבד העולם, פתחת פיה לומר לפני בקשות ותחנונימי! גיין שראה שפתוב (בראשית ח) ויגח מקל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגומר.

אמר רבי יוחנן, בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח ובין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם באברהם, דבינן שאמר הקדוש ברוך הוא לפיון שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (שם י"ח) ועקת סדום ועמורה כי רבה נגש אברהם ויאמר וגומר, והרבה תחנונימי לפני הקדוש ברוך הוא, עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים, שיכפר לך המקום בעבורם, ויחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים, ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו. פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן הדרך - מיד עמד משה בתפלה, ויחל משה וגומר, עד שאחתו חלחלה, לא הניח

משה לקדוש ברוך הוא עד שנמן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא, שכתוב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. אמר רבי יוסי, מכאן (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו? אמר בלבו, אולי לא אמלט, שכתוב (בראשית י) כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, כלומר לפי הדור, ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר, אפלו כך היה לו לבקש רחמים על העולם, משום שנוח לקדוש ברוך הוא מי שיאמר טוב על בניו, מנין לנו? מגדעון בן יואש, שלא היה צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר טוב על ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא (שופטים י) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדנין. מהו בכחך זה ויחננינו? (ע"כ כ"ב כ"ב)

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, הרי שנינו, בשעה שהעולם מתמלא בחטאי בני אדם והדין יוצא - או לאותו צדיק שנמצא בעולם, שהוא נתפס בחטאי הרשעים בתחלה. איך נצל נח שלא נתפס בחטאיהם? אמר לו, הרי נאמר שרצה הקדוש ברוך הוא להוציא ממנו תולדות לעולם מתוך התבה. ועוד, שהדין יצא לא לכל לשלט עלינו, משום שהיה טמיר ונסתר בתבה והתפסה מהעין.

ובא וראה, כתוב (צפניה ב) בקשו צדק בקשו עגרה אולי תסתרו ביום אף ה'. וגם בקש צדק, ונכנס לתוך התבה ונסתר ביום אף ה', ועל זה הדין לא יכל לשלט ולקטרג עליו. פאן נרמז לאותם קדושים עליונים לדעת בסוד האותיות הקדושות העליונות ההפוך של האותיות כ"ב להכות את אותם הרשעים, ועל זה וימחו מן הארץ פתוב. בא אתה וכל ביתך.

(תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו? אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית י) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר אפילו הכי הוה ליה למבעי רחמין על עלמא בגין דניחא ליה לקדשא ברוך הוא, מאן דיימר טבא על בניו. מגא לן מגדעון בר יואש דלא הוה זכאי ולא בר זכאי ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קדשא ברוך הוא, (שופטים י) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדנין. מהו בכחך זה ויחננינו? (ע"כ כ"ב כ"ב)

רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון אבוי, הא תגיין בשעתא דעלמא אתמלייא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי ליהוה זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו אתפס בחובי דחייביא בקדמייתא. נח איך אשתזיב דלא אתפס בחוביהו. אמר ליה הא אתמר דקדשא ברוך הוא בעא לאפקא מגיה תולדין לעלמא מגו תיבותא. ותו דהא דינא לא יכלא לשלטא עלוי בגין דהוה טמיר וגניו בתבה ואתפסיא מעינא.

ותא חזי, כתיב, (צפניה ב) בקשו צדק בקשו עגרה אולי תסתרו ביום אף יי. ונח בקש צדק ועאל בגווה דתיבותא, ואסתתר ביום אף יי. ועל דא דינא לא יכיל לשלטא ולקטרגא ליה. הכא אתרמיז לאנון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתוון קדישין עלאין הפוכא דאתוון כ"ב לאתמחי לאנון חייביא. ועל דא וימחו מן הארץ כתיב. בא אתה וכל ביתך.

אתם הרשעים, ועל זה וימחו מן הארץ פתוב. בא אתה וכל ביתך.

רבי יצחק פתח (ישעיה טו) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. (ניא זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו.

וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

הא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. בשעתא דאמר לה קדשא ברין הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי גדול וגו'. מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בגיני השתא יימרון כל אנון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל. כמה דעבד נח.

הבין דאמר ליה קדשא ברין הוא דישיב ליה בתיבותא (במח דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וגו'. וכתיב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה כיון דאמר ליה דישתזיב הוא ובנוי לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו. ובגין כך אקרון מי המבול על שמייה כמה דאת אמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח.

אמר משה השתא יימרון בני עלמא דאנא קטילת לון בגין דאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. השתא טב לי דאימות ולא ישתצון ישראל. מיד ויחל משה את פני יי אלהיו. בעא רחמין עליהו ואתער רחמי על עלמא.

ואמר רבי יצחק שירותא דבעא רחמי עליהו מאי קאמר. למה יי יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך

רבי יצחק פתח, (ישעיה טו) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם (זרוע תפארתו) - זו זכות של אברהם, שהוא הימין ממשה, תפארת של משה, ומשום כך בוקע מים מפניהם, שהרי הזכות של אברהם היא בוקעת מים. וכל זה למה? לעשות לו שם עולם

כא ראה מה בין משה לשאר בני העולם. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו', ואעשה אותך לגוי גדול וגו' - מיד אמר משה, וכי אעזב דינים של ישראל בשבילי? פעת יאמרו כל אותם בני העולם שאני הרגתי את ישראל כמו שעשה נח.

שבין שאמר לו הקדוש ברוך הוא שיציל אותו בתבה, (כמו שאמר) שכתוב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה - כיון שאמר לו שיציל הוא ובניו, לא בקש רחמים על העולם ונאבדו. ומשום כך נקראים מי המבול על שמו, כמו שנאמר (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח.

אמר משה, פעת יאמרו בני העולם שאני הרגתי אותם משום שאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. פעת טוב לי שאמות ולא ישמדו ישראל. מיד - ויחל משה את פני ה' אלהיו. בקש רחמים עליהם ועורר רחמים על העולם. ואמר רבי יצחק, בתחלה כשבקש רחמים עליהם מה אמר? למה ה' יחרה אפך בעמך. וכי הדבר הזה איך אמר אותו משה למה, והרי

אמר לה משה למה. והא עבדו כוכבים ומזלות כמה דאת אמר עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו'. ומשה אמר להכי אוליפנא מאן דמרצה לאחרא לא בעי למעבד ההוא חובא (דאיהו) רב, אלא יזעיר ליה קמיה. ולבתר יסגי ליה קמיה אחרא (ר"א ל"ג ט"בא) דכתיב אתם חטאתם חטאה גדלה.

ורא שביק ליה לקדשא ברין הוא עד דמסר גרמיה למותא דכתיב ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. וקדשא ברין הוא מחיל לון דכתיב וינחם יי על הרעה וגו'. ונח לא עבד פן אלא בעא לאשתזבא ושביק כל עלמא.

ובכר זמנא דדינא שריא על עלמא, רוח קדשא אמר ווי דלא אשתכח כמשה דכתיב (ישעיה ס"ג) ויזכור ימי עולם משה עמו (וגו) איה המעלים מים וגו'. דכתיב (שמות יד) ויאמר יי אל משה מה תצעק אלי. דהא איהו בצלותא סליק לון מן ימא. ובגין דשוי גרמיה בצלותא עליהו דישראל בימא. אקרי (על שמייה) המעלים מים. דאיהו אסיק לון מן ימא.

איה השם בקרבו את רוח קדשו דא איהו משה דאשרי (דף סו ע"א) שכינתא בינייהו דישראל. מוליכם פתהמות פד אתבקעו מנא ואזלו כגו תהומי ביבשתא דגלידו מנא (ובלא אתמר על משה). (ניא ועל דא אקרי משה עמו) בגין דאמסר גרמיה על ישראל. אמר רבי יהודה אף על גב דזכאה הוה נח לאו איהו כדאי (בגין) דקודשא ברין הוא יגין על עלמא בגיניה.

הא חזי, משה לא תלה מלה בזכותיה אלא בזכות אבהן קדמאי. אבל נח לא הוה

עבדו כוכבים ומזלות, כמו שנאמר עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו', ומשה אמר למה? אלא כך למדנו, מי שמרצה את האחר, לא צריך לעשות את אותו חטא (שהוא) לגדול, אלא יקטין אותו לפניו, ואחר כך יגדיל אותו לפני האחר (הרשע), שכתוב אתם חטאתם חטאה גדלה.

ורא עוב את הקדוש ברוך הוא עד שמסר עצמו למיתה, שכתוב ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. והקדוש ברוך הוא מחל להם, שכתוב וינחם ה' על הרעה וגו'. ונח לא עשה פן, אלא רצה להציל, ועוב את כל העולם.

ובכר פעם שהדין שורה על העולם, רוח הקדש אומרת: אוי שלא נמצא כמו משה, שכתוב (ישעיה טו) ויזכור ימי עולם משה עמו איה המעלים מים וגו', שכתוב (שמות יד) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. שהרי בתפלה הוא העלה אותם מהים, ומשום ששם עצמו בתפלה על ישראל בים, נקרא (על שמו) המעלים מים, שהוא העלה אותם מהים.

איה השם בקרבו את רוח קדשו - זהו משה, שהשרה שכינה בין ישראל. מוליכם פתהמות - כשבבקעו המים והלכו בתוף התהום ביבשה שקפאו המים (הכל נאמר על משה) (ניא ועל זה נקרא משה עמו), משום שמסר עצמו על ישראל. אמר רבי יהודה, אף על גב שצדיק היה נח, אינו כדאי (כדי) שהקדוש ברוך הוא יגן על העולם בשבילו.

כא ראה, משה לא תלה הדבר בזכותו, אלא בזכות האבות הראשונים, אבל לנח לא היה לו

ליה במאן דיתלי בזכותא כמשה. אמר רבי יצחק ועם כל דא כיון דאמר ליה קדשא בריה הוא והקמתי את בריתי אפך הנה ליה למבעי רחמי עליהו. וקרנא דאקריב לבתר, דיקריב ליה מן קדמת דנא דלמא ישכף רוגזא מעלמא.

אמר רבי יהודה מאי הנה ליה למעבד דהא חייבי עלמא הוּו מרגיזין קמי קדשא בריה הוא ואיהו יקריב קרבנא. אלא ודאי נח דחיל על גרמיה הנה, בגין דלא יערע ביה מותא בגו חייבי עלמא דהנה חמי עובדיהון בישא כל יומא, והיה מרגזין קמי קדשא בריה הוא כל יומא.

רבי (אלעזר פתח) יצחק אמר כל זמנא דחייבי עלמא אסגיאו, זכאה דאשתכח בינייהו הוא אתפס בקדמיתא. דכתיב, (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ותנינן אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. ונח היה שזיב ליה קדשא בריה הוא בין כל אנון חייבינא. אלא בגין דיפקון מניה תולדין בעלמא דהנה צדיק פדקא יאות.

ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא קבילו מניה, וקיים בנפשיה קרא דכתיב, (יחזקאל א) ואתה כי הזהרת רשע וגו'. וכתיב ואתה את נפשך הצלת. מכאן כל מאן דאזהר לחייבא אף על גב דלא קביל מניה הוא שזיב ליה לגרמיה וההוא חייבא אתפס בחוביה. ועד כמה יזהר ליה עד דימחי ליה הא אוקמוה חבריא.

רבי יוסי הנה שכניח קמיה דרבי שמעון יומא חד, אמר ליה מאי חמא קדשא בריה הוא לשיצאה כל חיות ברא ועוף שמיא עמהון דחייבינא. אי בני נשא חטאן בעירי

במה שיתלה בזכות כמו משה. אמר רבי יצחק, ועם כל זה, כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא והקמתי את בריתי אפך, הנה לו לבקש עליהם רחמים. והקרבן שהקריב אחר כך - שיקריב אותו מקדם לזה, אולי ישכף הפעם מהעולם.

אמר רבי יהודה, מה הנה לו לעשות, שהרי רשעי העולם היו מכניסים לפני הקדוש ברוך הוא, והוא יקריב קרבן? אלא ודאי נח פוחד על עצמו הנה בשביל שלא יפגש בו המות בתוך רשעי העולם, שהיה רואה מעשיהם הרעים בכל יום ואיך מכניסים לפני הקדוש ברוך הוא כל יום.

רבי (אלעזר פתח) יצחק אמר, כל פעם שמתרבים רשעי העולם, הצדיק שנמצא ביניהם נתפס בראשונה, שכתוב (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ושנינו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקדשי. ואיך השאיר הקדוש ברוך הוא את נח בין כל אותם הרשעים? אלא כדי שיצאו ממנו תולדות לעולם, שהנה צדיק כראוי.

ועוד, שהוא התרה בהם כל יום ויום ולא קבלו ממנו, וקיים בנפשו את הפסוק שכתוב (שם א) ואתה כי הזהרת רשע וגו', וכתוב ואתה את נפשך הצלת. מכאן שכל מי שמזהיר את הרשע - אף על גב שלא קבל ממנו, הוא מציל את עצמו, ואתו רשע נתפס בחטאו. ועד כמה יזהיר אותו? עד שיפנה אותו, והרי פרשיה החברים.

רבי יוסי היה מצוי לפני רבי שמעון יום אחד. אמר לו, מה ראה הקדוש ברוך הוא להשמיד את כל חיות הבר ועוף השמים עם הרשעים? אם בני האדם

ועופי שמיא ושאר בריין מה חטו. אמר ליה בגין דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. פלהו הוּו מחבלי ארתייהו. שבקי זיניהו ודבקו בזינא אתרא.

הא חזי, אנון חייבי עלמא גרמו הכי לכל בריין. ובעון (לאשכחא) לאפחשא עובדא דבראשית. ואנון גרמו לכל בריין לחבלא ארתייהו כמה דאנון מחבלן. אמר קדשא בריה הוא אתון בעיתו (לאשכחא) לאפחשא עובדי ידי, אנא אשלים רעותא דלכון ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אהדר עלמא למיין כמה דהנה בקדמיתא מיין במיין והא אתמר. מכאן ולהלאה אעביד בריין אחרנין בעלמא כדקא יאות:

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייא פתח ואמר (ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. כמה הם בני אדם אטומי לב וסתומי עינים שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, שכתוב בו הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. היה בעון בני נשא לאסתתרא מחובייהו ואמרי מי רואנו ומי יודענו. וכתיב, (ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יתטמרון מקמיה.

רמב"א דבנה פלטרין ועבד תחות ארעא טמירין פצירין. ליומין מרדו בני פלטרין במלכא אסחר (אצער) עליהו מלכא בגייסוי. מה עבדו עאלו וטמירו גרמייהו תחות נוקבי פסירין. אמר מלכא אנא עבדית לון ומקמאי אתון בעאן לאתטמרא, הדא הוא דכתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. אנא הוא דעבדית נוקבי

חטאו, בהמות ועופות השמים ושאר הבריות מה חטאו? אמר לו, משום שכתוב כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. כלם היו משחיתים דרכיהם. עזבו את מינם ונדבקו במין אחר.

בא ראה, אותם רשעי העולם גרמו כך לכל הבריות, ורצו (להשכיח) להכחיש מעשה בראשית, והם גרמו לכל הבריות להשחית דרכם כמו שהם השחיתו. אמר הקדוש ברוך הוא, אתם רציתם (להשכיח) להכחיש מעשי ידי? אני אשלים רצונכם, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אחזיר העולם למים כמו שהיה בהתחלה, מים במים, והרי נתבאר. מכאן והלאה אעשה בריות אחרות בעולם כראוי.

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייא פתח ואמר, (ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. כמה הם בני אדם אטומי לב וסתומי עינים שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, שכתוב בו הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. איך רוצים בני אדם להסתתר מחטאיהם ואומרים מי רואנו ומי יודענו, וכתוב (ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יחבאו מפניו?

רמב"ם שפנה פלטרין ועשה תחת הארץ מחלות נסתרות. לנמים מרדו בני הארמון במלך. הקרי' (ענין) עליהם המלך בגיטות. מה עשו? נכנסו והחביאו עצמם תחת נקבי המחלות. אמר המלך, אני עשיתי אותם, ומלפני אתם רוצים להתחבא? זהו שכתוב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'? אני הוא שעשיתי מחלות ועשיתי חשף

פסירין ועבדית חשוכא ונהורא ואתון איך יכלין לאתמטרא קמאי.

הא חזי, פד בר נש חטי קמי מאריה ואמשיף גרמיה לאתפסא. קדשא בריך הוא עביד ביה דינא באתגליא. וכד בר נש אדכי גרמיה קדשא בריך הוא בעי לאסתרא ליה דלא יתחזי ביום אף יי. דודאי אבעי ליה לאינש (דף סח ע"ב) דלא יתחזי קמי מחבלא כד שריא על עלמא דלא יסתפל ביה. דהא כל אנון דיתחזון קמיה אית ליה רשו לחבלא.

והיינו דקאמר רבי שמעון כל בר נש דעיניה בישא, עינא דמחבלא שריא עלוי.

ואיהו מחבלא דעלמא אקרי. ולבעי ליה לאיניש לאסתמרא מניה ולא לאתקרבא בהדיה דלא יתזק (קמיה). ואסיר למקרב בהדיה באתגליא. ומשום הכי מאיש רע עין בעי לאסתמרא מניה. מקמי מלאך המות על אחת פמה וכמה.

(ועל דא) מה כתיב בכלעם (במדבר כד) ונאם הגבר שתם העין. דעינא בישא הוה ליה ובכל אתר דהוה מסתפל ביה הוה אמשיף עליה רוח מחבלא. ובגין כך הוה בעי לאסתפלא בהו בישראל בגין דישיצי בכל אתר דעיניה הוה מסתפל. מה כתיב וישא בלעם את עיניו דזקיף עינא חד ומאיף עינא חד בגין לאסתפלא בהו בישראל בעינא בישא.

הא חזי, מה כתיב וירא את ישראל שוכן לשבטיו. וחמא דשכינתא תפיא עלייהו ורביעא עלייהו מתתקנא בתריסר שבטין תחותה ולא יכיל לשלטאה עלייהו עיניה. אמר איך איכול להון דהא רוח קדישא עלאה רביעא עלייהו וחפת לון בגדפהא. הדא הוא דכתיב פרע שכב פארי, וכלביא.

ואור, נתם איך תוכלו להתחבא מלפני!

בא ראה, כשאדם חוטא לפני רבונו וממשיך עצמו להסתתר, הקדוש ברוך הוא עושה בו דין בגלוי. וכשהאדם מטהר עצמו, הקדוש ברוך הוא רוצה להסתירו שלא יראה ביום אף ה'. שנדאי שצריך לו לאדם שלא להראות לפני המשיחית כששורה על העולם שלא יסתפל בו, שחיי כל אלו שנראים לפניו, יש לו רשות להשחית.

וזהו מה שאמר רבי שמעון, כל אדם שעינו רעה - עין המשחית שורה עליו. והוא נקרא משחית העולם. וצריך האדם להשמר ממנו ולא להתקרב אליו כדי שלא יזק (לפניו), ואסור לקרב אליו בהתגלות. ומשום כך צריך להשמר מאיש רע עין, ומלפני מלאך המות על אחת פמה וכמה.

(ועל זה) מה כתוב בכלעם? (במדבר כד) ונאם הגבר שתם העין. שעינו רעה היתה לו, ובכל מקום שהיה מסתפל בו, היה ממשיך עליו את רוח המשחית. ולכן רצה להסתפל בישראל, כדי להשמיד בכל מקום שעיניו היו מסתפלות. מה כתוב? וישא בלעם את עיניו. שזקף עין אחת והנמיך עין אחת כדי להסתפל על ישראל בעין רעה.

בא ראה מה כתוב, וירא את ישראל שכן לשבטיו. וראה שהשכינה מכסה עליהם ורובצת עליהם מתקנת בשנים עשר שבטים תחתיה, ואין יכולות עיניו לשלט עליהם. אמר, איך אוכל להם, שחיי רוח קדושה עלינה ורובצת עליהם ומכסה אותם בכנפיה? זהו שכתוב פרע שכב פארי וכלביא מי יקימנו.

מי יקימנו. מי יקימנו מעלייהו בגין דיתגליין ושלטא עינא עלייהו.

וער דא קדשא בריך הוא בעא לחפיא לנח לאסתתרא מעינא דלא יכיל רוח מסאבא לשלטא עליה בגין דלא יתחבל והא אתמר. ויבא נח כמה דאתמר לאסתתרא מעינא. מפני מי המבול (דהא) דמיין דחקו ליה. אמר רבי יוסי חמא מלאך המות דהוה אתי (ד"א ל"ג לנביא) ובגין כך עאל לתיבותא, ואסתמר בה תריסר ירחי (שהא). ואמאי תריסר ירחין. פליגי בה רבי יצחק ורבי יהודה. חד אמר תריסר ירחין דכך איהו דינא דתיבא. וחד אמר לאשלמא צדיק (נ"א צ"ה) דרגין תריסר ושאר דרגין דאתחזי לאפקא מן תיבה.

רבי יהודה אמר שתא ירחי אנון במיא ושיתא ירחי באשא. והא הכא מיא הוה אמאי תריסר ירחי. אמר (ליה) רבי יוסי בתי דינין דגיהנם אתדנו במיא ואשא. במיא דמיין דנחתו עלייהו מלעילא הוה צנינין בתלגא. באשא דמיין דנפקי מתתא הוה רתיחן באשא. ועל דא בדינא דגיהנם אתדנו באשא ומיא (ובגין כך תריסר ירחי הוה דאמר רבי אלעזר דינא דתיבא בגיהנם תריסר ירחי הוה והא אוקמוה. ועל דא כל אנון תיבי עלמא אתדנו בתרו דינו אלו במיא ואשא) עד דאשתציו מעלמא. ונח הוה מסתתר בתיבותא ואתפסי מעינא ומחבלא לא קריב לגביה, ותיבותא איהי הוה שטיא על אנפי מיא כמה דאתא אמר וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ.

ארבעים יום לקו. דכתיב ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וגו'. וכל שאר זמנא אתמחון מעלמא. הדא הוא דכתיב וימחו מן הארץ. ווי לון לאנון תיבא

יקימנו מעליהם כדי שיגבולו ותשלט עליהם העין.

וער זה רצה הקדוש ברוך הוא לכסות את נח, להסתתר מהעין, שלא תוכל רוח הטמאה לשלט עליו כדי שלא ישחת, והרי נתבאר. ויבא נח, כמו שנתבאר להסתתר מהעין. מפני מי המבול, (שהרי המים דחקו אותו. אמר רבי יוסי, ראה מלאך המות שהיה בא אלו) ולכן נכנס לתיבה ונשמר בה שנים עשר חדשים (ש) השנה. ולמה שנים עשר חדשים? נחלקו בה רבי יצחק ורבי יהודה. האחד אמר שנים עשר חדש שכך הוא דין הרשעים. ואחד אמר להשלים צדיק (נ"א צ"ה) שנים עשר דרגות ושאר הדרגות שהיו ראויים לצאת מהתיבה.

רבי יהודה אמר, ששה חדשים הם במים וששה חדשים באש, והרי כאן היו מים, ולמה שנים עשר חדשים? אמר (לו) רבי יוסי, בשני דיני הגיהנם נדונו - במים ואש - במים - שהמים שיירו עליהם מלמעלה היו צוננים כשילג. ובאש - שהמים שיצאו מלמטה היו רותחים באש. ועל זה בדין הגיהנם נדונו - באש ומים (ולכן שנים עשר חדש היו שאמר רבי אלעזר, דין הרשעים בגיהנם הם שנים עשר חדשים ודין פרושה. ועל זה כל אותם רשעי העולם נדונים בשני דינים הללו - במים ואש) עד שהשמדו מן העולם. ונח היה מסתתר בתיבה והתפסה מן העין והמשחית ולא קרב אליו, והתיבה היתה שטה על פני המים, כמו שנאמר וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ.

ארבעים יום לקו, שכתוב ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וגו'. וכל שאר הזמן נמחו מהעולם. זהו שכתוב וימחו מן

לאנון שליטין דממנן עלייהו בקדמיתא
ולבתר לאנון דיתבי תחות גדפייהו דכתיב
(ישעיה כד) יפקוד יי על צבא המרום במרום
ולבתר על מלכי האדמה על האדמה.

והוי מתעברן קמיה. אלא אעבר לון בנורא
דדליק הדא הוא דכתיב, (דברים ד) פי ה'
אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא. אשא (הוא)
דאכיל אשא. ההוא יקום דעלייהו (נ"א מעבר)
באשא. ואנון דיתבי תחותיהו במיא. ובגני
כף וימח את כל היקום אשר על פני האדמה.
ולבתר מאדם ועד בהמה עד רמש ועד עוף
השמים וימחו מן הארץ. כל אליו דלתתא.
וישאר אף נח. אף למעוטי. דלא אשתארו
בעלמא בר נח ודעמיה פתיבותא. רבי יוסי
אומר חגיר הוה דאפיש ליה אריא והא
אוקמוה:

ויזכר אלהים את נח ואת כל החיה ואת כל
הבהמה אשר אתו בתבה. רבי חייא
פתח (משלי כב) ערום ראה רעה ונסתר. האי קרא
אתמר על נח דעאל לתיבותא ואסתתר בה.
ועאל לגו תיבותא בזמנא דמיא דחקו ליה.
והא אתמר דעד לא עאל לתיבותא חמא ליה
למלאך המות דאזיל ביניהו ואסחר לון.
פיו דחמא ליה, עאל לתבה ואסתתר בגוה.
הדא הוא דכתיב ערום ראה רעה ונסתר. ראה
רעה דא מלאך המות ונסתר מקמיה הדא
הוא דכתיב מפני מי המבול.

רבי יוסי אמר ערום ראה רעה ונסתר. (ויסתר
לא כתיב), אהדר על מה דאתמר בזמנא
דמותא שריא בעלמא בר נש חכים יסתר ולא
יקום לבר ולא יתחזי קמי מחבלא. בגין
דכיון דאתייהיב ליה רשו, יחבל כל אנון
דישתכחון קמיה ויעברון קמיה באתגלייא.

מעביר את אותם השליטים
הממנים עליהם בהתחלה, ואחר
כך את אותם שיושבים תחת
כנפיהם, שכתוב (ישעיה כד) יפקוד
ה' על צבא המרום במרום, ואחר
כך - על מלכי האדמה על
האדמה.

ואיך מעברים מלפניו? אלא
מעביר אותם באש שהולקת. והו
שכתוב (דברים ד) פי ה' אלהיך אש
אכלה הוא אל קנא. אש (הוא)
שאוכלת אש. אותו שעומד
מעליהם (נ"א עובר) באש. ואותם
שיושבים תחתיהם במים.
ומשום כף וימח את כל היקום
אשר על פני האדמה, ואחר כף
מאדם ועד בהמה עד רמש ועד
עוף השמים וימחו מן הארץ. כל
אלו שלמטה. וישאר אף נח - אף
למעט. שלא נשארו בעולם רק
נח ומי שעמו בתבה. רבי יוסי
אמר, שהיה חגור, שהפישו
אריה, והרי פרשה.

ויזכר אלהים את נח ואת כל
החיה ואת כל הבהמה אשר אתו
בתבה. רבי חייא פתח, (משלי כב)
ערום ראה רעה ונסתר. פסוק זה
נאמר על נח שנגנס לתבה
והסתתר בה, ונגנס לתוך התבה
בזמן שהמים דחקו אותו. והרי
נאמר שעד שלא נגנס לתבה,
ראה את מלאך המות שהולך
ביניהם ומקיף אותם. פיו שראה
אותו, נגנס לתבה והסתתר
בתוכה. והו שכתוב ערום ראה
רעה ונסתר. ראה רעה - והו
מלאך המות, ונסתר מלפניו. והו
שכתוב מפני מי המבול.

רבי יוסי אמר, ערום ראה רעה
ונסתר, (לא כתיב וסתר) חזר על מה
שנאמר, בזמן שהמות שרוי
בעולם, כן אדם חכם יסתתר ולא
יעמד בחוץ ולא יתראה לפני
המשחית, משום שכיון שתנה

וסופא דקרא ופתאים עברו ונענשו עברין
קמיה ואתחזיין קמיה ונענשו.

דבר אחר עברו, עברו פקודא (דא) (נ"א דכאריהו)
ונענשו. דבר אחר ערום ראה רעה
ונסתר דא נח. ופתאים עברו ונענשו אליו בני
דריה. (ונענשו), פיו דאסתתר ואשתהי תמן כל
ההוא זמנא. (דף טו ע"ב) לבתר ויזכר אלהים את
נח.

אמר רבי שמעון (ויזכר אלהים את נח) תא חזי
בשעתא דדינא אתעביד לא כתיב ביה
זכירה. פיו דאתעביד (ביה) דינא ואתאבידו
חייבי עלמא, כדין כתיב ביה זכירה. דהא כד
דינא שריא בעלמא אתחברותא לא אשתכח.
ומחבלא שריא על עלמא. פיו דאתעבר
דינא ואשתפיך רוגזא, תב כלא לאתריה.
ובגין כף פתיב הכא ויזכר אלהים את נח.
דביה שריא זכור. דנח איש צדיק פתיב ביה.
כתיב, (תהלים פט) אתה מושל בגאות הים
בשוא גליו אתה תשבחם. בשעתא
דינא קפיץ בגלגולי ותהומי סלקי ונחתי,
קדשא בריך הוא שדר חד חוטא מסטרא
דימינא ומשיף בגלגלוי ושכיף זעפיה ולית
מאן דינדע ליה.

יונה נחת לימא ואזדמן ליה ההוא נוניא
ובלע ליה. הוי לא נפקת נשמתיה מגיה
ולא פרחא מיד. אלא בגין דקדשא בריך הוא
שליט בההוא גאותא דימא. וההוא גאותא
דימא הוא חד חוטא דשמאלא דסליק ליה
לימא לעילא וביה אסתלק. ואי לאו ההוא
חוטא דמטי ליה מסטרא דימינא לא סלקא
לעלמין. דכד (דכיון) דההוא חוטא נחית לימא
וימא אתאחיד בה כדין אתערין בגלגלוי
ושאגן למטרף טרפא. עד דקדשא בריך הוא

לו הרשות, הוא ישחית את כל
אותם שנמצאים לפניו ועוזבין
לפניו גלוי. וסוף הפסוק -
ופתאים עברו ונענשו. עברו
לפניו והתראו לפניו, ונענשו.
דבר אחר עברו - עברו על
מצוה זו (נ"א של רבונם) ונענשו. דבר
אחר ערום ראה רעה ונסתר - זה
נח. ופתאים עברו ונענשו - אלו
בני דורו (ונענשו). פיו שהסתתר
והשתפה שם כל אותו זמן, אחר
כף ויזכר אלהים את נח.

אמר רבי שמעון, (ויזכר אלהים את נח)
בא ראה, בשעה שהדין נעשה,
לא כתוב בו זכירה. פיו שנעשה
(בו) הדין ונאבדו רשעי העולם,
או כתוב בו זכירה. שהרי פאשר
הדין שרוי בעולם, לא נמצאת
התחברות, והמשחית שרוי על
העולם. פיו שעבר הדין ושכף
הרגז, שב הכל למקומו, ולכן
כתוב כאן ויזכר אלהים את נח,
שבו שורה זכור, שנח איש צדיק
פתיב בו.

כתיב (תהלים פט) אתה מושל
בגאות הים בשוא גליו אתה
תשבחם. בשעה שהים קופץ
בגליו והתהומות עולים ויורדים,
הקדוש ברוך הוא שולח חוט
אחד מצד הימין ומושף את גליו
ושוכף זעפו, ואין מי שיודע
אותו.

יונה ירד לים והזדמן לו אותו
הדג ובלע אותו, איך לא יצאה
נשמתו ממנו ולא פרחא מיד?
אלא משום שהקדוש ברוך הוא
שולט באותה גאות של הים,
ואותה גאות הים היא חוט אַחַד
של השמאל שמעלה את הים
למעלה, ובו הוא מתעלה. ואם
לא אותו החוט שמגיע אליו
מצד הימין, לא יעלה לעולמים.
שפאשר (שכיון) שאותו החוט
יורד לים, והים אחוז בו, אז

אתיב ליה (לז) לְאָחֻרָא וְתָבִין לְאִתְרֵייהוּ. הָרָא הוּא דְכְתִיב בְּשׂוֹא גְלִיו אַתָּה תִּשְׁבַּחֶם. תִּשְׁבַּחֶם לְאַנוּן גְּלִי יִמָּא. תִּשְׁבַּחֶם תִּתְּבֵר לֶון לְאַתְבָּא לְאַתְרֵייהוּ. דְּבַר אַחַר תִּשְׁבַּחֶם מִמַּשׁ שְׁבַחָא הוּא לֶון בְּגִין דְּסָלְקִין בְּתִיאובְתָא לְמַחְמֵי. מִכְּאֵן כּל מְאֵן דְּכִסִּיף לְאַסְתְּפָלָא וְלִמְגֵדַע אַף עַל גַּב דְּלֹא יִכִּיל (נ"א) וְלֹא יָסִבִּין לִיה רְשׁוּתָא) שְׁבַחָא אִיהוּ דִּילִיָּה וְכִלְיָא מִשְׁבַּחָן לִיה.

אמר רבי יהודה נח פד הנה בתיבה דחיל הנה דלא ידבר ליה קדשא ברין הוא לעלמין. וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא כדון מה כתיב ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר תא חזי, בשעתא דדינא שריא בעלמא לא ליבעי ליה לאיניש דינדבר שמייה לעילא (כפיייה דקדשא ברין הוא בעלמא).

דהא אי אדפר שמייה ידפרון חובוי (בלהו) וייתון לאשגחא ביה. מנלן משונמית, דההוא יומא יום טוב דראש השנה הנה וקדשא ברין הוא דאין עלמא. וכדין אמר ליה אלישע (מלכים ב ד) היש לדבר לך אל המלך דא קדשא ברין הוא. דכדין אקרי מלך. מלך הקדוש מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא דידפרון לי וישגחון פי אלא בתוך עמי. מאן דעייל רישיה בין עמא (בלא) לא ישגחון עליה למידן ליה לביש. בגיגי כף אמרה בתוך עמי.

הא חזי, נח בשעתא דרוגזא שריא בעלמא לא אדפר. כיון דדינא אתעבר מה כתיב ויזכר אלהים את נח השתא אדפר שמייה. דבר אחר ויזכר אלהים את נח כמה דאת אמר ואזכור את בריתי.

רבי חזקיה הנה אזיל מקפוטקניא ללוד. פגע ביה רבי ייסא. אמר ליה תוהנא עלך דאת בלחודך. דהא תנינן דלא יפוק בר גש יחידאי בארחה. אמר ליה רביא חד אזיל בהדאי ואיהו אתי אבתראי. אמר ליה ועל דא תוהנא איך אזיל בהדך מאן דלא תשתעי ביה מלי דאורייתא. דהא תנינן כל מאן דאזיל בארחה ולא עמיה מלי דאורייתא אסתפן בנפשיה. אמר ליה הכי הוא ודאי.

אדהכי מטא ההוא רביא. אמר ליה רבי ייסא ברי מאן אתר אנת. אמר ליה מקרתא דלוד ושמענא דהאי בר גש חפים אזיל תמן וזמינא גרמאי לפולחניה ולמיהך בהדיה. אמר ליה פרי ידעת מלי דאורייתא. אמר ליה ידענא דהא אבא הנה אוליה לי כפרשת קרפנות וארכינא אודנאי למאי דהנה אמר עם אחי דאיהו קשישא מנאי. אמר ליה רבי ייסא ברי אימא לי.

פתח ואמר ויבן נח מזבח לי ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עלת במזבח. ויבן נח מזבח - זהו המזבח שהקריב בו אדם הראשון. למה נח הקריב עולה, שהרי עולה לא עולה אלא בשביל הרהור ורצון הלב, ונח במה חטא? אלא נח הרהר ואמר: הרי הקדוש ברין הוא הוא גור דין על העולם שיתרב, אולי משום שמציל אותי פקעה כל זכותי ולא תשאיר לי זכות בעולם? מיד - ויבן נח מזבח לה.

ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון הנה. אי הכי אמאי ויבן. אלא בגין דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה. כיון דאתא נח פתיב ביה ויבן. ויעל עלות עלת פתיב חזא. פתיב, (ויקרא א) עולה הוא

רבי חזקיה הנה הולך מקפוטקניא ללוד. פגע בו רבי ייסא. אמר לו, תמהני עליך שאתה לבד, שהרי שנינו שלא יצא אדם יחיד לדרך. אמר לו, תיניק אחד הלך עמי, והוא כא אחרי. אמר לו, ועל זה אני תמה, איך הולך עמך מי שלא תדבר עמו דברי תורה? שהרי שנינו, כל מי שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה, מסתפן בנפשו. אמר לו, כף זה בודאי.

בינתים הגיע אותו תינוק. אמר לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום אתה? אמר לו, מעיר לוד, ושמעתי שהאיש הזה החכם הולך לשם, וזמנתי עצמי לעבודתו וללכת עמו. אמר לו, בני, אתה יודע דברי תורה? אמר לו, אני יודע, שהרי אבי למד אותי בפרשת קרפנות, והרפנתי אצלו למה שהיה אומר עם אחי, שהוא גדול ממני. אמר לו רבי ייסא, בני, אמר לי.

פתח ואמר: ויבן נח מזבח לה ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עלת במזבח. ויבן נח מזבח - זהו המזבח שהקריב בו אדם הראשון. למה נח הקריב עולה, שהרי עולה לא עולה אלא בשביל הרהור ורצון הלב, ונח במה חטא? אלא נח הרהר ואמר: הרי הקדוש ברין הוא הוא גור דין על העולם שיתרב, אולי משום שמציל אותי פקעה כל זכותי ולא תשאיר לי זכות בעולם? מיד - ויבן נח מזבח לה.

הוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון הנה. אי הכי אמאי ויבן. אלא בגין דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה. כיון דאתא נח פתיב ביה ויבן. ויעל עלות עלת פתיב חזא. פתיב, (ויקרא א) עולה הוא

הקטורת. ועל דא) הקטורת של מטה. ועל דא (שיר השירים א') לריח שמניך טובים אינון בוצינין נהרין ונציצין. פתיב הכא טובים וכתוב התם (בראשית א') וירא אלהים את האור כי טוב: (עד כאן מההשטות)

אמר רבי חזקיה יאות הוא (והיא) והאי הנה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. אמר רבי ייסא קדשא בריך הוא אזעיר לה לסיהרא ושלטא ההוא נחש, אבל בגין חובא דאדם אתלטייא בגין למילט עלמא. בההוא יומא (דאתיבת אורימא) נפקת ארעא מההיא קללה וקיימא סיהרא בההיא גריעותא, בר בשעתא דקורבניא אשתפחו בעלמא וישראל יתבין על ארעהון.

אמר רבי ייסא ליההוא ינוקא מה שמך, אמר ליה אבא. אמר ליה אבא תהא בכלא בחכמה ובשנין. קרא עליה (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה זמין קדשא בריך הוא לאעברא רוח מסאבא מן עלמא כמה (ד"א ל"ג דאתמר) דכתיב, ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. וכתיב, (ישעיה כה) פלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ פי יי דבר. וזמין קדשא בריך הוא לאנהרא לסיהרא ולאפקא לה מחשוכא בגין ההוא חויא בישא. כמה דכתיב, (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. מאי אור, ההוא אור דגניזו ליה קדשא בריך הוא בעובדא דבראשית:

מובח החיצון של מעלה, וכמה מתעורר? בריה הקרבנות. ובריה הקמרת של מובח הפנימי של מטה מתעורר מובח הפנימי של מעלה, וכמה מתעורר? בריה הקמרת. ועל זה) הקטרת של מטה. ועל זה (שם) לריח שמניך טובים, אותם גרות מאירים נוצצים. כתוב כאן טובים, וכתוב שם (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב: ע"כ מההשטות.

אמר רבי חזקיה, זפה הוא, (והוא) וזה היה תלוי עד שעמדו ישראל על הר סיני. אמר רבי ייסא, הקדוש ברוך הוא הקטין את הלבנה ושלט אותו הנחש, אבל משום חטאו של אדם התקללה כדי לקלל את העולם. באותו יום (ישנה הורה) יצאה הארץ מאותה קללה ועמדה הלבנה באותה גריעות, פרט לשעה שקרבנות נמצאו בעולם וישראל יושבים על ארצם.

אמר רבי ייסא לאותו תינוק, מה שמך? אמר לו, אבא. אמר לו, אבא תהיה בכל, בחכמה ובשנים. קרא עליו (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר רוח הטמאה מהעולם, כמו (שנמר) שכתוב (זכריה יא) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, וכתוב (ישעיה כה) פלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ פי ה' דבר.

ועתיד הקדוש ברוך הוא להאיר את הלבנה ולהוציאה מהחושך משום אותו נחש הרע, כמו שכתוב (שם ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. אינה אור? אותו האור שגניזו הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. רבי אבא

פתח ואמר, (משלי י) ברפת יי היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה. ברפת יי דא שכינתא דאיהי אתפקדא על ברקאן דעלמא, ומנה נפקי ברקאן לכלא.

הא חזי, מה כתיב בקדמיא ויאמר יי לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו'. כמה דאתמר דמאריה דביתא יהב ליה רשו למיעאל. לבתר אתתא אמרה ליה לנפקא בקדמיא על ברשותא דבעלה, לסוף נפק ברשו דאתתא. מפאן אוליפנא מאריה (דף עא ע"ב) דביתא יעיל ואתתא תפיק, הדא הוא דכתיב וידבר אלהים אל נח לאמר צא מן התיבה. דרשו הוה בידהא לאפקא ליה לאושפיזא ולא לעלא ליה.

ביון דנפק יהב מתנן לה, בגין דאיהי בביתא וביתא בידהא. ואנון מתנן דיהב לה בגין לאסגאה לה רחימותא דבעלה. מפאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא. (למיהב בידא דבעלה כד נפיק יהב מתנן לאתתיה ולא כד נפיק ביון דיהב ליה מתנן) ועל דא לבתר דיהב לה מתנן לאסגאה לה רחימותא דבעלה

(ג"א ביון דנפק יהב מתנן ונכונן בידא דבעלה למיהב לאתתיה ולמחרי בה ולאסגאה לה רחימותא דבעלה, הדא הוא דכתיב ויפת מכל וגו' ויעל עולות במזבח, אליו מתנו דיהב בידא דבעלה בגין לאסגאה לה רחימותא דבעלה. ומפאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא דיהב מתנן בידא דבעלה לאתתיה ולא בידהא, ועל דא ועל עולות במזבח, מוקבנא לרבירא לאסגאה רחימותא דבעלה ברקא ליה) ברקא ליה, דכתיב ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. ובגין כך כתיב, (משלי י) ברפת יי היא תעשיר. ודאי כמה דאתמר.

ולא יוסף עצב עמה. רזא דכתיב בעצבון תאלכנה. עצבון עצבו ורוגזא בלא נהירו דאנפין. כד אתחשף סיהרא וברקאן לא משתפחי. בעצבון סטרא דרוחא אחרא

ויאמר להם פרו ורבו וגו'. רבי אבא פתח ואמר, (משלי י) ברפת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה. ברפת ה' - זו השכינה, שהיא ממנה על ברכות העולם, וממנה יוצאות ברכות לכל.

בא ראה מה כתוב בהתחלה, ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו'. כמו שנתבאר, שבעל הבית נתן לו רשות להכנס. אחר כך האשה אמרה לו לצאת. בהתחלה נכנס ברכות בעלה, ובסוף יצא ברכות האשה. מפאן למדנו שבעל הבית יכניס, והאשה תוציא. זהו שכתוב וידבר אלהים אל נח לאמר צא מן התיבה. שרשות היתה בידה להוציא את האורת, ולא להכניסו.

ביון שייצא, נתן לה מתנות, משום שהיא בבית והבית בידה. ואותם המתנות שנתן לה, כדי להרבות אהבה אל בעלה. מפאן למדנו דרך ארץ לאורח ולתת ביד בעלה, כשיצא נתן מתנות לאשתו, ולא בידה. ולכן ביון שנתן לו מתנות. ועל זה, לאחר שנתן לה מתנות להרבות לה אהבה עם בעלה.

(ג"א ביון שייצא, נתן מתנות ואצרות ביד בעלה לתת לאשתו ולשמוח עמה ולהרבות לה אהבה עם בעלה. וזו שכתוב ויפת מכל וגו' ויעל עולות במזבח. אלו מתנות שנתן ביד של בעלה כדי להרבות לה אהבה בעולם. ומפאן למדנו דרך ארץ לאורח שנתן מתנות ביד של בעלה לאשתו ולא בידה. ועל זה ועל עולות במזבח, קרבן קורבן להרבות אהבה עם בעלה ביד אורח) ברך אותו, שכתוב ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. ולכן כתיב (משלי י) ברפת ה' היא תעשיר. ודאי כמו שנתבאר.

ולא יוסף עצב עמה - סוד הפתוח בעצבון תאלכנה. עצבון - עצבות ורגז בלי הארת פנים. כשנחשקת הלבנה (מלכות)

דאמנע ברקאן מעלמא, ובגין כך ולא יוסיף עֶצֶב עִמָּה. וְדָא הוּא רִזָּא דְכְתִיב, (בראשית ח) לֹא אוסיף לקלל עוד את האדמה:

ומוראבם וחתכם יהיה. מפאן ולהלאה יהא לכוון דיוקנין דבני נשא דהא בקדמיתא לא הוו דיוקנין דבני נשא. תא חזי, בקדמיתא כתיב, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. וכתיב, (בראשית ה) בדמות אלהים עשה אותו. פיון דחטו אשפתו דיוקנייהו מההוא דיוקנא עלאה ואתהפכו אנון למדחל מקמי חיון ברא.

בקדמיתא פל בריין דעלמא זקפן עיינין וחקמא דיוקנא קדישא עלאה וזעאן ודחלין מקמיה. פיון דחטו אתהפך דיוקנייהו מעינייהו לדיוקנא אחרא. ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין קמי שאר בריין.

תא חזי, פל אנון בני נשא דלא חטאן קמי מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא. זיו דיוקנא דלהון לא אשפתי מחיזו דדיוקנא עלאה. וכל בריין דעלמא זעין ודחלין קמיה. ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא, אתחלה דיוקנא דלהון וכלהו זעין ודחלין מקמי בריין אחרנין, בגין דאתחלה דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו, וכדין שליטי בהו חיות ברא, דהא לא חמו בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחזי.

וער פן השתא כיון דעלמא אתחדש פמלקדמיו, בריך לון ברקתא דא ושליט לון על פלא, כמה דאת אמר וכל דגי הים ביידכם נתנו. ואפילו נבני נמא. רבי חייא אמר ביידכם נתנו. מקדמת דנא. דכד ברא קדשא בריך הוא עלמא מסר פלא בידהון דכתיב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

וברכות לא נמצאות. בעצבון - צד של רוח אחר שמונע ברכות מהעולם, ולכן לא יוסף עֶצֶב עִמָּה. וזהו סוד הכתוב (בראשית ח) לא אסף עוד לקלל את האדמה. ומוראבם וחתכם יהיה. מפאן ולהלאה יהיה לכם דמיות בני אדם, שהרי בתחלה לא היו דמיות של בני אדם. בא ראה, בתחלה פתוב (שם) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (שם ה) בדמות אלהים עשה אתו. פיון שחטאו, השתמחה דמותם מאותה דמות עליונה, והם התהפכו לפחד מלפני חיות השדה.

בהתחלה פל בריות העולם זקפו עינים, וראו דמות קדושה עליונה וזעו ופקדו מלפניו. פיון שחטאו, התהפכה דמותם בעיניהם לדמות אחרת, והתהפך שבני אדם זעים ופחדים לפני שאר הבריות.

בא ראה, פל אותם בני אדם שלא חוטאים לפני רבונם ולא עוברים על מצוות התורה, זיו דמותם לא משתנה מפראה הדמות העליונה, וכל בריות העולם זעים ופחדים לפניו. ובשעה שבני אדם עוברים על דברי התורה, מתחלפת דמותם, וכלם מזדעזעים ופחדים מלפני הבריות האחרות, משום שהתחלפה הדמות העליונה והעברה מהם, ואז שולטים בהם חיות השדה, שהרי לא רואים בהם אותה דמות עליונה פראוי.

וער כך עכשו, פיון שהעולם התחדש כמו מקדם, ברכם את הברכה הזו והשליט אותם על הכל, כמו שנאמר וכל דגי הים ביידכם נתנו. ואפילו דגי הים. רבי חייא אמר, ביידכם נתנו - מקדם לכן. בשקדוש ברוך הוא ברא את העולם, מסר בידיהם את הכל, שכתוב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

ויברך אלהים את נח. רבי חזקיה פתח (תהלים לב) לדוד משפיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. האי קרא אוקמוה, אבל קרא דא ברזא דחכמתא אתמר. דהא תנינן בעשרה זיני שבחא שבח דוד לקדשא בריך הוא וחד מנייהו משפיל. והוא דרגא חד מאנון עשרה. ודוד אתקין גרמיה עד לא ישרי עלוי האי דרגא.

אשרי נשוי פשע, דהא בשעתא דקדשא בריך הוא אתקיל חובי וזכוון דבני נשא דההוא (ר"א כד ההוא) תיקלא דבסטר חובין מסתלקין ואנון אחרנין זכין דאנון בתיקלא אחרא מכריעין לתתא דא הוא נשוי פשע.

כסוי חטאה בשעתא דדינא שריא בעלמא דיהא מחפיא דלא ישלוט עלוי מחבלא, כמה דהוה לנח דכסי ליה קדשא בריך הוא מההוא חטאה דאמשיף עליה אדם על עלמא. דכיון דחטאה דא אנגיד אדם על עלמא, שאר בריין שלטאן ובר נש דחיל מנייהו ועלמא לא אתקין בתקונייה. ובגין כך כד נפק נח מתיבותא קדשא בריך הוא ברכיה. דכתיב ויברך אלהים את נח ואת בניו וגו'.

ואתם פרו ורבו. פהני ברקאן לא אשתפחו נוקבי, אלא את נח ואת בניו, אבל נוקבי לא אמר קרא. אמר רבי שמעון ואתם פללא דדכוורי (דף עא ע"ב) ונוקבי כחדא. ותו את נח לאסגאה נוקביה. ואת בניו לאסגאה נוקבי דלהון.

ובגין כך כתיב אתם פרו ורבו למעבד תולדות מפאן ולהלאה שרצו בארץ. והקא יהיב לון קדשא בריך הוא שבע פקודי אורייתא לון ולכל דאתו אפתרייהו, עד

ויברך אלהים את נח. רבי חזקיה פתח, (תהלים לב) לדוד משפיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. פסוק זה בארוהו, אבל פסוק זה נחבאר בסוד התקמה. שהרי שנינו, בעשרה מיני שבח שבח דוד את הקדוש ברוך הוא, ואחד מהם הוא משפיל, והוא דרגה אחת מאותן עשר. ודוד התקין עצמו בטרם שתשרה עליו הדרגה הזו.

אשרי נשוי פשע, שהרי בשעה שקדוש ברוך הוא שוקל חטאים וזכיות של בני אדם של אותו (ר"א כשאותו) משקל שבצד החטאים עולים, ואותם האחרים, הזכיות שהן במשקל אחר, מכריעות למטה - זהו נשוי פשע.

כסוי חטאה - בשעה שהדין שורה בעולם, שיהיה מכסה שלא ישלט עליו המשחית, כמו שהיה לנח שפסה אותו הקדוש ברוך הוא מאותו חטא שהמשיף עליו אדם על העולם. שפיון שחטא זה השפיע אדם על העולם, שאר הבריות שולטות, וכן אדם פוחד מהם, והעולם לא התקן בתקונו. ולכן פשיצא נח מהמבזה, ברכו הקדוש ברוך הוא, שכתוב ויברך אלהים את נח ואת בניו וגו'.

ואתם פרו ורבו. בברכות הללו לא נמצאו נקבות, אלא את נח ואת בניו, אבל נקבות הפסוק לא אמר. אמר רבי שמעון, ואתם - כלל של הזכרים והנקבות כאחד. ועוד, את נח - לרבות את אשתו. ואת בניו - לרבות את נקבותיהם.

ולכן כתוב ואתם פרו ורבו, לעשות תולדות מפאן והלאה, שרצו בארץ. וכאן נתן להם הקדוש ברוך הוא שבע מצוות

וברכות לא נמצאות. בעצבון - צד של רוח אחר שמונע ברכות מהעולם, ולכן לא יוסף עֶצֶב עִמָּה. וזהו סוד הכתוב (בראשית ח) לא אסף עוד לקלל את האדמה. ומוראבם וחתכם יהיה. מפאן ולהלאה יהיה לכם דמיות בני אדם, שהרי בתחלה לא היו דמיות של בני אדם. בא ראה, בתחלה פתוב (שם) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (שם ה) בדמות אלהים עשה אותו. פיון שחטאו, השתמחה דמותם מאותה דמות עליונה, והם התהפכו לפחד מלפני חיות השדה.

בהתחלה פל בריות העולם זקפו עינים, וראו דמות קדושה עליונה וזעו ופקדו מלפניו. פיון שחטאו, התהפכה דמותם בעיניהם לדמות אחרת, והתהפך שבני אדם זעים ופחדים לפני שאר הבריות.

בא ראה, פל אותם בני אדם שלא חוטאים לפני רבונם ולא עוברים על מצוות התורה, זיו דמותם לא משתנה מפראה הדמות העליונה, וכל בריות העולם זעים ופחדים לפניו. ובשעה שבני אדם עוברים על דברי התורה, מתחלפת דמותם, וכלם מזדעזעים ופחדים מלפני הבריות האחרות, משום שהתחלפה הדמות העליונה והעברה מהם, ואז שולטים בהם חיות השדה, שהרי לא רואים בהם אותה דמות עליונה פראוי.

וער כך עכשו, פיון שהעולם התחדש כמו מקדם, ברכם את הברכה הזו והשליט אותם על הכל, כמו שנאמר וכל דגי הים ביידכם נתנו. ואפילו דגי הים. רבי חייא אמר, ביידכם נתנו - מקדם לכן. בשקדוש ברוך הוא ברא את העולם, מסר בידיהם את הכל, שכתוב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

ודמות פניהם פני אדם.
והרקיע הזה שהתרבע, כל
הגונים פלולים בו. ארבעה גונים
נראים בו חקוקים בארבע ארבע.
בארבעה חקוקים רשומים
אורות עליונים ותחתונים.
כשנפרדים הגונים של אותם
ארבע, עולים שנים עשר. גון
ירק. גון אדם. גון לבן. גון ספיר
שנכללו מכל הגונים. זהו
שפתוב (יחזקאל א) כמראה הקשת
אשר יהיה בענן ביום הגשם בן
מראה הנגה סביב הוא מראה
דמות כבוד ה'. המראה של כל
הגונים, ולכן את קשתי נתתי
בענן.
מה זה קשתי? כמו שנאמר
ביוסף, שכתוב (בראשית מט) ותשב
באיתן קשתו, משום שיוסף
נקרא צדיק. ולכן קשתו, זו ברית
של הקשת שנכללת בצדיק,
שהברית זה עם זה נאחו. ומשום
שנח היה צדיק, הברית שלו
קשת.
ויפוזו, מה זה ויפוזו? האירו
בחמדת הכל, כמו שנאמר (תהלים
ט) הנחמדים מזרח ומפוז רב
ומתוקים. והארו באור עליון
כששמר הברית. ולכן נקרא יוסף
הצדיק. ועל זה הקשת נקראת
ברית, כולל זה בזה.
זה נכבד עליון המראה של כל
המראות, מראה כמראה טמונים
[כיא כמון] הגונים הטמונים. הגונים
שלא התגלו. ואין רשות
להסתכל בעין בקשת כשנראית
בעולם, שלא יתראה קלון
בשכינה. וכן גוני הקשת הוא
מראה מוצק קשור כמראה כבוד
העליון שלא להסתכל.
וכיון שהארץ ראתה את הקשת
הזו, ברית קדושה, התקיימה
בקיום. ועל זה והיתה לאות
ברית בין אלהים וגו'. זה

כלילן ביה. ובגין כך פתיב ודמות פניהם פני
אדם.
והאי רקיע דאתרבע פלהו גוונין כלילן ביה,
ארבע גוונין אתחזיין ביה גליפין
בארבע ארבע. בארבע גליפין רשימין טהירין
עלאין ותתאין. כד מתפרשאן גוונין דאנון
ארבע סלקין תריסר. גוון ירק. גוון סומק.
גוון חנור. גוון ספיר דאתפלילו מכל גוונין.
הדא הוא דכתיב, (יחזקאל א) כמראה הקשת
אשר יהיה בענן ביום הגשם בן מראה הנוגה
סביב הוא מראה דמות כבוד יי. חזו דגוונין
דכלא. ובגין כך את קשתי נתתי בענן.
מאי קשתי, כמה דאתמר ביוסף דכתיב,
(בראשית מט) ותשב באיתן קשתו. בגין
דיוסף צדיק אקרי, ובגין כך קשתו דא ברית
דקשת דאתפליל בצדיק, דברית דא כדא
אתאחיד. ובגין דנח הנה צדיק, קיימא דיליה
קשת.
ויפוזו. מאי ויפוזו, אנהירו בחמידו דכלא.
כמה דאתמר (תהלים ט) הנחמדים
מזרח ומפוז רב ומתוקים. אתנהירו בנהירו
עלאה כד נטר ברית. ובגין כך אקרי יוסף
הצדיק. על דא אקרי הקשת ברית, פליל דא
כדא.
והרא יקרא עלאה חזו דכל חזו חזו כחזו
טמירין (כ"א טמירא) גוונין טמירין. גוונין
דלא אתגליון. ולית רשו לאסתפללא בעינא
בקשת כד אתחזי בעלמא דלא יתחזי קלנא
בשכינתא. וכן גוונין דקשת הוא חזו
סוסיפא קטירא כחזו יקרא עלאה דלא
לאסתפללא.
וכיון דארעא חמאת להאי קשת קיימא
קדישא, אתקיימת בקיומא. ועל דא

התורה ולכל הבאים אחריהם, עד
שעמדו ישראל בהר סיני ונתנו
להם כל מצוות התורה כאחד.
ויאמר אלהים לנח וגו', זאת אות
הברית אשר אני נתן ביני וביניכם
וגו', את קשתי נתתי בענן. נתתי
- מקדם לכן. רבי שמעון פתח,
(יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על
ראשם כמראה אבן ספיר דמות
כסא. מה כתוב למעלה? ואשמע
את קול כנפיהם כקול מים רבים
כקול שדי בלכתן. אלו ארבע
חיות גדולות עליונות קדושות
שאותן הרקיע מתקן עליהם. וכל
הכנפים [נפרות] מתחברות זו בזו
לכסות את גופם.
וכשעה שהם פורשים כנפיהם,
נשמע קול הכנפים שלכלם
שאומרים שיריה. זהו שכתוב
כקול שדי, שלא שוכף לעולמים,
כמו שנאמר (תהלים ל) למען יזמרך
כבוד ולא ידום. ומה אומרים?
(שם צח) הודיע ה' ישועתו לעיני
הגוים גלה צדקתו.
קור המלה כקול מחנה, כקול
מחנה קדוש כשמתחברים כל
הצבאות העליונים למעלה. ומה
אומרים? קדוש קדוש קדוש ה'
צבאות מלא כל הארץ כבודו.
חוזרים לדרום, אומרים קדוש.
חוזרים לצפון, אומרים קדוש.
חוזרים למזרח, אומרים קדוש.
חוזרים למערב, אומרים קדוש.
והרקיע הזה עומד על ראשיהם.
ובכל מקום שהיא הולכת,
מסובכים פנים לאותו צד
שנוכללים הפנים בו. מסובב פניו
לארבעה רוחות, וכלם
מסובכים למטה. ברבוע שלו
נחלקת בארבע פנים: פני אריה,
פני נשר, פני שור, פני אדם.
חקוק בכלם אדם. פני אריה
אדם. פני נשר אדם. פני שור
[אדם]. כלם פלולים בו. ולכן כתוב

דקיימו ישראל בטורא דסיני ואתייהב לון
כל פקודי אורייתא כחדא:
ויאמר אלהים לנח וגו'. זאת אות הברית
אשר אני נתן ביני וביניכם וגו'. את
קשתי נתתי בענן. נתתי מקדמת דנא. רבי
שמעון פתח (יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על
ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא. מה
כתיב לעילא ואשמע את קול כנפיהם כקול
מים רבים כקול שדי בלכתן. אליו ארבע
חיוון וברבן עלאין קדישין דההוא רקיע
מתתקנא עליהו. וכלהו גדפיהו (ד"א ל"ג פ"שון)
מתחבראן דא כדא לחפייא גופייהו.
ובשעתא דאנון פרשי גדפיהו, אשתמע
קול גדפין דכלהו דאמרי שירתא,
הדא הוא דכתיב כקול שדי. דלא אשתכיד
לעלמין. כמה דכתיב, (תהלים ל) למען יזמרך
כבוד ולא ידום. ומאי אמרי, (תהלים צח) הודיע
יי ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.
קור המלה כקול מחנה, כקול משרייתא
קדישא כד מתחברין כל חילין עלאין
לעילא. ומאי אמרי קדוש קדוש קדוש יי
צבאות מלא כל הארץ כבודו. אהדרו לדרום
אמרו קדוש, אהדרו לצפון אמרו קדוש.
אהדרו למזרח אמרו קדוש. אהדרו למערב
אמרו כרוף.
והאי רקיע קאים על רישיהון. ובכל אתר
דיאיהי אזלא, אסחרו אפין לההוא
סטרא דאתפלילו אנפין ביה. אסחרו אנפין
לארבע זווין, וכלהו מסתחריין לתתא.
ברבועא דיליה אתגליפת בארבע אנפין,
אנפי אריה. אנפי נשרא. אנפי שור. אנפי
אדם. גליף ככלהו אדם. אנפי אריה אדם.
אנפי נשר אדם. אנפי שור (ד"א אדם). כלהו

שֶׁאֲמַרְנוּ שָׁלוּ שְׁלֹשֵׁת הַגְּנוּגִים וְאֶחָד שֶׁנִּכְלָל בְּיניהם כֵּלָם סוּד אֶחָד, וּבִתְרוֹךְ הָעֵנַן עוֹלָה לְהִרְאוֹת. (יחזקאל א) וּמִמְעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר - זוּהִי אֲבֵן הַשְּׁתִיָּה שֶׁהִיא נִקְרָא אַחַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְעוֹמֵד עָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וּמַהִי? הַפְּסָא הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּמֶּנָּה עַל אֲרֻבְעָה אֵלֶּה דְמוּת פְּסָא בְּאַרְבָּעָה עַמּוּדִים, וְזוּהִי תוֹרָה שְׁבַע עֶלְפָּה.

וְעַד דְּמוּת הַפְּסָא דְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה - זוּהִי תוֹרָה שְׁבַכְתָּב. מִכָּאן שֶׁתוֹרָה שְׁבַכְתָּב יוֹשִׁימוּ אוֹתָהּ עַל תוֹרָה שְׁבַע עֶלְפָּה, מִשׁוּם שֶׁהִיא פְּסָא לְזוּה. כְּמַרְאֵה אָדָם, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ.

רַבִּי יְהוּדָה קָם לִלְלָה אֶחָד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלְּלִילָה בְּאַכְסֻנִיָּה בְּעִיר מַחְסִיא, וְהָיָה שָׁם בְּבֵית יְהוּדִי אֶחָד שָׁבָא בְּשֵׂמִי אִמְתַּחַת שֶׁל מַלְבוּשִׁים. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (בראשית כח) וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבֵּה יְהוָה וְהִיא בְּיָמֵי אֱלֹהִים - זוּהִי אֲבֵן הַשְּׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּל הָעוֹלָם וְעָלֶיהָ נִבְנְתָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

הָרִים רֹאשׁוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר לוֹ, דָּבָר זֶה אֵיךְ אֶפְשֶׁר? וְהָרִי אָבֵן הַשְּׁתִיָּה טָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הֵימָּה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אִמְרַת וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבֵּה, שֶׁמִּשְׁמַע שִׁיעֵקֶב שֵׁם אוֹתָהּ עֲכָשׁוּ, שְׁכָתוּב (שם) וַיִּקַּח אֶת הָאֵבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרָאשֵׁיתוֹ? וְעוֹד, שִׁיעֵקֶב בְּבֵית אֵל הָיָה, וְהָאֵבֶן הַזֹּאת הֵימָּה בִּירוּשָׁלַיִם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא סוֹכֵב רֹאשׁוֹ אֲלָיו, פָּתַח וְאָמַר, (עמוס ד) הַכּוֹן לִקְרֹאת אֶלְהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, וְכַתוּב (דברים כז) הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. דְּבָרֵי תוֹרָה

מְלִי דְּאוּרִייתָא בְּעֵינַן פּוֹנוּגָה. וּמְלִין דְּאוּרִייתָא בְּעָאן לְאַתְמַקְנָא בְּגוּפָא וְרַעוּתָא כְּחַדָּא. קָם הֵהוּא יוֹדָאי וְאַתְלַבֵּשׁ, וְיָתִיב לְגַבִּיָּה דְרַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר זְכַאִין אַתוּן צַדִּיקִיא דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא יוֹמָא וְלִילִי.

אָמַר לֵיה רַבִּי יְהוּדָה הִשְׁתָּא דְכוּוַנַּת גְּרַמְךָ, אִימָא מִלְךָ דְנַתְחַבְר כְּחַדָּא. דִּהָא מְלִי דְאוּרִייתָא בְּעֵינַן תְּקוּנָא דְגוּפָא וְתְקוּנָא דְלִבָּא. וְאִי לָאו בְּעִרְסָאי שְׂכִיבְנָא וּבְלָבְאי אֲמַרְנָא מְלִין. אֲלָא הָא תְּגִינְן דְּאֶפִּילוּ חַד דִּיתִיב וְלַעֲי בְּאוּרִייתָא שְׂכִינְתָּא אִתְחַבְרַת בְּהַדִּיָּה, וּמָה שְׂכִינְתָּא הֵכָא וְאַנָּא שְׂכִיב בְּעִרְסָאי. וְלֹא עוֹד אֲלָא דְבַעֲיִין צַחוּתָא.

וְתוֹ דְּכָל פֵּר נֶשׁ דְּקָם לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא מִפְּלָגוֹ לִילִיא כַּד אֲתַעַר רוּחַ צְפוּן (בפליג דליליא) קְדַשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשַׂע עִם צַדִּיקִיא בִּגְנֻתָא דְעַדְן. וְהוּא וְכָל צַדִּיקִיא דְבִגְנֻתָא כֻּלְּהוּ צִיִּיתִין (ליא וצִיִּיתִין) לְאֵלִין מְלִין דְנִפְקִי מִפּוּמִיָּה. וּמָה קְדַשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צַדִּיקִיא מִתְעַדְנִין לְמִשְׁמַע מְלִי דְאוּרִייתָא בְּשַׁעֲתָא דֹּא וְאַנָּא אֵהָא שְׂכִיב בְּעִרְסָאי. אָמַר לֵיה הִשְׁתָּא אִימָא מִלְךָ.

אָמַר לֵיה שְׂאִילָנָא עַל מַה דְּאִמְרַת בִּפְסוּקָא דֹּא (דִּוא דַּבְּרֵי שִׁתָּה דְאַמְרַת) וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבֵּה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים דְּדֹא אֲבֵן שְׁתִּיָּה. (הִשְׁתָּא דְצִיִּית לְמִלִּי) הִיךְ אֶפְשֶׁר, דִּהָא אֲבֵן שְׁתִּיָּה עַד לָא אִתְבְּרִי עֲלֵמָא הוֹת וּמָנָה אֲשִׁתִּיל עֲלֵמָא, וְאַתְּ אִמְרַת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, דְּמִשְׁמַע דִּיעֵקֶב שׁוּי לָהּ הִשְׁתָּא. וְכַתִּיב וַיִּקַּח אֶת הָאֵבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרָאשֵׁיתוֹ.

וְתוֹ דִּיעֵקֶב בְּבֵית אֵל הוּהוּ וְאַכְּנָא דֹּא הוֹת בִּירוּשָׁלַם. אָמַר לֵיה כָּל אֲרַעָא דְיִשְׂרָאֵל אַכְפָּל תְּחוּתוֹי וְהֵהוּא אֲבֵן תְּחוּתִיָּה הוֹת. אָמַר

צִרִיכִים פּוֹנוּגָה, וְדַבְרֵי תוֹרָה צִרִיכִים לְהַתְפַּקֵּן בְּגוּף וּרְצוֹן כְּאָחֵד. קָם אוֹתוֹ יְהוּדִי וְהִתְלַבֵּשׁ, וַיֵּשֶׁב אֲצֶל רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, אֲשֶׁרִיכֶם הַצַּדִּיקִים שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹמֵם וְלִילָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, עֲכָשׁוּ שְׁכוּנְתָּא עֲצַמְךָ, אָמַר דְּבִרְךָ שְׁנַתְחַבְר כְּאָחֵד, שְׁהַרִי דְבָרֵי תוֹרָה צִרִיכִים תְּקוּן הַגּוּף וְתְקוּן הַלֵב, וְאִם לֹא - בְּמִשְׁתִּי הֵייתִי שׁוֹכֵב, וּבְלִבִּי הֵייתִי אוֹמֵר דְּבָרִים. אֲלָא הָרִי שְׁנִינוּ, שְׂאֶפְלוּ אֶחָד שְׁיֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַשְׂכִּינָה מִתְחַבְרַת עִמּוֹ, וּמָה שְׂכִינָה כְּאֵן וְאֵנִי שׁוֹכֵב בְּמִשְׁתִּי?! וְלֹא עוֹד, אֲלָא שְׁצַרִיכִים צַחוּתָא.

וְעוֹד, שְׂכָל בְּן אָדָם שְׂקֵם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה מִחֻצוֹת הַלְּלִילָה, כְּשִׂמְתָּעוּרְרַת רוּחַ צְפוּן (בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה), הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָא לְהַשְׁתַּעֲשַׂע עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְהוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שְׂבַגְוּ, כֵּלָם מְקַשְׂבִים (לו, וּמְקַשְׂבִים) לְאוֹתָם דְּבָרִים שְׁיֹזְצָאִים מִפּוּ. וּמָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שְׂמַתַּעֲדָנִים לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי תוֹרָה בְּשַׁעֲתָא הַזֵּה, וְאֵנִי אֵהִיָּה שׁוֹכֵב בְּמִשְׁתִּי?! אָמַר לוֹ, כַּעַת אָמַר דְּבִרְךָ.

אָמַר לוֹ, שְׂאִלְתִּי עַל מַה שְׂאִמְרַת בְּפְסוּקַּת הַזֶּה (סוֹד שֶׁל אֵבֶן הַשְּׁתִיָּה שְׂאִמְרַתָּה), וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבֵּה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים, שְׂזוּו אֲבֵן הַשְּׁתִיָּה, (עַכְשָׁי שְׂמַקְשִׁיב לְדַבְרִין) אֵיךְ אֶפְשֶׁר? שְׁהַרִי אֲבֵן הַשְּׁתִיָּה טָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הֵימָּה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אִמְרַת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, שְׂמִשְׁמַע שִׁיעֵקֶב שָׁם אוֹתָהּ כַּעַת, וְכַתוּב וַיִּקַּח אֶת הָאֵבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרָאשֵׁיתוֹ. וְעוֹד, שִׁיעֵקֶב בְּבֵית אֵל הָיָה, וְהָאֵבֶן הַזֵּה בִירוּשָׁלַם.

וְהֵימָּה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. הִיא דְּאִמְרַת דְּאֵלִין תְּלַת גְּוֹנוֹן וְחַד דְּאַתְכְּלִיל בִּינִייהוּ כֻּלְּהוּ רִזָּא חַדָּא. וּבְגוּ עֲנָנָא סְלֵקָא לְאַתְחַזְזָא. (יחזקאל א) וּמִמְעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כְּמַרְאֵה אֲבֵן סַפִּיר. הִיא הִיא אֲבֵן שְׁתִיָּה דְּאִיְהִי נִקְוּדָה חַדָּא דְּכָל עֲלֵמָא. וְקִיִּימָא עָלָה קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וּמַאי הִיא, כְּרַסִּיאָ קְדִישָׁא עֲלֵאָה דְּאִיְהִי מִמְנָא עַל אֵלִין אַרְבַּע דְּמוּת פְּסָא בְּאַרְבַּע סְמִכִין, וְדֹא הוּא תוֹרָה שְׂבַע עֶלְפָּה.

וְעַד דְּמוּת הַפְּסָא דְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה - זוּהִי תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. דֹּא הִיא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. מִכָּאן שֶׁתוֹרָה שְׂבַכְתָּב יוֹשִׁימוּ אוֹתָהּ עַל תוֹרָה שְׂבַע עֶלְפָּה, מִשׁוּם שֶׁהִיא פְּסָא לְזוּה. כְּמַרְאֵה אָדָם, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ. רַבִּי יְהוּדָה קָם לִלְלָה אֶחָד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלְּלִילָה בְּאַכְסֻנִיָּה בְּעִיר מַחְסִיא, וְהָיָה שָׁם בְּבֵית יְהוּדִי אֶחָד שָׁבָא בְּשֵׂמִי אִמְתַּחַת שֶׁל מַלְבוּשִׁים. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (בראשית כח) וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבֵּה יְהוָה וְהִיא בְּיָמֵי אֱלֹהִים. זוּהִי אֲבֵן הַשְּׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּל הָעוֹלָם וְעָלֶיהָ נִבְנְתָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וְיִקַּח אֶת הָאֵבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרָאשֵׁיתוֹ. וְתוֹ דִּיעֵקֶב בְּבֵית אֵל הוּהוּ וְהֵהוּ אֲכַנָּא הוֹת בִּירוּשָׁלַם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא אֶסְחַר רִישֵׁיהָ לְגַבִּיָּה, פָּתַח וְאָמַר (עמוס ד) הַכּוֹן לִקְרֹאת אֶלְהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. וְכַתִּיב, (דברים כז) הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

לִיָּה אֲשֶׁר שָׁם כְּתִיב. וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמָתִי מִצָּבָה. אָמַר לִיָּה אֵי יָדַעְתָּ מַלְּהָ אֵימָא לָהּ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים יז) אֲנִי בְּצַדֵּק אַחְזֶה פְּנֵיךָ אֲשַׁבְּעָה בְּהַקִּיץ תְּמוּנָתְךָ. דָּוִד מְלֶכָא חֲכִיבוּתָא וּדְבִקוּתָא דִּילִיָּה בִּהְיָ אֲבָן הָהּ. וְעַלֶּה אָמַר (תהלים קיח) אֲבָן מְאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. וְכַד בְּעַא לְאַסְתַּפְלָא בְּחִיזוֹ יַקְרָא דְמָרִיָּה, נָטַל לְהֵאִי אֲבָן בִּידֵיהּ בְּקַדְמִיתָא וּלְבַתֵּר עֵיל.

בְּגִין דְּכָל מְאֵן דְּבַעֵי לְאַתְחֻזָּא קָמִי מְרִיָּה, לָא אֶעֱיל אֲלָא בְּהֵאִי אֲבָן. דְּכְתִיב, (יִקְרָא י"ב) בּוֹזֵאת יָבָא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְדוֹד מְשַׁבַּח גְּרָמִיָּה וְאָמַר אֲנִי בְּצַדֵּק אַחְזֶה פְּנֵיךָ. וְכָל אֲשֶׁתְּדַלוּתִיָּה דְּדוֹד לְאַתְחֻזָּא בִּהְיָ אֲבָן בְּדָקָא יָאוּת לְגַבֵּי דְלַעֲלָא.

הָא חֲזִי, אַבְרָהָם אַתְקִין צְלוֹתָא דַּצְּפֵרָא וְאוֹדַע טִיבוֹ דְּמָרִיָּה בְּעַלְמָא. וְאַתְקִין הָיָא שַׁעְתָּא בְּתַקוּנָהָא בְּדָקָא יָאוּת דְּכְתִיב, (בראשית כב) וַיִּשָּׁפַם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר. יְצַחַק אַתְקִין צְלוֹתָא דְּמִנְחָה וְאוֹדַע בְּעַלְמָא דָּאִית דִּין וְאִית דִּיִּין דִּיכּוֹל לְשׂוֹבָא וּלְמִידֵין עַלְמָא.

יַעֲקֹב אַתְקִין צְלוֹתָא דְּעָרְבִית, וּבְגִין צְלוֹתָא דָּא דְאַתְקִין מַה דְּלֹא אַתְקִין בְּרֵי גִישׁ מִקְדָּמַת דִּנָּא בְּדָקָא יָאוּת. בְּגִין כְּךָ שַׁבַּח גְּרָמִיָּה וְאָמַר (דף עב ע"ב) וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמָתִי מִצָּבָה. דְּעַד הָיָא שַׁעְתָּא לָא שׂוִי לָהּ אַחֲרָא כְּוֹתִיָּה.

וּבְגִין כְּךָ וַיַּקְה אֶת הָאֲבָן אֲשֶׁר שָׁם מְרֹאשׁוֹתָיו וַיִּשָּׂם אוֹתָהּ מִצָּבָה. מָאִי מִצָּבָה דְּהוּהֵי נַפִּילָה וְאוֹקִים לָהּ. וַיִּצּוֹק שָׁמֹן עַל רֹאשָׁהּ. דְּהָא בְּיַעֲקֹב תַּלְיָא מִילְתָּא לְמַעַבַּד יַתִּיר מִכֵּל בְּנֵי עַלְמָא. אַתָּא רַבֵּי יְהוּדָה

אָמַר לוֹ, כָּל אֲרָץ יִשְׂרָאֵל הַתְּקַפְּלָה תַּחְמִיּוֹ, וְאוֹתָהּ אֲבָן תַּחְמִיּוֹ הִיתָה. אָמַר לוֹ, אֲשֶׁר שָׁם כְּתוּב, וְכָתוּב וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמָתִי מִצָּבָה. אָמַר לוֹ, אִם יָדַעְתָּ הַדָּבָר - אָמַר אוֹתוֹ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים יז) אֲנִי בְּצַדֵּק אַחְזֶה פְּנֵיךָ אֲשַׁבְּעָה בְּהַקִּיץ תְּמוּנָתְךָ. דָּוִד הַמֶּלֶךְ, הַחֲכִיבוּתָא וְהַדְּבִקוּתָא שְׁלוֹ הִיתָה בְּאֲבָן הַזֹּאת, וְעַלֶּיָּה אָמַר (שם סח) אֲבָן מְאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. וַכְּשֶׁרָצָה לְהַסְתַּפֵּל בְּמִרְאָה כְּבוֹד רַבּוּנּוֹ, נָטַל אֲבָן זוֹ בִּידּוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחֲרָיִךְ נָכְנַס.

מִשׁוּם שֶׁכָּל מִי שְׂרוּצָה לְהִרְאוֹת לְפָנָי רַבּוּנּוֹ, לֹא נָכְנַס אֲלָא עִם אֲבָן זֹאת, שֶׁכְּתוּב (יִקְרָא י"ב) בּוֹזֵאת יָבָא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְדוֹד מְשַׁבַּח עֲצַמוֹ וְאוֹמֵר, אֲנִי בְּצַדֵּק אַחְזֶה פְּנֵיךָ. וְכָל הַשְּׁתַּדְּלוּתוֹ שֶׁל דָּוִד לְהִרְאוֹת בְּאֲבָן זֹאת כְּרַאֲוִי כִּלְפֵי מַעְלָה.

בַּא וְתַרְיָה, אַבְרָהָם תַּקֵּן תַּפְּלַת הַבֶּקֶר וְהוֹדִיעַ טוֹב רַבּוּנּוֹ בְּעוֹלָם, וְתַקֵּן אוֹתָהּ הַשַּׁעָה בַּתְּקוּנָהָא כְּרַאֲוִי, שֶׁכְּתוּב (בראשית כב) וַיִּשָּׁפַם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר. יְצַחַק תַּקֵּן תַּפְּלַת מְנַחֵה, וְהוֹדִיעַ בְּעוֹלָם שְׂיֵשׁ דִּין וַיֵּשׁ דִּין שֶׁיְכּוֹל לְהַצִּיל וְלָדוֹן אֶת הָעוֹלָם.

יַעֲקֹב תַּקֵּן תַּפְּלַת עָרְבִית, וּבְשַׁבִּיל תַּפְּלָה הַזֹּאת שֶׁתַּקֵּן מַה שֶּׁלֹּא תַקֵּן בֶּן אָדָם מִקֶּדֶם לְזֶה כְּרַאֲוִי, לְכֵן שַׁבַּח אֶת עֲצַמוֹ וְאָמַר וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמָתִי מִצָּבָה. שַׁעַד אוֹתָהּ שַׁעָה לֹא תַקֵּן אוֹתָהּ אַחֲרַיִם כְּמוֹתוֹ.

וַיַּבֵּן וַיַּקְה אֶת הָאֲבָן אֲשֶׁר שָׁם מְרֹאשׁוֹתָיו וַיִּשָּׂם אוֹתָהּ מִצָּבָה. מַה זֶה מִצָּבָה? שְׁהִיתָה נַפּוּלָה, וְהִקָּים אוֹתָהּ. וַיִּצַּק שָׁמֹן עַל רֹאשָׁהּ. שְׁהַרְיָ בְּיַעֲקֹב תְּלִיּוֹ הַדָּבָר לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר מִכֵּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

וְנִשְׁקִיָּה, אָמַר לִיָּה וְכָל הָיָ יָדַעְתָּ (וּמִדָּ) וְאַתָּ מְשַׁתְּדֵל בְּסַחֲוֹרְתָא וּמְנַח חֲיֵי עַלְמָא. אָמַר לִיָּה דְּהוּהֵי דְחִיקָא לִי שַׁעְתָּא, וְאִית לִי תְרִין בְּגִין וְקִיִּמִין כָּל יוֹמָא בְּבֵי רַב וְאִנָּא אֲשֶׁתְּדַלְנָא עַל מְזוּנֵיָהּ וּלְמִיָּהּ לֹון אַגֵּר לְמַוְרֵיָהּ בְּגִין דִּישְׁתַּדְּלוּן בְּאוּרֵיָתָא.

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים א ב) וּשְׁלָמָה יָשָׁב עַל פֶּסַח דָּוִד אָבִיו וְתַכּוֹן מְלַכּוּתוֹ מְאֹד. מָאִי שְׁבַחָא דָּא. אֲלָא דְאַתְקִין אֲבָן שְׁתַּיָּה וְשׁוִי עַלֶּה קַדְשׁ הַקְּדוּשִׁים וּכְדִין וְתַכּוֹן מְלַכּוּתוֹ מְאֹד. וְכְתִיב, (בראשית ט) וַיְרְאִיתִיָּה לְזַפּוֹר בְּרִית עוֹלָם. דְּהָא קַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא תַיְאוּבְתָא דִּילִיָּה כְּהַ תְּדִיר, וּמְאֵן דְּלֹא אַתְחֻזֵי בָּהּ לָא אֶעֱיל קָמִי מְרִיָּה. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיְרְאִיתִיָּה לְזַפּוֹר בְּרִית עוֹלָם.

וְרֹאֲוֵיָהּ. מָאִי וְרֹאֲוֵיָהּ, רָזָא הוּא כִּמְהָ דְאַתָּ אָמַר (יחזקאל ט) וְהַתַּיִת תִּיו עַל מִצְחוֹת וְגו'. לְאַתְחֻזָּא עַלֶּיָּהּ. וְאִיכָא דְאַמְרֵי דָּא רִשִׁימוֹ דְאַת קַדִּישָׁא דִי בַבְּשָׂרָא. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה וַדָּאִי כָלָא הוּא. (ד"א ה"ב) אֲבָל הָאִי קַשְׁתָּ דְאַתְחֻזֵי בְּעַלְמָא בְּרִזָּא עַלְאַה קְוִימָא. וְכַד יַפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא זְמִינָא הָאִי קַשְׁתָּ לְאַתְקֻשְׁטָא בְּגוּוֹנֵי כְּכַלֶּה דָּא דְמִתְקַשְׁטָא לְכַעֲלָה. אָמַר לִיָּה הִהוּא יוֹדְאֵי כֶךָ אָמַר לִי אַבָּא כַד הָוּה מְסִתְלַק מִעַלְמָא (אמר לו) לָא תַצַּפִּי לְרַגְלֵי דְמַשִּׁיחָא עַד דִּיתְחַזֵי הָאִי קַשְׁתָּ בְּעַלְמָא (ד"א ל"ג עננא) מִתְקַשְׁטָא בְּגוּוֹנֵי נְהִירִין וַיְתַנְהִיר לְעַלְמָא.

וְכַדִּין צַפִּי לִיָּה לְמַשִּׁיחַ. **מְנַלְן**, דְּכְתִיב וַיְרְאִיתִיָּה לְזַפּוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְהַשְּׁתָּא דְאַתְחֻזָּא בְּגוּוֹנֵין חֲשׁוֹכִין מִתְחַזֵּיא לְדוּכְרָנָא (וְהָא לְזַבּוֹר) דְּלֹא יִיתִי מְבוּל. אֲבָל בִּהְיָא זְמַנָּא אַתְחֻזָּא בְּגוּוֹנֵין נְהִירִין

בַּא רַבֵּי יְהוּדָה וַיִּשְׁקוּ. אָמַר לוֹ, וְכָל זֶה יָדַעְתָּ, וְאִיךָ אַתָּה עוֹסֵק בְּסַחֲוֹרָה וּמְנִיחַ חֲיֵי עוֹלָם?! אָמַר לוֹ, שְׂדַחֲוֹקָה הִיתָה לִי הַשַּׁעָה, וַיֵּשׁ לִי שְׂנִי בְּנִים, וְעוֹמְדִים כָּל הַיּוֹם בְּבֵית הַרְב, וְאֲנִי מְשַׁתְּדֵל בְּמִזּוֹנֵם וּלְתַת לָהֶם שְׂכָר לְמוֹרָם כְּדֵי שִׁיעַסְקוּ בַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים א-ב) וּשְׁלָמָה יָשָׁב עַל פֶּסַח דָּוִד אָבִיו וְתַכּוֹן מְלַכּוּתוֹ מְאֹד. מַה הוּא הַשְּׁבַח הַזֶּה? אֲלָא שֶׁהַתְּקִין אֲבָן שְׁתַּיָּה וְשָׁם עַלֶּיָּה קַדְשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְאַז וְתַכּוֹן מְלַכּוּתוֹ מְאֹד. וְכְתוּב (בראשית ט) וַיְרְאִיתִיָּה לְזַכֵּר בְּרִית עוֹלָם.

שְׁהַרְיָ הַקְּדוּשׁ בְּרִיָּה הוּא חֲשִׁקוֹ בֵּה תְּמִיד, וּמִי שֶׁלֹּא נִרְאָה עִמָּה, לֹא נָכְנַס לְפָנָי רַבּוּנּוֹ. וְעַל זֶה כְּתוּב וַיְרְאִיתִיָּה לְזַכֵּר בְּרִית עוֹלָם. וְרֹאֲוֵיָהּ, מַה זֶה וְרֹאֲוֵיָהּ? סוֹד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ט) וְהַתַּיִת תּוֹ עַל מִצְחוֹת וְגו', לְהִרְאוֹת עַלֶּיָּהֶם. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, זֶה רִשְׁמֵי הָאוֹת הַקְּדוּשׁ בַּבְּשָׂר.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, וְדָאִי הַכֵּל הוּא. (ק"ו) אֲבָל קַשְׁתָּ זוֹ שְׂנִירַיִת בְּעוֹלָם עוֹמְדַת בְּסוֹד עֲלִיוֹן, וְכַשִּׁי צְאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת, עֲתִידָה קַשְׁתָּ זוֹ לְהַתְקַשֵּׁט בְּגוּנִים כַּכְּלָה הַזֹּאת שֶׁמְתַקְשָׁט לְכַעֲלָה. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי, כֶּךָ אָמַר לִי אַבָּא, כְּשֶׁהָיָה מְסִתְלַק מִן הָעוֹלָם, (אמר לו) אַל תַּצַּפֵּה לְרַגְלֵי מְשִׁיחַ עַד שְׁתִּרְאָה קַשְׁתָּ זוֹ בְּעוֹלָם (כענוה) מְקַשְׁטָה בְּגוּנִים מְאִירִים וַיִּזְאֵר לְעוֹלָם, וְאַז צַפֵּה לְמַשִּׁיחַ.

מְנַלְן לְנוֹ? שֶׁכְּתוּב וַיְרְאִיתִיָּה לְזַכֵּר בְּרִית עוֹלָם. וְכַעַת שְׂנִירַיִת בְּגוּנִים חֲשׁוֹכִים, נִרְאִית לְזַכֵּרִין (וְהָא לְזַכֵּר) שֶׁלֹּא יָבֹא מְבוּל. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן נִרְאִית בְּגוּנִים מְאִירִים וּמְקַשְׁטָה בְּתַקּוּן כְּמוֹ כְּלָה שֶׁמְתַקְשָׁט לְכַעֲלָה, וְאַז

ומתקשטא בתקונא ככלה דמתקשטא לבעלה וכדין לזכר ברית עולם וידפר קדשא בריה הוא להאי ברית דאיהו בגלותא ויקים לה מעפרא הדא הוא דכתיב, (הושע ג) ובקשו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם. וכתיב, (ירמיה ל) ועבדו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם, אשר אקים מעפר פמה דאת אמר, (עמוס ט) אקים את ספת דוד הנופלת. ועל דא וראייתיה לזכר ברית עולם ולאקמא לה מעפרא.

ואמר הכי אבא דבגין פה אדפר באורייתא פורקנא דישראל ודכונא דילה. ודא הוא דכתיב, (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ פן נשבעתי מקצוף עליה ומגער בה: (דף עב ע"ב) ויהיו בני נח היוצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר פיון דכתיב ויהיו בני נח. אמאי אמר היוצאים מן התבה. וכי בנין אחרנין הוו ליה דלא נפקי מן תיבותא. אמר ליה רבי אבא אין. דהא לבתר אולידו בנוי בנין. דכתיב אלה תולדות שם וגו'. ואנון לא נפקי מגו תיבותא. ובגין פה פתיב היוצאים מן התבה שם וחס ויפת.

רבי שמעון אמר אילו הוינא שכיח בעלמא כד זייב קדשא בריה הוא ספרא דחנוף בעלמא וספרא דאדם, אתקיפנא דלא ישתכחון בין ביני אנשא, בגין דלא חיישו כל חכמאן לאסתפלא בהו וטען במלין אחרנין לאפקא מרשו עלאה לרשו אחרא. והשתא הא חכימי עלמא ידעין מלין וסתמין לון ומתתקפי כפולחנא דמאריהון.

והאי קרא אשפחנא ברזא דרזין. (תוספתא)

לזכר ברית עולם, ויזכר הקדוש ברוף הוא את הברית הזו שהיא בגלות ויקימה מהעפר. זהו שכתוב (הושע ג) ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם. וכתיב (ירמיה ל) ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם. אשר אקים מעפר. כמו שנאמר (עמוס ט) אקים את ספת דוד הנופלת. ועל זה וראייתיה לזכר ברית עולם ולתקומה מהעפר.

ואמר פה אבא, שמשום פה נזכרה בתורה גאלת ישראל וזכרונה. וזהו שכתוב (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ פן נשבעתי מקצף עליה ומגער בה.

ויהיו בני נח היצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר, פיון שכתוב ויהיו בני נח, למה אמר היצאים מן התבה? וכי בנים אחרים היו לו שלא יצאו מהתבה? אמר לו רבי אבא, פן, שהרי אחר פה הולידו בניו בנים, שכתוב אלה תולדות שם וגו', והם לא יצאו מהתבה. ולכן פתוב היצאים מן התבה שם וחס ויפת.

רבי שמעון אמר, אילו הייתי מצוי בעולם פשנתן הקדוש ברוף הוא ספרו של חנוף בעולם וספרו של אדם, הייתי מתחזק שלא ימצאו בין האנשים, כי לא חששו כל החכמים להסתפל בהם וטעו בדברים אחרים להוציא מרשות עליונה לרשות אחרת, וכעת הנה חכמי העולם יודעים דברים ומסתירים אותם ומתחזקים בעבודת רבונם.

ופסוק זה מצאתי בסוד הסודות (תוספתא), שמשמעורר חדות כל החדות הטמיר הנסתור, לון הזקנים מאיר ממנו אור דקיק.

דכד אתער חדוה דכל חדוון טמירא סבתא דסבתין אנהיר

מניה נהירו דקיק. חדוה דכל חדוון נהיר לימינא במשה רבות עלאה. ונהיר לשמאלא בחדוה דחמרא טב, נהיר לאמצעייתא בחדוה (ר"א דארינונא) דתרין סטרין. רוח אתער ורוח סלקא ואתייהיב ברוחא.

דבגין דא בדא. תלת עאלין בתלת. מגו תלת נפקא חד ברית דדבקא בכרית. אתעברת רוח דסלקא, מתעברת מניה. כד אתייהיבת בתרין סטרין אתדבקו רוחא ברוחא (דף עג ע"א) ומתעברן מתלת בנין. ונה ותיבה נפקו מנייהו תלתא, פגיונא דתלתא עלאין, ואלין אנון דנפקו מגו תיבותא שם וחס ויפת. שם דבסטור ימינא, חם דבסטור שמאלא. יפת ארגוונא דכליל לון.

וחם הוא אבי כנען. זוהמא דדהבא תחות קסטיפין. אתערותא דרוחא מסאבא דנחש קדמאה. ובגין פה רשים ואמר, וחס הוא אבי כנען. דאייתי לווטין על עלמא. ההוא כנען דאתלטנא. ההוא כנען דאחשיף אנפי בריין.

ובגין פה (בלהו) לא נפיק מגו פללא דכלהו אלא דא דכתיב וחס הוא אבי כנען. ההוא דאחשיף עלמא, ולא כתיב בכללא דא ושם הוא אבי כה או יפת הוא אבי כה, אלא מיד קפץ ואמר וחס הוא אבי כנען. ודאי.

וער דא כד אתא אברהם מה כתיב (בראשית יב) ויעברו אברהם בארץ. ויעברו אברהם בארץ. דעד לא הוה קיומא דאבהן ולא אתו זרעא דישראל בעלמא, דיפויק שמא דא וייעול שמא עלאה קדישא. כד הוה זכאין ישראל אקרי ארעא על שמא דא ארץ ישראל. כד לא זכו אקרי ארעא על שמא אחרא, ארץ כנען.

וער דא כתיב, (בראשית ט) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו.

חדות כל החדות מאיר לימין בשמן משחה עליון, ומאיר לשמאל בחדות היין הטוב, מאיר לאמצע בחדוה (של הארנון) של שני צדדים. רוח מתעוררת ורוח עולה ונתן ברוח.

דבקים זה בזה. שלש נכנסים לשלש. מתוך שלש יוצאת ברית אחת שדבקה בברית. עוברת הרוח העולה ומתעברת ממנו. כשנתנת בשני צדדים, נדבקים רוח ברוח, ומתעברות משלשה בנים. ונח ותיבה יצאו מהם שלשה, כמו שלשת העליונים, ואלה הם שיצאו מתוך התבה - שם וחס ויפת. שם שבצד ימין, חם שבצד שמאל, יפת ארגמן שכולל אותם.

וחם הוא אבי כנען, וחס הוה תחת סיגים. התעוררות רוח הטמאה של נחש הקדמוני. ולכן רשם ואמר, וחס הוא אבי כנען. שהביא קללות על העולם. אותו כנען שהתקלל, אותו כנען שהחשיף פני הבריות.

ורבן [גלס] לא יצא מכלל פלם, אלא זה שכתוב וחס הוא אבי כנען, אותו שהחשיף את העולם, ולא כתיב בכלל זה ושם הוא אבי כה או יפת הוא אבי כה, אלא מיד קפץ ואמר וחס הוא אבי כנען. ודאי.

וער זה, פשבא אברהם, מה כתוב? (בראשית יב) ויעברו אברהם בארץ. שעדין לא היה קיום של האבות ולא באו זרע של ישראל לעולם שיצא השם הזה ויפגס שם עליון קדוש. פשהיו ישראל צדיקים, נקראה הארץ על השם הזה - ארץ ישראל. פשלא זכו, נקראה הארץ על שם אחר - ארץ כנען.

וער זה פתוב (שם ט) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו.

עבד עבדים יהיה לאחיו. דאיהו אייתי ל'וטין על עלמא. ובנחש מה פתיב, (בראשית ג) ארור אתה מפל הבהמה. היינו דכתיב עבד עבדים. ועל דא כתיב שם חם ויפת. תלת אלין בני נח היוצאים מן התיבה כדקאמרינן:

שרשה אלה בני נח. קיומא דכל עלמא, קיומא דרזא עלאה. ומאלה נפצה כל הארץ. היינו רזא (רא) דתלת גוונין עלאין. דכד ההוא נהר דנגיד ונפיק אשקי לגנתא בחילא דתלת אלין עלאין. ומתמן אתפרשן גוונין דלתתא כל חד וחד פליל בכתביה, לאחזאה דיקרא דקדשא בריה הוא אתפשט לעילא ותתא, ואיהו חד בעלאי ותתאי.

אמר רבי אלעזר תלת גוונין אלין בכל אנון דאתיין מסטר דקדושה, ומחזיו תלת גוונין אלין מתפרשאן לכל אנון דאתיין מסטרא דרוחא אחרא. וכד תסתפל ברזא דדרגין תשפח הין מתפרשן גוונין לכל אנון סטריין עד דעיילין לתתא ברזא דאנון שבעה ועשרין צנורין (ספרי) דדשי דחפיין לתהומי.

וברא ידיעא לחכימין עליונין. זפאה חולקהון דצדיקניא דקדשא בריה הוא אתרעי ביקריהון וגלי לון סטריין עלאין דחכמתא, עליהו כתיב, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם.

פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה כה) יי אלהי אתה ארוממך אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן. פמה אית לון לבני נשא לאסתפלא ביקרא דקדשא בריה הוא ולשבחא ליקריה. בגין דכל מאן

שהוא הביא קללות על העולם. ובנחש מה כתוב? (שם ג) ארור אתה מפל הבהמה, הינו מה שכתוב עבד עבדים. ועל זה כתוב שם חם ויפת. שלשת אלה בני נח היוצאים מן התבה, כמו שאמרנו.

שרשה אלה בני נח, הקיום של כל העולם, ומאלה נפצה כל הארץ, עליון. ומאלה נפצה כל הארץ, הינו סוד (נח) של שלשת הגונים העליונים. שפשאותו נהר ששופע ויוצא, משקה את הגן בכח של שלשת העליונים הללו. ומשם נפרדים הגונים שלמטה כל אחד ואחד פלול בחבורו, להראות שכבוד הקדוש ברוך הוא התפשט למעלה ולמטה, והוא אחד בעליונים ובתחתונים.

אמר רבי אלעזר, שלשת הגונים הללו בכל אותם שבאים מצד הקדושה, וממראה של שלשת גונים אלו נפרדים לכל אותם שבאים מצד הרוח האחרת, וכשתסתפל בסוד הדרגות תמצא איה נפרדים הגונים לכל אותם הצדדים, עד שנוכנסים למטה בסוד של אותם עשרים ושבעה הצנורות, והנדרים של הדלתות שמכסים את התהומות.

והכ"ז ידוע לחכמים עליונים. אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם וגלה להם סתרי חכמה עליונים, עליהם כתוב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן. פמה יש לבני אדם להסתפל בכבוד הקדוש ברוך הוא ולשבח לכתבו, משום שכל

דידע לשבחא למאריה פדקא יאות, קדשא בריה הוא עביד ליה רעותיה. ולא עוד אלא דאסגי ברכאן לעילא ותתא.

ועל דא מאן דידע לשבחא ליה למאריה וליחדא שמייה, חביב הוא לעילא וחמיד לתתא וקודשא בריה הוא משתבח ביה (נ"א ביקריה), ועליה פתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר:

ויחל נח איש האדמה ויטע פרם. ורבי יוסי. חד אמר מגן עדן (אתרבת) אתמרכת ונציב לה הכא. וחד אמר בארעא הות ועקר לה ושתל לה, ובההוא יומא עבדת איבין וניצת לבלבין וענבים והוה סחיט לה ושתי מן חמרא וריו.

רבי שמעון אמר רזא דחכמתא איהו הכא בהאי קרא. פד בעא נח למבדק בההוא חובא דבדק אדם הראשון. לאו לאתדבקא ביה, אלא למנדע ולא תקנא עלמא ולא יכיל. סחט ענבים למבדק בההוא פרם. פיון דמטא להאי, (ר"א ברי) וישכר ויתגל. ולא הוה ליה חילא למיקם. ובגין כך ויתגל גלי פרצה דעלמא דהוה סתים. בתוף אהלה כתיב בה"א. ועל דא כתיב ואל תקרב אל פתח ביתה. בתוף (דף עג ע"ב) אהלה דההוא פרם.

בגוונא דא בני אהרן דתנינן שתויי יין הוו. וכי מאן יהיב לון חמרא בההוא אתר למשתי. אי סלקא דעתך דאנון חציפין הוו דרוו חמרא. לאו הכי, אלא ודאי מההוא חמרא רוו דכתיב, (ויקרא י) ויקריבו לפני יי אש זרה. פתיב הכא אש זרה וכתוב ה"תם (משלי י) לשמרך מאשה זרה וכלא חד מלה.

וכן בגוונא דא וישת מן היין וישכר ויתגל. ועל זה התעורר חם אבי כנען, כמו שנתבאר, ונתן מקום

מי שיודע לשבח את רבונו כראוי, הקדוש ברוך הוא עושה את רצונו, ולא עוד - אלא שמרבה ברכות למעלה ולמטה. ועל כן, מי שיודע לשבח את רבונו וליחד את שמו, חביב הוא למעלה ונחמד למטה, והקדוש ברוך הוא משתבח בו (בנבחרו), ועליו כתוב (שם מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

ויחל נח איש האדמה ויטע פרם. רבי יהודה ורבי יוסי. אחד אמר מגן עדן (אתרבת) גרשה ונטע אותה פאן. ואחד אמר בארץ היתה, ועקר אותה ושתל אותה, ובאותו יום עשתה פרות ונצנצו לבלובים וענבים, והיה סוחט אותה ושותה מהיין ומשפיר.

רבי שמעון אמר, סוד החכמה הוא פאן בפסוק הזה. כשרצה נח לבדק באותו חטא שבדק אדם הראשון - לא כדי להתדבק בו, אלא לדעת ולתקן העולם, ולא כל. סחט ענבים לבדק באותו פרם. פיון שהגיע לזה, (וא) וישכר ויתגל, ולא היה לו פח לעמד. ולכן ויתגל, גלה פרצה של העולם שהיתה נסתרת. בתוף אהלה, כתוב בה"א. ועל זה כתוב ואל תקרב אל פתח ביתה. בתוף אהלה של אותה פרם.

כמו זה בני אהרן ששנינו שהיו שתויי יין, וכי מי נתן להם יין באותו מקום לשותות? אם תעלה בדעתך שהיו חצופים ששתו יין - לא כך! אלא ודאי מאותו יין שתו, שכתוב (ויקרא י) ויקריבו לפני ה' אש זרה. פתיב פאן אש זרה, וכתוב שם (משלי י) לשמרך מאשה זרה. והכל דבר אחד.

וכך כמו זה וישת מן היין וישכר ויתגל. ועל זה התעורר חם אבי כנען, כמו שנתבאר, ונתן מקום

לכנען לשלט. ומה שהיה זה צדיק בסוד הברית, סרס אותו. ושנינו, שהעביר ממנו אותו קיום.

ורבן אמר ארו, שהרי הקלות התעוררו בתחלה על דוד בעולם. ועל זה ואמר ארו כנען. שהרי קלות באו על העולם כבתחלה. עבד עבדים יהיה, כמו שנגמר ארו אתה מפל הבהמה וגו'. הכל יתקן לעתיד לבא, והוא לא יתקן. וכלם יצאו לחרות, והוא לא יצא. וסוד הוא לאותם שיודעים דרכי ושבילי התורה.

פתח ואמר, (תהלים נא) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. פמה יש לבני אדם להשמר מחטאיהם לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי אחר שחטא אדם, רשום חטאו למעלה ולא נחקק, רק בכח של תשובה רבה, כמו שנגמר (ירמיה ב) פי אם תכבסי בנתר ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני.

בא ראה, בין שחטא אדם לפני הקדוש ברוך הוא פעם אחת - עושה רשם. וכשחטא בו פעם שניה - מתחזק יותר אותו הרשם. חטא בו פעם שלישית - מתפשט אותו הפתם מצד זה לצד זה, ואז כתוב נכתם עונך לפני.

בא ראה, בין שחטא דוד המלך לפני הקדוש ברוך הוא על העסק של בת שבע, חשב שאותו חטא נרשם עליו לעולמים. מה כתוב? (שמואל ב-ב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. העבר אותו הרשם מלפניו.

אמר לו רבי אבא, והרי שנינו שבת שבע היתה של דוד המלך מיום שנברא העולם, למה נתן אותה הקדוש ברוך הוא לאוריה החתי מקדם לזה? אמר לו, כף

דאתמר ואתיהיב אתר לכנען לשלטאה, ומאי דהיה הדין צדיק ברזא דברית סרסו. ותניא דאעבר מיניה ההוא קיומא.

ובגין כן אמר ארו דהא לוטין אתערו בקדמיתא על ידיה בעלמא. (ועל דא ויאמר

ארו כנען דהא לוטין ייתון על עלמא בקדמיתא). עבד עבדים

יהיה כמה דאת אמר ארו אתה מפל הבהמה וגו'. פלא יתקן לזמנא דאתי והוא לא יתקן. וכלא יפקון לחירו והוא לא יפוק. ורזא איהו לאנון דידעי ארחוי ושבילי דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים נא) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. פמה אית לון לבני נשא לאסתמרא מחובייהו מקמי קדשא בריך הוא. דהא לבתר דחטא בר נש רשים הוא חוביה לעילא ולא אתמחק בר בתוקפא דתויבתא סגיא. פמה דאת אמר, (ירמיה ב) פי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני.

תא חזי, בין דחב בר נש קמי קדשא בריך הוא זמנא חדא עביד רשימו. וכד חב ביה זמנא תניינא אתתקף ההוא רשימו יתיר.

חב ביה זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטררא דא לסטררא דא, פדין פתיב נכתם עונך לפני.

תא חזי, דוד מלכא בין דחב קמי קדשא בריך הוא על עסקא דבת שבע, חשיב דההוא חובא אתרשים עליה לעלמין. מה כתיב, (שמואל ב יב) גם יי העביר חטאתך לא תמות. אעבר ההוא רשימו מקמיה.

אמר ליה רבי אבא והא תניין דבת שבע דיליה דדוד מלכא הות מן יומא דאתברי עלמא, אמאי יהבה קדשא בריך הוא

לאוריה החתי מן קדמת דנא. אמר ליה הכי אורחוי דקדשא בריך הוא אף על גב דאתתא אזמינא ליה לבר נש למחוי דיליה, אקדים אתרא ונסיב לה עד דמטא זמניה דהאי. בין דמטא זמניה, אתדחיא היא דנסיב לה מקמי האי אתרא דאתי לבתר ואסתלק מעלמא. וקשי קמיה קדשא בריך הוא לאעברא ליה מעלמא עד לא מטי זמניה מקמי האי אתרא. ורזא דבת שבע דאתייחיבת לאוריה החתי (פדאמך) בקדמיתא, פוק ודוק ותשפח. אמאי אתיהיבת ארעא קדישא לכנען עד לא ייתון ישראל. ותשפח מלה דא. וכלא רזא חדא איהו ומלה חדא.

תא חזי, דוד אף על גב דאודי על חוביה ותב בתויבתא, לא אעדי לפיה ורעותיה מאנון חובין דחב, ומההוא חובא דבת שבע, בגין דדחיל עלייהו תדיר דילמא גרים חד מנייהו ויקטרג עליה בשעתא דספנה. ובגין כן לא אנשי לון מיניה ומרעותיה.

דבר אחר פי פשעי אני אדע פלהו דרגין דתליין בהו חובי בני נשא אני אדע. וחטאתי נגדי תמיד דא פגמו דסיהרא דלא נפקא מסאובתא עד דאתא שלמה ואתנהירת באשלהמותא. וכדין אתבסם עלמא ויתיבו ישראל לרצון דכתיב, (מלכים א ה) וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת תננתו. ועם כל דא וחטאתי נגדי תמיד. ולא אתפסק מעלמא. עד דיתי מלכא משיחא לזמנא דאתי כמה דאתמר (זכריה יג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ:

הוא היה גבור ציד לפני יי על פן יאמר פנמרוד גבור ציד לפני יי. תא חזי, הוא הוה גבר תקיף. לבושוי דאדם הראשון הוה

דרכו של הקדוש ברוך הוא - אף על גב שמזמנת לכן אדם להיות שלו, מקדים אחר ונושא אותה עד שמגיע זמנו של זה. בין שהגיע זמנו, נדחה זה שנשא אותה מלפני האחר הזה, שבא אחר כף ומסתלק מהעולם, וקשה לפני הקדוש ברוך הוא להעבירו מהעולם קשעדין לא הגיע זמנו מלפני האחר הזה. וכוד שבת שבע שנתנה לאוריה החתי (כפי שאמרנו) בתחלה, צא ודיק ותמצא למה נתנה הארץ הקדושה לכנען בטרם שבאו ישראל, ותמצא דבר זה. והכל סוד אחד הוא ודבר אחד.

בא ראה, דוד, אף על גב שהודה על חטאו ושב בתשובה, לא הסיר מלבו ויצונו מאותם חטאים שחטא ומאותו חטא של בת שבע, פי פחד עליהם תמיד שמה יגרם אחד מהם ויקטרג עליו בשעת הספנה, ולכן לא שכח אותם ממנו ומיצונו.

דבר אחר, פי פשעי אני אדע - כל הדרגות שתליות בהם חטאי בני אדם אני אדע. וחטאתי נגדי תמיד - זו פגימת הלבנה שלא יצאה מטמאתה עד שבא שלמה והאירה בשלמות, ואז התבסם העולם וישבו ישראל לבטח, שכתוב (מלכים א ה) וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת תננתו ויחת תננתו. ועם כל זה - וחטאתי נגדי תמיד, ולא נפסק מהעולם עד שיבא מלך המשית לעתיד לבא, כמו שנגמר (זכריה יג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

הוא היה גבר ציד לפני ה' על פן יאמר ציד לפני ה'. בא ראה, הוא היה איש חזק, לבושי אדם הראשון היה לובש, וידע

לְכַיֵּשׁ וְהוּהוּ יַדְעָ לְמֵיָצֵד צִידָה דְּבְרֵי־תֵא בְּהוּ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר נְמוֹד הוּהוּ מַפְתִּי לְבְרֵי־תֵא
לְמִיתֵף בְּתֵר פּוּלְחָן דְּעִבּוּדָה זָרָה וְהוּהוּ
שְׁלִיט בְּאַנּוּן לְבוּשִׁין וְנָצַח בְּנִי עַלְמָא וְהוּהוּ
אָמַר דְּאִיְהוּ שְׁלִיטָא בְּעַלְמָא וּפְלַחִין לִיה בְּנִי
נָשָׂא. וְאַמָּאֵי אַקְרִי שְׁמִיה נְמוֹד דְּמַרְד
בְּמַלְכָּא עַלְאַה דְּלַעֲלֵיָא דְּמַרְד בְּעַלְאַי וּמַרְד
בְּתַתְּאַי.

בְּאַנּוּן (דף טו"ב) לְבוּשִׁין שְׁלִיט עַל כָּל (ר"א שא"ר)
בְּנֵי עַלְמָא וּמְלָךְ בְּהוּ וּמַרְד בְּמַאֲרִיה
וְאָמַר דְּאִיְהוּ שְׁלִיטָא דְּעַלְמָא וְהוּהוּ מַפְתִּי
לְבְרֵי־תֵא אֲבַתְרִיה עַד דְּמָשָׁף בְּנֵי נָשָׂא לְמִיפְק
מִבְּתֵר פּוּלְחָנָא דְּמַאֲרִי עַלְמָא. אָמַר רַבִּי
שְׂמַעוֹן בְּאַיְלִין לְבוּשִׁין יַדְעִי בְּהוּ חַבְרֵיָא רְזָא
עַלְאַה:

מִתְּנִיתִין. וְהוּ כָּל הָאֲרֵץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים
אַחָדִים. רַבִּי שְׂמַעוֹן פֶּתַח (מלכים א' ו')
וְהִבִּית בְּהַבְּנוֹתוֹ אֶבְן שְׁלֵמָה מִסַּע נְבִנָּה
וּמַקְבּוֹת וְהַגְרֵזֵן כָּל כְּלָי בְּרֵזֶל לֹא נִשְׁמַע בְּבִית
בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְהִבִּית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְכִי לֹא הָוה בְּנֵי
לִיה שְׁלֵמָה וְכַלְהוּ אֲמֵנִין דְּהוּ תִמְזֵן, מַהוּ
בְּהַבְּנוֹתוֹ.

אָרְא כְּפָּ הוּא כְּמַה דְּכְתִיב, (שמות כה) מְקִשָּׁה
תִּיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מְקִשָּׁה מַהוּ
תִּיעֲשֶׂה. אָלָּא וְדָאי כְּלֹא בָּאָת וְנִיפָּא אַתְּעֵבִיד
אִיהוּ מַגְרַמִּיה. כִּיִּן דְּשָׂרָאן לְמַעְבַּד עֵבִידִתָּא
אוּלִיף לְאוּמַנִּין לְמַעְבַּד בְּהַ מַה דְּלֹא הוּוּ
יַדְעִין מַקְדָּמַת דְּנָא.

כְּמָי טַעְמָא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא דְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא
שָׂרָא עַל יְדִיְהוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהַבְּנוֹתוֹ
אִיהוּ אַתְּבְּנִי מַגְרַמִּיה, דְּהוּא אוּלְפָּא אוּלְפָּן
לְאוּמַנִּין הִיאֵף שָׂרָאן לְמַעְבַּד, וְלֹא אִסְתְּלַק
מְעֵינֵיְהוּ רְשִׁימוּ דְּהוּא עֵבִידִתָּא מְמַש

וּמִסְתַּפְלָאָן בֵּיה וְעַבְדֵי עַד דְּאַתְּבְּנִי כָּל בֵּיתָא.
אֶבְן שְׁלֵמָה מִסַּע נְבִנָּה. שְׁלֵמָה כְּתִיב חֶסֶד
יּוֹ"ד אֶבְן שְׁלֵמָה וְדָאי. מִסַּע דְּאַתְּנַטִּיל
וְאַתְיָא וְשָׂרִיא עַלִּיְהוּ וְאַתְּעֵבִיד עֵבִידִתָּא
(מסע דאתנטייל דין ועבד עבדתא), מִסַּע דְּאַנְטִיל יַדָּן
לְמַעְבַּד דְּלֹא מִדְּעַתִּיְהוּ. כְּתִיב הִכָּא מִסַּע
וּכְתִיב הָתֵם (במדבר י') וְלִמִּסַּע אֶת הַמִּחְנוֹת.
וּמַקְבּוֹת וְהַגְרֵזֵן כָּל כְּלָי בְּרֵזֶל לֹא נִשְׁמַע. בְּגִין
דְּשָׂמִיר בְּזַע כְּלָא וְלֹא אַשְׁתַּמַּע מְלָה, דְּלֹא
אַצְטְרִיכוּ לְשָׂאָר מְאֵנִין לְמַעְבַּד. וְכֵלְלָא בָּאָת
וְנִיפָּא הָוה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן כְּמַה חֲבִיבִין אַנּוּן מְלִי
דְּאוּרִיָּתָא. וְזָפְאָה חוּלְקִיָּה מְאֵן
דְּאַתְּעַסַּק בְּהוּ וַיִּדְעָ לְמִיתֵף (בית) בְּאַרְחָ קְשׁוּט.
וְהִבִּית בְּהַבְּנוֹתוֹ. כַּד סַלְקָא בְּרַעוּתָא דְּקַדְשָׁא
כְּרִיף הוּא לְמַעְבַּד יְקַרָּא לִיקְרִיָּה, סַלְקָא מַגּוּ
מַחְשְׁבָה רַעוּתָא לְאַתְּפִשְׁטָא, וְאַתְּפִשְׁטָא
מְאַתֵר דְּאִיְהִי מַחְשְׁבָה סְתִימָא דְּלֹא אֶתִּידַע.
עַד דְּאַתְּפִשְׁטָא וְשָׂרִיא לְכִי גֵרוּן אַתֵּר דְּאִיְהוּ
נְבִיעַ תְּדִיר בְּרְזָא דְּאִיְהוּ רוּחַ חַיִּים. וְכַדִּין
כַּד אַתְּפִשְׁטָא הַהִיא מַחְשְׁבָה וְשָׂרִיא בָּאָתֵר
דְּא, אַקְרִי הַהִיא מַחְשְׁבָה אֱלֹהִים חַיִּים.
דְּכְתִיב, (ירמיה י') הוּא אֱלֹהִים חַיִּים.

עוֹד בְּעָא לְאַתְּפִשְׁטָא וְלְאַתְּגַלְיָא מִתְּמֵן נִפְקוּ
אָשׁ"א וְרוּחָ"א וּמִי"א כְּלִילֵן כְּפַדְא,
וְנִפְקַ יַעֲקֹב גְּבֵר שְׁלִים וְאִיְהוּ קוּל חַד דְּנִפְיַק
וְאַשְׁתַּמַּע. מַהִכָּא מַחְשְׁבָה דְּהוּהו סְתִימָא
כַּחשָׂאֵי אַשְׁתַּמַּע לְאַתְּגַלְיָא.

עוֹד אַתְּפִשְׁטָא הַאֵי מַחְשְׁבָה לְאַתְּגַלְיָא.
וּבְטַשׁ הַאֵי קוּל וְאַקִּישׁ בְּשִׁפּוּזֵן, וְכַדִּין
נִפְקָא דְּבוּר, דְּאַשְׁלִים כְּלֹא, וְגַלְיָ כְּלֹא.
אַשְׁתַּמַּע דְּכֵלְלָא אִיְהוּ הַהִיא מַחְשְׁבָה סְתִימָא
דְּהוּת לָגוּ וְכֵלְלָא חַד.

וּמִסְתַּפְלָאָן בּוֹ וְעוֹשִׂים, עַד שְׁנִבְנָה
כָּל הַבֵּית.
אֶבְן שְׁלֵמָה מִסַּע נְבִנָּה, שְׁלֵמָה
כְּתוּב חֶסֶד יּוֹ"ד, אֶבְן שְׁלֵמָה וְדָאי.
מִסַּע, שְׁנַסְעָה וּבָאָה וְשָׂרִתָּה
עַלִּיהֶם וַנַּעֲשֵׂתָה הַעֲבוּדָה (מסע,
שנסעה דם ונעשתה העבודה). מִסַּע,
שִׁהֲסִיעַ יָדָם לַעֲשׂוֹת שְׁלֹא מִדְּעַתָּם.
כְּתוּב כָּאֵן מִסַּע, וְכְתוּב שִׁם (במדבר
י') וְלִמִּסַּע אֶת הַמִּחְנוֹת. וּמַקְבּוֹת
וְהַגְרֵזֵן כָּל כְּלָי בְּרֵזֶל לֹא נִשְׁמַע,
מִשׁוּם שֶׁהַשְּׂמִיר כִּקַּע הַכֹּל וְלֹא
נִשְׁמַע דְּבָר, שְׁלֹא הַצְּטַרְכוּ לְשָׂאָר
הַכָּלִים לַעֲשׂוֹת, וְהַכֹּל הָיָה עִם אוֹת
וְנִס.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּמַה חֲבִיבִים
הֵם דְּבְרֵי הַתּוֹרָה. אֲשָׁרֵי חִלְקוּ שְׁל
מִי שְׂמַתְעַסַּק בְּהֶם וַיִּדְעָ לְלַכַּת (ובו)
בְּדִרְךָ אֲמַת. וְהִבִּית בְּהַבְּנוֹתוֹ.
כָּאֲשֶׁר עַלְהָ בְּרִצּוֹן הַקְּדוּשׁ בְּרוּף
הוּא לַעֲשׂוֹת כְּבוֹד לְכַבּוֹדוֹ, עַלְהָ
מִתּוּף הַמַּחְשְׁבָה רִצּוֹן לְהַתְּפַשֵּׁט,
וְהַתְּפִשֵּׁט מִהַמְּקוֹם שֶׁל אוֹתָהּ
הַמַּחְשְׁבָה הַנְּסַתֶּרֶת שְׂאִינָה יִדְוּעָה.
עַד שְׂמַתְפַּשֵּׁט וְשׁוֹרָה בְּבֵית
הַגְּרוּן, הַמְּקוֹם שְׂתִמִּיד נּוֹבַע בְּסוּד
שְׂהוּא רוּחַ חַיִּים. וְאָז,
לְשְׂמַתְפַּשֵּׁט הַמַּחְשְׁבָה הַהִיא
וְשׁוֹרָה בְּמִקּוֹם הַזֶּה, נִקְרָאת
הַמַּחְשְׁבָה הַהִיא אֱלֹהִים חַיִּים,
שְׂכְּתוּב (ירמיה י') הוּא אֱלֹהִים חַיִּים.
עוֹד רְצָה לְהַתְּפַשֵּׁט וּלְהַתְּגַלּוֹת,
מִשֵּׁם יָצְאוּ אִשׁ רוּחַ וַיִּמִּים כְּלוּלִים
יַחַד, וַיּוֹצֵא יַעֲקֹב אִישׁ שִׁלֵּם, וְהוּא
קוּל אָחִד שְׂיוֹצֵא וְנִשְׁמַע. מִכָּאֵן
הַמַּחְשְׁבָה שֶׁהִתְהַ נִסְתֶּרֶת בְּחִשָׂאֵי
נִשְׁמַעַת בְּגַלוּיָ.

עוֹד מַתְּפַשֵּׁט הַמַּחְשְׁבָה הַזֶּה
לְהַתְּגַלּוֹת, וּמַכָּה הַקוּל הַזֶּה
וּמְקִישׁ בְּשִׁפְזִים, וְאָז יוֹצֵא הַדְּבַר
שְׂמַשְׁלִים הַכֹּל וּמְגַלָּה הַכֹּל. נִשְׁמַע
שֶׁהַכֹּל הוּא אוֹתָהּ מַחְשְׁבָה נְסַתֶּרֶת
שֶׁהִתְהַ כְּפִינִים, וְהַכֹּל אָחִד.

בִּינֹן דְּמֵטָא אַתְּפֹשְׁטוּתָא דָא וְאַתְעֵבִיד דְבוּר
בְּתַקִּיפָא דְהֵהוּא קְלָא, פְּדִין וְהֵבִית
בְּהַבְנוֹתוֹ. פֶּאֶשֶׁר נִבְנָה לֹא כְּתִיב אֶלָּא
בְּהַבְנוֹתוֹ כְּכֹל זְמַנָּא וְזַמַּנָּא. אַבְן שְׁלֹמָה כְּמָה
דְּאַתְמַר. וּכְתִיב, (שיר השירים ג) בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לֹו
אָמוּ.

מִסַּע דִּנְפַקָא מְלִגוּ וְשְׂרִיא וְנָטִיל לְבוּר, נְפַקָא
מְלַעֲיִלָא וְשְׂרִיא וְנָטִיל לְתַמָּא. וּמִקְבוֹת
וְהַגְרָזָן כֹּל כְּלִי בְרוֹזָל. אֵלִין שְׂאָר דְּרֵגִין תַּתְּאִין
דְּכִלְהוּ תְּלִינן בִּיהַּ וְלֹא אֲשַׁתְּמַעוּ וְלֹא אֲתַקְבְּלוּ
לְגוּ פֶד אִיהִי סְלָקָא לְאַתְאַחְדָּא לְעִילָא וְלִינְקָא
מִתַּמְּזָן. וְדָא הוּא בְּהַבְנוֹתוֹ. וְכִדִּין פֶּד אִיהִי
יְנָקָא, פְּלַהוּ קְיִימֵי בְּחִדּוּתָא וְיִנְקִין וְאַתְמַלְיִין
בְּרַכָּאן. וְכִדִּין קְיִימִין עֲלִמִין פְּלַהוּ בְּרוֹזָא חֲדָא
בְּיַחּוּדָא חַד, וְלֹא הוּי בְּהוּ כְּכִלְהוּ עֲלִמִין
פִּירוּדָא. לְבִתֵּר דְּנָטְלֵי חוּלְקֵהוֹן כֹּל חַד וְחַד
פְּלַהוּ מִתְּפֹשְׁטוֹן וּמִתְּפָרְשׁוֹן לְסִטְרֵיהוּ לְמָה
דְּאַתְמַגְּזָן.

הָא חֲזִי, וַיְהִי כֹל הָאָרְצַן שְׁפָה אַחַת וְגו' (דף
עד ע"ב) לְבִתֵּר מָה כְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעֵם
מִקְדָּם. מֵהֵהוּא קִדְמָאָה דְעֶלְמָא. וַיִּמְצְאוּ
בְּקַעָה בְּאָרְצַן שְׁנַעֲרָ. דְּהָא מִתְמָזָן מִתְּפָרְשׁוֹן
לְכָל אֲנוּן סִטְרִין, וְאִיהוּ רִישׁ מַלְכוּ
לְאַתְבְּדָּא.

וְאִי תִימָא הָא כְּתִיב (בראשית ב) וְנִהַר יוֹצֵא מֵעַדָן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד. וְדָאִי הַכִּי
הוּא דְכִינֹן דְּנָטְלֵי מִתְמָזָן הוּי פִירוּדָא, וְכִד
אֲנוּן בְּנִישִׁין תְּמָזָן לִינְקָאָה לֹא הוּי פִירוּדָא.
וְכִד נָטְלִין הוּי פִירוּדָא, דְּכְתִיב וַיְהִי בְּנִסְעֵם
מִקְדָּם וַיִּמְצְאוּ בְּקַעָה כְּמָה דְאַתְמַר.

וַיְהִי כֹל הָאָרְצַן שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים
דְּהָא כִדִּין עֲלִמָא בִיסוּדָא וְעַקְרָא
וְשְׂרִשָּׁא חֲדָא וּמֵהֵמִנּוּתָא חֲדָא בִיהַּ בְּקִדְשָׁא

בִּינֹן שְׁמַגְיַעָה הַתְּפֹשְׁטוֹת זוּ
וְנִעֲשֶׂה דְבוּר בְּכַח אוֹתוֹ הַקּוֹל,
אז - והבית בהבנתו. לא כתוב
כְּאֶשֶׁר נִבְנָה, אֶלָּא בְּהַבְנוֹתוֹ, כְּכֹל
פַּעַם וְפַעַם. אַבְן שְׁלֹמָה, כְּמֹו
שְׁנַתְבָּאָר. וְכְתוּב (שיר ג) בְּעֶטְרָה
שְׁעֶטְרָה לוֹ אָמוּ.

מִסַּע, שְׂיֹצֵא מִכְּפָנִים וְשׁוֹרְהָ
וְנוֹסַע חַחוּצָה. יוֹצֵא מְלַמְעָה
וְשׁוֹרְהָ וְנוֹסַע לְמִטָּה. וּמִקְבוֹת
וְהַגְרָזָן כֹּל כְּלִי בְרוֹזָל - אֵלוּ שְׂאָר
הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שְׁפֵלָם
תְּלוּיִים בּוּ, וְלֹא נִשְׁמַעוּ וְלֹא
הִתְקַבְּלוּ פְּנִימָה כְּשֵׁהִיא עוֹלָה
לְהַאֲחוֹ לְמַעְלָה וְלִינּוֹק מִשָּׁם,
וְהוּוּ בְּהַבְנוֹתוֹ. וְאָז, כְּשֵׁהִיא
יִנְקָתָהּ, פְּלָם עוֹמְדִים בְּחִדּוּהָ
וְיוֹנְקִים וּמִתְמַלְאִים בְּכַרְכוֹת, וְאָז
כֹּל הָעוֹלְמוֹת עוֹמְדִים בְּסוּד
אַחַד, בְּיַחּוּד אַחַד, וְאִין בְּהֵם
כְּכֹל הָעוֹלְמוֹת פְּרוּד. אַחַר שְׁכֹל
אַחַד וְאַחַד נָטְלִים חֵלְקִים, פְּלָם
מִתְּפֹשְׁטִים וּנְפָרְדִים לְצַדִּיהֶם
לְמָה שְׁהַתְּמַנּוּ.

בַּא רְאָה, וַיְהִי כֹל הָאָרְצַן שְׁפָה
אַחַת וְגו' מָה כְּתוּב אַחַר כְּדָ?
וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקְדָּם - מֵאוּתוֹ
קִדְמוֹנוֹ שֶׁל הָעוֹלָם - וַיִּמְצְאוּ
בְּקַעָה בְּאָרְצַן שְׁנַעֲרָ. שְׁהַי מִשָּׁם
נְפָרְדִים לְכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים,
וְהוּוּ רִישׁ הַמַּלְכוּת לְהַתְּפַזֵּר.

וְאִם תֵּאמַר, הִנֵּה כְּתוּב (בראשית ב)
וְנִהַר יֹצֵא מֵעַדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן
וּמִשָּׁם יִפְרֹד? וְדָאִי שְׂכָכָה זֶה
שְׂכִינֵן שְׁנוּסַעִים מִשָּׁם יֵשׁ פְּרוּד,
וְכֹאֶשֶׁר הֵם מְכַנְסִים שָׁם לִינּוֹק
אִין פְּרוּד. וְכִשְׁנוּסַעִים יֵשׁ פְּרוּד,
שְׁכִיבֵי וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקְדָּם
וַיִּמְצְאוּ בְּקַעָה, כְּמֹו שְׁנַתְבָּאָר.

וַיְהִי כֹל הָאָרְצַן שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים
אַחָדִים, שְׂאֵז הַרִי הָעוֹלָם בִּיסוּד
וְעַקְר וְשְׂרֵשׁ אַחַד וְאִמּוּנָה אַחַת
בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. מָה כְּתוּב?
וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקְדָּם, מְהֵרָאשׁוֹן

בְּרִיךְ הוּא. מָה כְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקְדָּם
מִקְדָּמָאָה עַקְרָא דְעֶלְמָא מְהֵימְנוּתָא דְכֹלָא.
וַיִּמְצְאוּ בְּקַעָה. מְצִיאָה אֲשַׁכְּחוּ וְנִפְקוּ בַּהּ
מִתַּחַת מְהֵימְנוּתָא עֲלָאָה (וַיִּמְצְאוּ).

הָא חֲזִי, נִמְרוּד מָה כְּתִיב בִּיהַּ וְתַהִי רֵאשִׁית
מִמַּלְכוּתוֹ בְּבָל. דְּהָא מִתְמָזָן נָטִיל
לְאַתְאַחְדָּא בְּרִשׁוּ אַחְרָא. וְהָכָא וַיִּמְצְאוּ בְּקַעָה
בְּאָרְצַן שְׁנַעֲרָ מִתְמָזָן נָטִילוּ בְּלַפְיֵיהוּ לְאַפְקָא
מְרֻשׁוּתָא עֲלָאָה לְרִשׁוּ אַחְרָא:

סְתָרֵי תוֹרָה

(דף ע"ד ע"ב):

קוּמְטוּרָא דְהֵרִמְנָא מְמַלְלָן בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּמִלְאָכֵי הַשֶּׁרֶת
אֲשַׁתְּמוּדַעְזָן בִּיהַּ וְלֹא הוּוּ מְמַלְלִין בְּלִישׁוֹן אַחְרָא.
בְּגִין כְּךָ כְּתִיב וְעַתָּה לֹא יִבְצַר מֵהֶם וְגו'. דְּאַלְמֵלֵי מִשְׁתַּעְזָן
בְּלִישׁוֹן אַחְרָא דְמִלְאָכֵי עֲלָאִי לֹא הוּוּ אֲשַׁתְּמוּדַעְזָן בִּיהַּ, גִּרַע
חֲשִׁיבוּ דְאֲנוּן חֲשִׁבִין לְמַעַבְד. בְּגִין דְּעוֹבְרָא דְשְׂדִין לֹאֻ אִיהוּ
אַלָּא בְּרַעְעָא תְּדָא לְחַזּוּ כְּגֵי אֲנַשָּׂא וְלֹא יַתִּיר.

וּדְבָרִים אַחָדִים. דְּהוּוּ יַדְעִין דְּרֵגִין עֲלָאִין כֹּל חַד וְחַד עַל
בְּרִיָּה וְלֹא אַתְחַלֵּף לְהוּוּ דְרַגָּא וּבְגִין כְּךָ כְּתִיב
וּדְבָרִים אַחָדִים. וּבְגִין כְּךָ אֲתַנַּעֲטוּ בְּעִיטָא בִישָׂא עִיטָא
דְּחַקְמָתָא דְכְּתִיב הִבָּה נִבְנָה לָנוּ עֵיר וּמִגְדָּל. כֹּלָא בְּרוּזָא
דְּחַקְמָתָא הוּא, וּבְעוּ עוֹ לְאַתְקַפָּא בְּאַרְעָא סְטְרָא אַחְרָא
וּלְמַפְלַח פּוֹלְחֵנָא דִּילֵיהַּ. בְּגִין דְּהוּוּ יַדְעִין דְּהָא כֹּל דִּינִין
בִּישִׁין מִתְמָזָן נְחַתִּין לְעֶלְמִין. וּבְעַיִין לְדַחֲוִי דְרַגָּא דְקִדְשָׁא.

עֵי"ר וּמִגְדָּל, דָּא חַקְמָתָא עֲלָאָה. (ר"א דְהָא) הוּוּ יַדְעִי
דְשָׂמָא קְדִישָׂא לֹא אַתְתַּקַּף בְּאַרְעָא, אֶלָּא בְּעֵיר
וּמִגְדָּל. עֵי"ר דְּכְתִיב, (שמואל ב ה) עֵיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן וְגו'.

מִגְדָּל דְּכְתִיב (שיר השירים ד) כַּמְגֵדֶל דָּוִד צְנוּרָךְ. וּבְחַקְמָתָא
עַבְדוּ לְמַהוּי שְׁלֻטָנָא דְסְטְרָא אַחְרָא בְּאַרְעָא דְבַחֲתִיָּא (ר"א
לְדַחֲתִיָּא) אָדוּן כֹּל הָאָרְצַן מֵאַתְרֵיהַּ. וּלְמַהוּי דִּינְרָא לְסְטְרָא
אַחְרָא בְּאַרְעָא.

לְהִיֹּת שְׁלֻטוֹן הַצַּד הָאֲחֵר בְּאָרְצַן שְׂדוּחָה (מְדוּחָה) אֶת אָדוּן כֹּל הָאָרְצַן מִמְקוֹמוֹ, וְלֵהִיֹּת דִּינְרָא לְסְטְרָא
אַחְרָא בְּאַרְצַן.

עַקְר הָעוֹלָם אִמּוּנַת הַכֹּל. וַיִּמְצְאוּ
בְּקַעָה, מְצִיאָה מְצָאוּ וַיִּצְאוּ בַּהּ
מִתַּחַת הָאִמּוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה (וַיִּמְצְאוּ).
בַּא רְאָה מָה כְּתוּב בְּנִמְרוּד, וְתַהִי
רֵאשִׁית מִמַּלְכוּתוֹ בְּבָל. שְׁהַי
מִשָּׁם נָסַע לְהַאֲחוֹ בְּרִשׁוֹת אַחְרָת.
וְכֹאֻ, וַיִּמְצְאוּ בְּקַעָה בְּאָרְצַן
שְׁנַעֲרָ. מִשָּׁם נָסַעוּ בְּלִבָּם לְצַחַת
מְרֻשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנָה לְרִשׁוֹת אַחְרָת.
סְתָרֵי תוֹרָה

מְקוּמֵי הַעִיר וְהַמְגֵדֶל מְדַבְּרִים
בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שְׁמַלְאָכֵי הַשֶּׁרֶת
מְפִירִים אוֹתָהּ, וְלֹא הִיוּ מְדַבְּרִים
בְּלִשׁוֹן אַחְרָת, מִשּׁוֹם כְּךָ כְּתוּב
וְעַתָּה לֹא יִבְצַר מֵהֶם וְגו'.

שְׂאִלְמָלֵא מְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן אַחְרָת
שְׁמַלְאָכֵים עֲלִיּוֹנִים לֹא הִיוּ
מְפִירִים אוֹתָהּ, נְחַסְרָה הַחֲשִׁיבוֹת
שְׁהֵם חֲשִׁבוּ לְעִשׂוֹת, כִּינֹן
שְׁמַעְשַׂה הַשָּׂדִים אִינוּ אֶלָּא בְּרַעְעָ
אַחַד לְמַרְאָה כְּגֵי אָדָם וְלֹא יוֹתֵר.
וּדְבָרִים אַחָדִים, שְׁהִיוּ יוֹדְעִים
דְּנִגּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת כֹּל אַחַת וְאַחַת
עַל בְּרִיָּה, וְלֹא הִתְחַלְּפָה לְהֵם
דְּרַגָּה, וְלִכְן כְּתוּב וּדְבָרִים
אַחָדִים. וּמִשּׁוֹם כְּךָ הִתְנַעְצָו
בְּעַצְהָ רַעְוָה, עַצְהָ שֶׁל חַכְמָה,
שְׁכִיבוּ הִבָּה נִבְנָה לָנוּ עֵיר
וּמִגְדָּל. הַכֹּל הוּוּ בְּסוּד הַחַכְמָה.
וְרָצוּ לְחַזֵּק בְּאָרְצַן אֶת הַצַּד הָאֲחֵר
וְלַעֲבֹד אֶת עַבְדוֹתָהּ, מִשּׁוֹם שְׁהִיוּ
יוֹדְעִים שְׁכֹל הַדִּינִים הָרַעִים
מִשָּׁם יוֹרְדִים לְעוֹלְמוֹת, וְרָצוּ
לְדַחֲוֹת אֶת דְּרַגַּת הַקֹּדֶשׁ.

עֵי"ר וּמִגְדָּל - זוֹ הַחַכְמָה
הָעֲלִיּוֹנָה, (שְׁהַי) הִיוּ יוֹדְעִים שְׁשָׁם
הַקֹּדֶשׁ לֹא מִתְחַזֵּק בְּאָרְצַן אֶלָּא
בְּעֵיר וּמִגְדָּל. עֵי"ר - שְׁכִיבוּ
(שמואל-ב ה) עֵיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן וְגו'.

מִגְדָּל - שְׁכִיבוּ (שיר ד) כַּמְגֵדֶל
דָּוִד צְנוּרָךְ. וּבְחַקְמָה עֲשׂוּ

ונַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. כְּמָה דְּאֶחָדָא (ר"א דְּאֶתְרָא) אִיהוּ שֵׁם לְעֵילָא, נְתִיקָה לָהּ בִּינְנָא לְמַהוּי שֵׁם פְּאַרְעָא. פֶּן נְפוּץ. וְדִיעָה הוּוּ דְּעֵינִי דִּיתְפֻּדְרִין מַעַל אִפִּי אֲרַעָא. וּבְגִין פֶּךָ הוּוּ מִתִּיחָדִין לְמַעַבְד עֲבִידְתָא דָּא בְּחֻקְמָה.

סְטְרָא אֶתְרָא אִיהוּ דְכֵר וְנוֹקְבָא תְּקַפָּא דְזוּהֲמָא דְרִינָא קְשִׁינָא. וּכְמָה דְּאָדָם חַב (בִּיה) בְּהוּ וְאַתְקִפּוּ בְּגִינְיָה עַל עֲלֻמָּא. אוּף הֵכִי אֲנוּן עֲבָדִין דְּאַתְתְּקִיף יִתִּיר. דִּכְתִּיב אֲשֶׁר פָּנֵי בְנוֹי הָאָדָם. בְּנוֹי דְּאָדָם קְדֻמָּאָה דְּאִיתִי וְאַשְׁלִיט סְטְרָא אֶתְרָא עַל עֲלֻמָּא סְטְרָא בִישָׂא. כְּמָה דְּסְטְרָא דְקְדוּשָׁה לֹאֵו שְׁלֻטְנִיָּה בְּהֵאי עֲלֻמָּא אֵלָא כְּעִיר וּמַגְדָּל. אוּף הֵכִי חֲשִׁיבוּ אֲנוּן לְמַבְּנֵי עִיר וּמַגְדָּל לְמַשְׁלֵט הֵאי סְטְרָא בִישָׂא בְּעֻלְמָא:

וַיִּרְדּוּ יְיָ לְרָאוּת. (דף עה ע"ב) נַחַת הָיִי שְׁמָא דְקְדִישָׁא לְמַחֲזִי (על) עוֹבְדֵיהוֹן דְּבִנְיָנָא דְכֻנָּה. וְאַנוּן הוּוּ מְמַלְלֵן בְּלִשׁוֹן קֹדֶשׁ לְגַבֵּי כָל אֲנוּן דְּרַגִּין קְדִישִׁין וְהוּוּ מַצְלִיחִין. בִּינִין דְּנַחְתַּת קְדוּשָׁה אֶתְבַּלְבְּלוּ כָל אֲנוּן דְּרַגִּין. עֲלֵאִין נַחְתִּי וְתַמְתָּאִין סְלִיקוּ. וְלֹא הוּוּ קְוִימִין בְּאַרְח מִישְׁר כְּמָה דְּהוּוּ. וְלַבְּתַר כַּלְבַּל לִישְׁנָהוֹן בְּשַׁבְעִין לִישׁוֹן וְאַתְפַּדְרוּ לְכָל סְטְרֵי עֲלֻמָּא.

חַד מְמַנָּא הוּא כְּרִיקְעָא וְבִיה קְוִימִין כָּל (ר"א ל"ג אַנוּן) מִפְּתַח דְּעוֹבְדֵי עֲלֻמָּא. וְאַיְהוּ קְוִימָא זְמִין בְּשַׁעֲתִי וְרַגְעֵי דְיּוֹמָא. וְאַנוּן הוּוּ דְּעֵינִי בְּרַזָּא דְחֻקְמָתָא גִּנְזָא דְהֵאי מְמַנָּא. וְהוּוּ פְּתַחִי וְסִגְרִי וּמַצְלַחִי עוֹבְדֵיהוֹן בְּמִימְרָא דְפּוֹמָהוֹן. בִּינִין (דְּאַסְתַּבְּלוּ) דְּאַתְבַּלְבַּל מִימְרָא דְלַהוֹן, כְּלֵא אֶתְמַנֵּעַ מַנְיָהוּ. וְאַתֵּר מְתַקֵּן אֲשַׁפְּחוּ בְּהוּא בְּקַעָה. סְטְרָא דְסְטְרִין:

וּמִצְאוּ בְּקַעָה. אֶתֵּר מְתַקֵּן לְהֵאי (ר"א ל"ג הוּוּא) סְטְרָא בִישָׂא דְכַעוּ אֲנוּן לְאַתְקַפָּא וְאַתְמַנְעוּ. תְּקַפָּא (דִּילִיָּה) דְּהוּוּא סְטְרָא הוּוּ תִלְיָא לְאַתְפְּרַעָא בְּהֵיא בְּקַעָה עַד דְּנְטָלָא תַמָּן חִילִין וּמִשְׁרִיזִין פְּגוּזָא דְאַנוּן דְּכֻנָּה קְרַמָּא בְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּמֵאֵמֶר פִּיהֶם. בִּינִין (שְׁהַסְתַּבְּלוּ) שְׁהַתְבַּלְבַּל מַמְאָר שְׁלֵהֶם, הַכַּל גִּנְעַע מַהֶם, וּמְקוּם מְתַקֵּן מִצְאוּ בְּקַעָה. צַד הַצְּדִידִים.

וּמִצְאוּ בְּקַעָה, מְקוּם מְתַקֵּן לְזֵה (אוּחִין) הַצַּד הַרַע, שְׁרַצוּ הֶם לְחֻזְק וְנִמְנַעוּ. תְּקַף (שְׁלֵו) שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָיָה תְלוּי לְהַפְרַע בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה, עַד שֶׁנְטָלָה מִשֵּׁם צְבָאוֹת וּמִחֻנּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֶם בְּנוּ עִיר וּמַגְדָּל וְנִתְּנוּ (הַכַּל) כָּלָם בְּיַדֶּיהָ. וְנִהְרְגוּ שֵׁם אוֹתָם שֶׁלֹּא רָצוּ לְצַאת בְּקִיץ הַיְמִי"ן. נִבְהִלוּ וְנִפְלוּ בְּקִיץ

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם - כְּמוֹ שְׁאָחִיו (שְׁאֵחֵר) הוּא הַשֵּׁם לְמַעַלָּה, נְחֻזְק אוֹתָהּ בִּינְיָנוּ שִׁיְהִיָּה שֵׁם בְּאַרְץ. פֶּן נְפוּץ - יְדִיעָה הִיּוּ יוֹדְעִים שִׁיְתְּפָדְרוּ מַעַל פְּנֵי הָאֲרֶץ, וְלִכְן הִיּוּ מְתִיחָדִים לְעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה זֶה בְּחֻקְמָה.

הַצַּד הָאֲחֵר הוּא זְכָר וְנִקְבָּה, תְּקַף וְזַמְתַּת הַדִּין הַקָּשָׁה. וּכְמוֹ שְׁאָדָם חֲטָא (וְאוּ) בְּהֶם וְהַתְחַזְקוּ בְּגָלְלוּ עַל הָעוֹלָם, גַּם פֶּאֶן הֶם עָשׂוּ שִׁיְתְּחַזְקוּ יוֹתֵר, שְׁכַתוּב אֲשֶׁר בְּנוּ בְנֵי הָאָדָם. בְּנֵי אָדָם הִרְאִישׁוּן שֶׁהֵבִיא וְהַשְׁלִיט צַד הָאֲחֵר עַל הָעוֹלָם, הַצַּד הַרַע. כְּמוֹ שְׁצַד הַקְּדוּשָׁה אִין שְׁלֻטוֹנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵלָא כְּעִיר וּמַגְדָּל, גַּם פֶּאֶן חֲשִׁיבוּ הֶם לְכַנּוֹת עִיר וּמַגְדָּל לְהַשְׁלִיט אֶת הַצַּד הַרַע הַזֶּה בְּעוֹלָם.

וַיִּרְדּוּ ה' לְרָאוּת. נַחַת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה לְרָאוּת (על) אֶת מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַבְּנֵין שְׁבִנוּ, וְהֶם הִיּוּ מְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן הַקְּדוּשׁ לְכָל אוֹתָם דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת וְהִיּוּ מַצְלִיחִים. בִּינִין שְׁיֻרְדָּה הַקְּדוּשָׁה, הַתְבַּלְבְּלוּ כָּל הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ. עֲלִיּוֹנִים יִרְדוּ וְתַחְתּוֹנִים עָלוּ, וְלֹא הִיּוּ עוֹמְדִים בְּדָרְךָ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׁהִיּוּ. וְאַחַר כֵּן בַּלְבַּל לְשׁוֹנֵם בְּשַׁבְעִים לְשׁוֹן וְהַתְּפַדְרוּ לְכָל צַדֵּי הָעוֹלָם.

מְמַנָּה אֶחָד יֵשׁ בְּרַקִּיעַ, וּבֹו קְוִימִים כָּל (ר"א אוֹתָם) מִפְּתַחוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְהוּא קִיֵּם וְזְמִין בְּכָל הַשְּׁעוֹת וְרַגְעֵי הַיּוֹם. וְהֶם הִיּוּ יוֹדְעִים פְּסוּד הַחֻקְמָה, הַגְּנוּזָה שֶׁל הַמְּמַנָּה הַזֶּה, וְהִיּוּ פּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים וּמַצְלִיחִים

מְקוּם מְתַקֵּן לְזֵה (אוּחִין) הַצַּד הַרַע, שְׁרַצוּ הֶם לְחֻזְק וְנִמְנַעוּ. תְּקַף (שְׁלֵו) שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָיָה תְלוּי לְהַפְרַע בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה, עַד שֶׁנְטָלָה מִשֵּׁם צְבָאוֹת וּמִחֻנּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֶם בְּנוּ עִיר וּמַגְדָּל וְנִתְּנוּ (הַכַּל) כָּלָם בְּיַדֶּיהָ. וְנִהְרְגוּ שֵׁם אוֹתָם שֶׁלֹּא רָצוּ לְצַאת בְּקִיץ הַיְמִי"ן. נִבְהִלוּ וְנִפְלוּ בְּקִיץ

וּמַגְדָּלָא וְאַתְהִיבּוּ (כְּלֵא) כְּלָהּ בְּיַדְהָא. וְאַתְקַטְלוּ תַמָּן אֲנוּן דְּלֹא כַעוּ לְמִיפְק בְּקִיץ הַיְמִי"ן. אֶתְבְּהִילוּ וְנִפְלוּ בְּקִיץ הַיְמִי"ם. בְּהוּא אֶתֵּר דְּאַתְחַלְשׁ תְּקַפָּא בְּקְדֻמִּיתָא בְּהֵאי בְּקַעָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יִחְזַקְאֵל לוּ) וְהִיא מְלָאָה עֲצָמוֹת.

וְאַתְתַּקְפַּת בְּהוּא עוֹלְמָא דְאַקִּים נְבוּכְדְנֶצְר. וְאַחְבַּר תְּקַפָּא לְכַתֵּר בַּאֲנוּן גְּרַמִּין וּבְהוּא עוֹלְמָא. דְאַנִּין קְדֻמָּאִי קְוִימוּ וְקָמוּ עַל רְגְלֵיהוֹן. וְהוּוּא עוֹלְמָא אֶתְבַּר. וּבְדִין יְדַעוּ כָּל עַמִּין דְּעֻלְמָא דְלִית אֱלוֹהֵי בַר קַדְשָׁא בְרִין הוּא בְּלַחֲדוּי. וְתוּ דְאַתְקְדַּשׁ שְׁמִיָּה עַל יְדָא דְחֻנְנִיָּה מִישָׂאל וְעִזְרִיָּה וְכָלָא בְּחַד יוֹמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה כֹט) וְהַקְדִּישׁוּ אֶת קְדוּשׁ יַעֲקֹב וְגו', (עַד כַּאן סְתוּרֵי תוֹרַח)

וַיֵּאמְרוּ הִבֵּה נְבֻנָה לָנוּ עִיר וּמַגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח (יִשְׁעִיָּה נוּ) וְהִרְשָׁעִים פִּיָּם נַגְרָשׁ וְגו'. וְכִי אִית יָם נַגְרָשׁ. אִין, דְכַד נִמָּא נְפַקָּא מִתְקוּנְיָה וְאַזְיָל (כְּלֵא חֵבְלָא) בְּלֵא חֵבְלָא, פְּדִין נַגְרָשׁ וְאַתְתַּרְךָ מֵאַתְרֵיהָ, כְּמֵאֵן דְרוּי חֲמַרָא וְלֵא יִתִּיב עַל בְּרִיָּה וְסֻלְקָא וְנִבְחָתָא. מְאִי טַעֲמָא בְּגִין כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכַל, וְיִגְרָשוּ מִימִיּוּ רְפֵשׁ וְטִיט. דְּמַפְקוּ מִימּוּי כָּל הוּוּא טִינָא דְיִמָּא וְכָל טַנּוּפָא לְשֻׁפוֹתֵיהָ.

בְּגוּזָא דָּא אֲנוּן רִשְׁעִים דְנִפְקֵי מֵאַרְחָא דְתִקְנָא וְאַזְלִי כְרוּי חֲמַרָא בְּלֵא תִקּוּנָא, דְנִפְקֵי מֵאוּרַח מִישְׁר לְאוּרַח עָקִים. מְאִי טַעֲמָא, בְּגִין כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכַל. דְּהֵא עֲקִימוּ דְאַרְחִיְהוּ גְרִים לוֹן לְמַהֵךְ בְּלֵא תִקּוּנָא וּבְלֵא שְׁכִיכוּ. וְלֹא עוֹד אֵלָא דְכָל רִוְגָזָא דִידְהוּ בְשַׁעֲתָא דְאַמְרֵי מְלָה מְפּוֹמִיָּהוּ הוּוּא מְלָה רְפֵשׁ וְטִיט כְּלָהּ מַפְקֵי טַנּוּפָא וְגִיעוּלָא מְפּוֹמִיָּהוּ לְבַר עַד דְּמַסְתְּאָבִי (דף עה ע"א) וּמַסְאָבִי לוֹן.

תָּא חֲזִי, וַיֵּאמְרוּ הִבֵּה נְבֻנָה לָנוּ עִיר וּמַגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם. לִית הִבֵּה אֵלָא הַזְּמַנָּה

הַיְמִי"ם, בְּאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנַחְלֵשׁ הַכַּח בְּתַחֲלָה בְּפַקְעָה הַזֹּה. וְעַל זֶה כְּתוּב (יִחְזַקְאֵל לוּ) וְהִיא מְלָאָה עֲצָמוֹת.

וְהַתְחַזְקָה בְּאוֹתוֹ הַצֵּלָם שֶׁהִקִּים נְבוּכְדְנֶצְר. וְנִשְׁבַּר הַתְּקַף אַחַר כֵּן בְּאוֹתָם עֲצָמוֹת וּבְאוֹתוֹ צֵלָם. שְׁאוֹתָם רְאשׁוֹנִים הַתְּקִימוּ וְקָמוּ עַל רְגְלֵיהֶם, וְאוֹתוֹ צֵלָם נִשְׁבַּר, וְאַז יְדַעוּ כָּל עַמֵי הָעוֹלָם שְׁאִין אֱלוֹהֵי מְבַלְעֵדֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּלַבְדוּ. וְעוֹד, שֶׁהַתְּקַדְשׁ שָׁמוּ עַל יְדֵי חֻנְנִיָּה מִישָׂאל וְעִזְרִיָּה, וְהַכַּל בְּיּוֹם אֶחָד. וְעַל זֶה כְּתוּב (יִשְׁעִיָּה כֹט) וְהַקְדִּישׁוּ אֶת קְדוּשׁ יַעֲקֹב וְגו'. ע"כ סְתוּרֵי תוֹרַה.

וַיֵּאמְרוּ הִבֵּה נְבֻנָה לָנוּ עִיר וּמַגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח, (יִשְׁעִיָּה נוּ) וְהִרְשָׁעִים פִּיָּם נַגְרָשׁ וְגו'. וְכִי יֵשׁ יָם נַגְרָשׁ? כֵּן. שְׁכַפְּאֲשֶׁר הֵיָם יוֹצֵא מִתְקוּנּוֹ (הוֹלֵף (כֵּל) תְּכֵל) בְּלִי רַב חוּבֵל, אֲז נַגְרָשׁ וּמִתְגַּרֵשׁ מִמְּקוֹמוֹ, כְּמִי שֶׁשׁוֹתָה יֵין וְלֹא יוֹשֵׁב עַל בְּרִיּוֹ וְעוֹלָה יוֹרֵד. מָה הַטֵּעַם? מַשּׁוּם כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכַל וְיִגְרָשוּ מִימִיּוּ רְפֵשׁ וְטִיט. שְׁמוֹצְיָאִים מִימִיּוּ כָּל אוֹתוֹ הַטִּיט שֶׁל הֵיָם וְכָל הַטַּנְפָּת לְשֻׁפְתוֹ.

כְּמוֹ זֶה אוֹתָם הִרְשָׁעִים שִׁיּוֹצְאִים מִדְּרָךְ תְּקִינָה וְהוֹלְכִים כְּשִׁתּוּנֵי יֵין בְּלִי תְקוּן, שִׁיּוֹצְאִים מִדְּרָךְ יְשׁוּרָה לְדְרָךְ עַקְמָה. מָה הַטֵּעַם? מַשּׁוּם כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכַל, שְׁהִרֵי עַקוּם דּוֹכִיָּהֶם גִּרַם לָהֶם לְלַקֵּת בְּלִי תְקוּן וּבְלִי שְׁקֵט. וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׁכַל רְגוֹם בְּשַׁעָה שְׁאוּמְרִים דְּבוּר מַפְיָהֶם, אוֹתוֹ הַדְּבוּר רְפֵשׁ וְטִיט, כֵּלָם מוֹצְיָאִים טַנְפָּת וְגַעַל מַפְיָהֶם הַחוּצָה עַד שְׁנְטָמְאִים וּמַטְמָאִים אוֹתָם.

כֹּא רֵאָה, וַיֵּאמְרוּ הִבֵּה נְבֻנָה לָנוּ עִיר וּמַגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם. אִין הִבֵּה אֵלָא לְשׁוֹן הַזְּמַנָּה בְּעֻלְמָא.

בְּעַלְמָא. נִבְנְה לְנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרָאֵשׁוּ בִשְׂמַיִם.
פְּלְהוּ בְּעֵיטָא בִישָׁא אָתוּ לְסִרְבָּא בִּיה
בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. בִּשְׁטוּתָא אָתוּ (איהו)
בְּטַפְשׁוּ דְלִבָּא.

אָמַר רִבִּי אָבָא שְׁטוּתָא נְסִיבוּ בְּלַבְיִיהוּ. אַבְל
בְּחֻמְהָ דְרָשִׁיעוּ אָתוּ בְּגִין לְנִפְקָא
מְרִשׁוּ עֲלָאָה לְרִשׁוּ אַחֲרָא וְלֵאחֲלָפָא יְקָרִיה
לִיקְרָא נּוֹכְרָאָה. וּבְכָלֵא אִית רְזָא דְחֻמְתָּא
עֲלָאָה.

הָבַה נִבְנְה לְנוּ עִיר וּמִגְדָּל. תָּא חֲזִי, פַּד מְטוּ
לְהֵאִי בַקְעָה דְאִיהוּ רִשׁוּ נּוֹכְרָאָה
וְאִתְגְּלִי לְהוּ אָתֵר דְשְׁלֻטְנוּתָא דָּא תְקִיעַ בְּגוּ
נוּנִי נְמֵא. אָמְרוּ הָא אָתֵר לְמִיתֵב וְלֵאחֲתַקְפָּא
לְבָּא לְאַתְהִנָּאָה בִּיה תַּתְּאִי. מִיִּד הָבַה נִבְנְה
לְנוּ עִיר. נִתְקִין בְּאַתֵּר דָּא עִיר וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לְנוּ שָׁם. אָתֵר דָּא (תיב ליו) יֵהָא לֶן
לְדַחֲלָא וְלֵא אַחֲרָא, וְנִבְנְה לְאַתֵּר דָּא
עִיר וּמִגְדָּל. לְמָה לֶן לְסֻלְקָא לְעִילָא דְלָא
נִיכּוּל לְאַתְהִנָּאָה מִנְּהָ. הָא הָכָא אָתֵר מֵתְקַנָּא.
וְנַעֲשֶׂה לְנוּ שָׁם דַּחֲלָא לְמַפְלַח תַּמְן. פֶּן נִפּוּץ
לְדַרְגִין אַחֲרֵינוּן וְנִתְבַּדַּד לְסִטְרֵי עַלְמָא:

וַיְרַר יִי לְרֵאוּת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל דָּא
הוּא חַד מְאֻנּוּן עֶשֶׂר זְמַנִּין דְנַחְתָּא
שְׂכִינְתָּא לְאַרְעָא. וְכִי מַה הוּא לְרֵאוּת וְלֵא
הָוָה יָדַע מַקְדַּמְת דְנָא. אֵלָא לְרֵאוּת לְאַשְׁגָּחָא
בְּדִינָא כְּמַה דֵּאֵת אָמַר, (שמות ה) יִרָא יִי עֲלֵיכֶם
וַיִּשְׁפֹּט. אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. הָכָא אִית
לְאַסְתְּפָּלָא. דְהָא לָא כְּתִיב לְרֵאוּת אֶת בְּנֵי
הָאָדָם. אֵלָא לְרֵאוּת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.
אָמַאי אֵלָא בְּשַׁעֲתָא דְאַשְׁגַּח קְדוּשָׁא בְרִיךְ
הוּא בְּדִינָא, בְּקַדְמִיתָא יִשְׁגַּח בְּדַרְגָּא דְלְעִילָא,
וּלְבַתֵּר בְּדַרְגָּא דְלְתַתָּא. בְּקַדְמִיתָא בְּעִילָאִי
וּלְבַתֵּר בְּתַתְּאִי. וּבְגִין דְהֵאִי מְלָה מְטָא

נִבְנְה לְנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרָאֵשׁוּ
בִשְׂמַיִם, פְּלַם בָּאוּ בְּעַצְהָ רַעֵה
לְסִרְבָּ לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
בִּשְׁטוּתָא בָּאוּ, הוּא בְּטַפְשׁוּת
הַלֵּב.

אָמַר רִבִּי אָבָא, שְׁטוּת לְקַחוּ
בְּלַבְסָם, אַבְל בְּחֻמְהָ שֶׁל רִשְׁעוּת
בָּאוּ כְּדֵי לְצַאֵת מְרִשׁוּת עֲלִיּוּנָה
לְרִשׁוּת אַחֲרָת, וְלַחֲלִיף כְּבוֹדוֹ
לְכָבוֹד זָר. וּבְכָל יֵשׁ סוּד שֶׁל
חֻמְהָ עֲלִיּוּנָה.

הָבַה נִבְנְה לְנוּ עִיר וּמִגְדָּל. בַּא
רָאָה, כְּשֶׁהֲגִיעוּ לְבַקְעָה הַזֹּאת
שְׂהִיא רִשׁוּת זָרָה, וְהַתְּגַלָּה לְהֵם
מְקוּם שְׁשֻׁלְטוֹן זֶה תְּקוּעַ בְּתוּךְ
דְּגֵי הַיָּם, אָמְרוּ, הִנֵּה מְקוּם
לְשִׁבְתָּ וְיִחְזֹק אֶת הַלֵּב לְהִנּוֹת בוֹ
הַתַּחַתּוּנִים. מִיִּד הָבַה נִבְנְה לְנוּ
עִיר, נִתְקִין בְּמְקוּם הַזֶּה עִיר
וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לְנוּ שָׁם. מְקוּם זֶה (תבול לחם)
יֵהִי לְנוּ לְיִרְאָה, וְלֵא אַחֲרָי
וְנִבְנְה לְמְקוּם זֶה עִיר וּמִגְדָּל.
לְמָה לְנוּ לְעֵלוֹת מַעֲלָה שְׁלֵאל
נִיכּוּל לְהִנּוֹת מִמְּנוּ? הֲרִי כְּאֵן
מְקוּם מִתְקַנָּן. וְנַעֲשֶׂה לְנוּ שָׁם,
יִרְאָה לְעַבְדֵי שָׁם. פֶּן נִפּוּץ
לְדַרְגוֹת אַחֲרוֹת וְנִתְבַּדַּד לְצַדִּי
הַעוֹלָם.

וַיְרַר ה' לְרֵאוּת אֶת הָעִיר וְאֶת
הַמִּגְדָּל. זֹו אַחַת מֵעֶשֶׂר פְּעֻמִּים
שְׂרִידָה שְׂכִינְיָה לְאַרְצָן. וְכִי מַה
הוּא לְרֵאוּת, וְלֵא הִנֵּה יוֹדַע
מְקַדָּם לְזֶה? אֵלָא לְרֵאוּת
לְהַשְׁגִּיחַ בְּדִין, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שמות
ה) יִרָא ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט. אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל - כְּאֵן יֵשׁ
לְהַסְתַּפְּלָא, שְׂהֲרִי לָא כְּתוּב לְרֵאוּת
אֶת בְּנֵי הָאָדָם, אֵלָא לְרֵאוּת אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. לְמָה? אֵלָא
בְּשַׁעֲתָא שְׂמַשְׁגִּיחַ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּדִין, בְּהַתְּחַלָּה מְשַׁגִּיחַ
בְּדַרְגָּה שְׁלַמְעֵלָה, וְאַחֲרֵי כֵן
בְּדַרְגָּה שְׁלַמְטָה. בְּהַתְּחַלָּה

לְעִילָא, אֲשַׁגְּחוּתָא דְלְעִילָא הָוָה בִּיה
בְּקַדְמִיתָא דְכְּתִיב לְרֵאוּת אֶת הָעִיר וְאֶת
הַמִּגְדָּל.

אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מֵאִי בְּנֵי הָאָדָם בְּנוּ
דְּאָדָם קְדַמָּאָה דְמֵרַד בְּמִרְיָה וְגַרְם
מוֹתָא לְעַלְמָא. אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנִינָא
וּדְאִי אָמְרוּ (גמרא) וּבְעֵנוּ לְמַבְנֵי לְעִילָא.

רִבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח (וּאִמַּר) (יחזקאל מו) כֹּה אָמַר יִי
אֱלֹהִים שְׁעַר (דף עה ע"ב) הַחֲצַר הַפְּנִימִית
הַפּוּנָה קָדִים יִהְיֶה סְגוּר שְׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה
וּבְיָוִם הַשְּׁבִת יִפְתַּח וּבְיָוִם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח. הָאִי
קָרָא אִית לְאַסְתְּפָּלָא בִּיה. וְאִיהוּ רְזָא כְּמַה
דְּאִתְמַר. יִהְיֶה סְגוּר שְׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אָמַאי
(וּבְיָוִם הַשְּׁבִת יִפְתַּח וּבְיָוִם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח וְגו'). אָמַאי יִהְיֶה סְגוּר כָּל אֲנָוִן יוֹמִין
דְּשֶׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה).

אָרָא אֲלִין יְמֵי חוּל. דְתַרְעָא דָּא יִהְיֶה סְגוּר
דְלָא לְאַשְׁתַּמְשָׂא חוּל בְּקוּדְשָׁא. וּבְיָוִם
הַשְּׁבִת יִפְתַּח וּבְיָוִם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח. דְהָא כְּדִין
שְׂמוּשָׂא (דְקַדְשָׁא בְרוּךְ הוּא) דְקוּדְשָׁא בְּקוּדְשָׁא.
וּכְדִין אִתְנַהֵיר סִיְהֵרָא לְאַתְחַבְּרָא בְּשַׁמְשָׂא.

הָא חֲזִי, תַרְעָא דָּא לָא אִתְפַּתַּח בְּאַנּוּן שְׁתָּא
יוֹמֵי דַחּוּל. בְּגִין דְהָא בְּאַנּוּן יוֹמֵי דַחּוּל
עַלְמָא תַּתְּאָה אֲתָּוִן וְשְׁלֻטִין כָּל אֲנּוּן שִׁית
יוֹמִין דַּחּוּל עַל עַלְמָא בַר בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.
וְאַנּוּן דְשְׁלֻטֵי לָא שְׁלֻטֵי בְאַרְעָא קַדִּישָׁא בְּגִין
דְהַשְׁעַר הַזֶּה אִיהוּ סְגוּר. אַבְל בְּיָוִם
הַשְּׁבִת וּבְיָוִם הַחֲדָשׁ פְּלְהוּ מֵתַעֲבֵרָן וְלֵא
שְׁלֻטִין בְּגִין דְהַשְׁעַר הַזֶּה אִיהוּ פְּתוּחַ וְעַלְמָא
אִיהוּ בַּחֲדוּדָה וְאַתָּוִן מִתַּמְן וְלֵא אִתְיַהִיב
עַלְמָא לְרִשׁוּ אַחֲרָא.

וְאִי תִימָא דְכָל אֲנּוּן שִׁית יוֹמִין אֲנּוּן שְׁלֻטִין
בְּלַחֲוֹדֵיהוּ. תָּא חֲזִי, הַפּוּנָה קָדִים. עַד
לָא יְקוּמוּן לְשֻׁלְטָאָה אִיהוּ אִסְתַּפְּלַת תְּדִיר

בְּעִלְיוּנִים, וְאַחֲרֵי כֵן בְּתַחַתּוּנִים.
וּמִשׁוּם שְׂדִיכָר זֶה מְזַיֵּעַ לְמַעֲלָה,
הַהֲשַׁגְּחָה שֶׁל מַעֲלָה הִיִּתָּה בוֹ
בְּהַתְּחַלָּה, שְׂכַתוּב לְרֵאוּת אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.

אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מַה זֶה בְּנֵי
הָאָדָם? בְּנֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן שְׂמֵרַד
בְּרַבּוּנוֹ וְגַרְם מוֹת לְעוֹלָם. אֲשֶׁר
בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם - בְּנִין וּדְאִי אָמְרוּ
(גמרא) וּבְעֵנוּ לְבִנוֹת לְמַעֲלָה.

רִבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח (וּאִמַּר), (יחזקאל מו)
כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים שְׁעַר הַחֲצַר
הַפְּנִימִית הַפּוּנָה קָדִים יִהְיֶה סְגוּר
שְׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיָוִם הַשְּׁבִת
יִפְתַּח וּבְיָוִם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח.
בְּפַסְטוֹק זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּפְּלָא בוֹ, וְהוּא
סוּד כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר. יִהְיֶה סְגוּר
שְׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, לְמָה? וּבְיָוִם
הַשְּׁבִת יִפְתַּח וּבְיָוִם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח וְגו', לְמָה יִהְיֶה
סְגוּר כָּל אוֹתָם יָמִים שֶׁל שֶׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה?]

אָרָא אֲלוּ יְמֵי הַחַל שֶׁשְׁעַר זֶה
יִהְיֶה סְגוּר שְׁלֵאל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ הַחַל
עִם הַקְּדוּשׁ. וּבְיָוִם הַשְּׁבִת יִפְתַּח
וּבְיָוִם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח, שְׂהֲרִי אִזּוֹ
שְׂמוּשָׂא (שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא) שֶׁל קְדוּשׁ
בְּקַדְשֵׁי, וְאִזּוֹ מְאִירָה הַלְבָּנָה
לְהַתְּחַבֵּר עִם הַשְּׁמֶשׁ.

בַּא רָאָה, שְׁעַר זֶה לָא נִפְתַּח
בְּאוֹתָם שְׁשֶׁת יְמֵי הַחַל, מִשׁוּם
שְׂהֲרִי בְּאוֹתָם יְמֵי הַחַל הַעוֹלָם
הַתְּחַתּוֹן נַזּוּן, וְשׁוֹלְטִים כָּל אוֹתָם
שְׁשֶׁת יְמֵי הַחַל עַל הַעוֹלָם חוּץ
מְאִשְׁרָא בְּאַרְצָן יִשְׂרָאֵל.

וְאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים, לָא שׁוֹלְטִים
בְּאַרְצָן הַקְּדוּשָׁה, מִשׁוּם שְׂהַשְׁעַר
הַזֶּה סְגוּר. אַבְל בְּיָוִם הַשְּׁבִת
וּבְיָוִם הַחֲדָשׁ, פְּלַם עוֹבְרִים וְלֵא
שׁוֹלְטִים, מִשׁוּם שְׂהַשְׁעַר הַזֶּה
הוּא פְּתוּחַ, וְהַעוֹלָם הוּא בְּחַדוּדָה
וְנַזּוּן מְשָׁם, וְלֵא נִתָּן הַעוֹלָם
לְרִשׁוּת אַחֲרָת.

וְאַם תֵּאמְרוּ שְׂכָל אוֹתָם שְׂשֶׁה
יָמִים הֵם שׁוֹלְטִים לְבַדָּם - בַּא
תְּרָאָה, הַפּוּנָה קָדִים, עַד שְׁלֵאל

בְּעֶלְמָא. אָבַל לֹא אֲתַפְתַּח לְאַתְזָנָא עֲלֵמָא
מְקוּדָשָׁא בְּרַ בְּיֹמָא דְשַׁבְתָּא וּבְיֹמָא דְחֻדְשָׁא.
וְכִלְהוּ יוֹמִין פְּלִהוּ אֲתַדְבָּקוּן בְּיֹמָא דְשַׁבְתָּא
וְאַתְזָנוּ מִתְמָן. דְּהָא (ר"א ל"ג ב"ר) בְּיֹמָא דְשַׁבְתָּא
כִּלְהוּ תְרַעֲזִין פְּתִיחִין וְנִיּוּחָא אֲשַׁתְּכַח לְכֻלָּא
לְעֵלְאֵי וְתַפְאֵי. תָּא חֲזִי, וַיֵּרֵד יְיָ לְרֵאוֹת. נַחַת
מְקוּדָשָׁא לְחוּל (וּרְדִי פְרִישָׁא) לְאַשְׁגַּחַא בְּמָה דְבָנוּ
וְקִיַּיְמוּ קִיּוּמָא לְאַתְעֵרָא עַל עֲלֵמָא לְדַחֲלָא
לְהוֹן.

רבי יצחק הוה יתיב קמיה דרבי שמעון.
אמר ליה מה חמו אלין דעבדו שטותא
דא למרדא ביה בקודשא בריה הוא וכלהו
בעיטא חדא אתקיימו בדא. אמר ליה הא
אתמר דכתיב ויהי כנסעם מקדם אתנטילו
מעילא לתתא. אתנטילו מארעא דישראל
ונחתו לפבל. אמרו הא הכא אתר למדבק.
ונעשה לנו שם וגו' ויתדבק סיועא דלתתא
באתר דא. בגין דכד דינא אתי
לאשראה בעלמא, הא אתר דא לקבליה.
ומהכא אתהני עלמא ויתזון. דהא לעילא
דחיקו איהו לאתזנא עלמא מגיה. ולא עוד
אלא אגן נסק לרקיעא ונגח ביה קרבא דלא
יחות (ביה) טופנא בעלמא כדבבדמיתא:

ויאמר יי הן עם אחד ושפה אחת לכלם.
בגין דכלהו פחדא, פייחודא דכלהו
יעבדון ויצלחונו בעובדיהו. יתפדרון דרגין
פל חד לסטריה. ובגין כף יתפדרון פל הני
דלתתא. מה כתיב ויפץ יי אותם משם.

ואי תימא לישנהוֹן אמאי אתבלבל (אתבדר ובלבל
לון קדשא בריה הוא). אלא בגין דכלהוֹן ממללין
בלשון הקדש. ההוא לישנא קא עביד לון
סיועא. בגין דבעובדא ובמלוולא דפומא
תליין מלין אלין לאדבקא כונה דלפא. ובדא

יקומו לשלט, הוא מסתפל תמיד
בעולם. אבל לא נפתח לזון
העולם מן הקדש פרט ליום
השבת ויום החדש. וכל הימים
כלם נדבקים ביום השבת ונהנינים
משם. שהרי (א) ביום השבת כל
השערים פתוחים, ומנוחה
נמצאת לכל - לעליונים
ולתחתונים. בא ראה, וירד ה'
לראות, ירד מקדש לחל (ויער)
פרוש להשיג במה שבנו וקיומו
קיום לעורר על העולם ליראה
אותם.

רבי יצחק היה יושב לפני רבי
שמעון. אמר לו, מה ראו אלה
שעשו שטות זו למרד בקדוש-
בריה הוא וכלם בעצה אחת
התקיימו בה? אמר לו, הרי
נתבאר, שפתיב ויהי כנסעם
מקדם. הסעו מלמעלה למטה.
נסעו מארץ ישראל וירדו לפבל.
אמרו, הרי כאן מקום להדבק.
ונעשה לנו שם וגו', ויתדבק
הסיוע שלמטה במקום הזה.
משום שפשהדין בא לשרות
בעולם, הרי מקום זה כנגדו,
ומכאן ינהג העולם ויזון. שהרי
למעלה יש דחק להזין את
העולם ממנו. ולא עוד, אלא אגו
נעלה לרקיע ונערף בו קרב שלא
ירד (בו) מבול בעולם כמקדם.

ויאמר ה' הן עם אחד ושפה
אחת לכלם. משום שכלם כאחד,
פייחוד, שכלם יעשו ויצלחו
במעשיהם, יתפדרו הדרגות כל
אחד לצד שלו, ובכלל זה יתפדרו
כל אלה שלמטה. מה פתיב?
ויפץ ה' אותם משם.

ואם תאמר, למה התבלבלה
לשונם (פור ובלבל אותם הקדוש בריה הוא)?
אלא משום שכלם מדברים
בלשון הקדש, אותה לשון
עשתה להם סיוע. משום
שבמעשה ובדבור הפה דברים

עבדי סיועא לההוא אתר דבעי לאקמא.
וער דא אתבלבל לישנהוֹן דלא יכילו
לאתתקפא רעותהוֹן בלשון הקדש.
פיוֹן דאתחלף לישנהוֹן לא אצלחו בעובדא
בגין דחילא דלעילא לא ידעי ולא
אשתמודעי בר בלשון הקדש. וכד אתבלבל
לישנא דלהוֹן אתחלש חיליהוֹן ואתבר
תקפא דלהוֹן.

הא חזי, דהא מלה (דא) דאמרי תפאי
בלשון הקדש, פלהו חילי שמיא ידעי
ביה ואתתקפי ביה. ולישן אחרא לא ידעין
ולא אשתמודעי ביה. ועל דא אלין פיוֹן
דאתבלבל לישנא דלהוֹן, מיד ויחדלו
לבנות העיר. דהא אתבר חיליהוֹן ולא
יכילו למעבד מדי ברעותא דלהוֹן.

לחזי שמיה (די אלהא) (דקדשא בריה הוא) מברוך מן
עלמא ועד עלמא, די חכמתא
וגבורתא די לה היא. (דניאל ב) דהא בגין (דא)
דאנחית קדשא בריה הוא רזי דחכמתא
לעלמא, אתקלקלו ביה בני נשא ובעו
לאתגרא ביה.

יהב חכמתא עלאה לאדם הראשון,
ובההיא חכמה (דף ע"ב) דאתגלי ליה
ידע דרגין, ואתדבק ביצר הרע, עד
דאסתלקו מגיה מבועי דחכמתא. ולבתר
תב קמי מאריה, ואתגליין ליה מנייהו ולא
כקדמיתא. לבתר בההוא ספרא דיליה ידע
חכמאן. ולבתר אתו בני נשא וארגיוזו
קמיה.

יהב חכמתא לנח ופלח בה לקדשא בריה
הוא, לבתר מה כתיב וישת מן היין
וישכר ויתגל פמה דאתמר. יהב חכמתא
לאברהם ופלח בה לקודשא בריה הוא.

הללו תלויים להשיג פגנת הלב,
ובנה עושים סיוע לאותו מקום
שרצו להקים.

וער זה התבלבלה לשונם שלא
יכלו לחזק רצונם בלשון הקדש.
פיוֹן שהתחלפה לשונם, לא
הצליחו במעשה, משום שהצבא
של מעלה לא יודעים ולא מכירים
- רק את לשון הקדש.
וכשהתבלבלה לשונם, נחלש
כחם ונשבר תקפם.

בא ראה, שהרי דבור (וה)
שאומרים התחתונים בלשון
הקדש, כל צבאות השמים יודעים
בו ומחזיקים בו, ולשון אחרת
אינם יודעים ולא מכירים בה. ועל
זה, פיוֹן שהתבלבלה לשונם של
אלה, מיד - ויחדלו לבנות העיר,
שהרי נשבר כחם ולא יכלו
לעשות דבר ברצון שלהם.

(דניאל ב) שיהיה שמו (שם האלה) ושל
הקב"ה מברוך מהעולם ועד העולם,
שהחכמה והגבורה שלו היא.
שהרי משום (וה) שהוריד הקדוש
ברוך הוא סודות החכמה לעולם,
התקלקלו בה בני אדם ורצו
להתגרות בו.

נתן חכמה עליונה לאדם
הראשון. ובאותה חכמה
שהתגלתה לו, ידע דרגות ונדבק
ביצר הרע, עד שהסתלקו ממנו
מעינות החכמה, ואחר כך שב
לפני רבונו והתגלו לו מהם, ולא
כמו מקדם. אחר כך באותו הספר
שלו ידע חכמות. אחר כך באו
בני אדם והרגיוזו לפניו.

נתן חכמה לנח ועבד בה את
הקדוש ברוך הוא, ואחר כך מה
פתיב? וישת מן היין וישכר
ויתגל, כמו שנתבאר. נתן חכמה
לאברהם ועבד בה את הקדוש
ברוך הוא, אחר כך יצא ממנו
ישמעאל שהרגיוז לפני הקדוש
ברוך הוא. וכן יצחק יצא ממנו

לְבַתֵּר נִפְק מִגֵּיה יִשְׁמַעְאֵל דְּאַרְגִּיז קְמִי קַדְשָׁא
בְּרִיף הוּא. וְכֵן יִצְחָק נִפְק מִגֵּיה עֵשׂו. יַעֲקֹב
נִסְב תְּרִין אַחְתָּן.

יְהִי חֲכַמְתָּא לְמֹשֶׁה מַה כְּתִיב בֵּיה (במדבר יב)
בְּכֹל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלֹא הָיָה כְּמֹשֶׁה
שָׁמַשׁ מִהֵימָן בְּכֹלְהוּ דְרַגִּין וְלֹא סֵטָא לְבֵיה
בְּתִיאובָתָא דְחַד מִגֵּיְהוּ. אֲלֵא קָאִים
בְּמַהִימְנוּתָא עַלֵּאָה כְּדָקָא יְאוּת.

יְהִי חֲכַמְתָּא עַלֵּאָה לְשִׁלְמָה מִלְפָּא. לְבַתֵּר
מַה כְּתִיב בֵּיה (משלי א) מִשְׁלֵי שְׁלַמְה (משלי)
הַמִּשְׁא נֶאֱם הִגְבַּר לְאִיתִיאל לְאִיתִיאל וְאֲכַל.
אֲמַר שְׁלַמְה אֲתִי אֵל וְחַכְמָה שְׁלוּ הִיא.
וְאֲכַל - וְאֲנִי כֹּחַ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנִי.
אֲחַר כֵּף (מלכים-א יח) וְיָקָם ה' שְׁטָן לְשִׁלְמָה וְגו'.

בֵּא רֵאָה, מִשׁוּם קִצַּת חֲכָמָה
שְׁמַצְאוּ אֵלֶּה מֵאוּתָה חֲכַמְתָּ
הִרְאִישׁוּנִים, הִתְגַּדַּר בְּקְדוּשׁ
בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵנָה מְגִדְל וְעֵשׂו
כָּל מַה שְׁעֵשׂו, עַד שֶׁהִתְפַּדְּרוּ
מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְלֹא נִשְׁאַרָה
בָּהֶם חֲכָמָה לַעֲשׂוֹת דְּבָר. אֲכַל
לַעֲתִיד לְבֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יַעֲזֹר חֲכָמָה בְּעוֹלָם וַיַּעֲבְדוּ
אוֹתוֹ בָּה. זָהוּ שְׁכָתוּב (יחזקאל לו)
וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
וְעִשִּׂיתִי. לֹא פְּרַאשׁוּנִים
שֶׁהִשְׁחִיתוּ בָּה אֵת הָעוֹלָם,
אֲלֵא - וְעִשִּׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקֵּי
תִּלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעִשִּׂיתֶם.

עֵשׂו. יַעֲקֹב לִקַּח שְׁתֵּי אַחֵיוֹת.
נָתַן חֲכָמָה לְמֹשֶׁה, מַה כְּתוּב
בּוֹ? (במדבר יב) בְּכֹל בֵּיתִי נֶאֱמָן
הוּא. וְלֹא הָיָה כְּמֹשֶׁה שָׁמַשׁ
נֶאֱמָן בְּכֹל הַדְרָגוֹת, וְלֹא סֵטָה
לְבֹו בְּתִשְׁוִקַת אַחַד מֵהֶם, אֲלֵא
עֲמַד בְּאַמְוָנָה עַלִּיּוֹנָה פְּרַאוּי.
נָתַן חֲכָמָה עַלִּיּוֹנָה לְשִׁלְמָה
הַמִּלְךְ, אֲחַר כֵּף מַה כְּתוּב בּוֹ?
(משלי א) מִשְׁלֵי שְׁלַמְה, (שם לו)
הַמִּשְׁא נֶאֱם הִגְבַּר לְאִיתִיאל
לְאִיתִיאל וְאֲכַל. אֲמַר שְׁלַמְה,
אֲתִי אֵל, וְחַכְמָה שְׁלוּ הִיא.
וְאֲכַל - וְאֲנִי כֹּחַ לַעֲשׂוֹת
רְצוֹנִי. אֲחַר כֵּף (מלכים-א יח) וְיָקָם
ה' שְׁטָן לְשִׁלְמָה וְגו'.

בֵּא רֵאָה, מִשׁוּם קִצַּת חֲכָמָה
שְׁמַצְאוּ אֵלֶּה מֵאוּתָה חֲכַמְתָּ
הִרְאִישׁוּנִים, הִתְגַּדְּרוּ בְּקְדוּשׁ
בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵנָה מְגִדְל וְעֵשׂו
כָּל מַה שְׁעֵשׂו, עַד שֶׁהִתְפַּדְּרוּ
מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְלֹא נִשְׁאַרָה
בָּהֶם חֲכָמָה לַעֲשׂוֹת דְּבָר. אֲכַל
לַעֲתִיד לְבֵא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יַעֲזֹר חֲכָמָה בְּעוֹלָם וַיַּעֲבְדוּ
אוֹתוֹ בָּה. זָהוּ שְׁכָתוּב (יחזקאל לו)
וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
וְעִשִּׂיתִי. לֹא פְּרַאשׁוּנִים
שֶׁהִשְׁחִיתוּ בָּה אֵת הָעוֹלָם,
אֲלֵא - וְעִשִּׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקֵּי
תִּלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעִשִּׂיתֶם.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא הֵיוּ
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אֲמַר לוֹ רַבִּי
יוֹסִי לְרַבִּי חִיָּיא, נִפְתַּח בְּתוּרָה
וְאֲמַר דְּבָר. פָּתַח רַבִּי יוֹסִי
וְאֲמַר, (דברים כג) פִּי ה' אֱלֹהֶיךָ
מִתְהַלֵּךְ בְּקִרְבֵּי מַחְנֶיךָ לְהַצִּילֶךָ
וְלָתַת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה
מַחְנֶיךָ קְדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ
עַרְוֹת דְּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ. פִּי ה'
אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ? מִהֵלֶךְ הָיָה
צְרִיף לְהֵיוֹת! אֲלֵא כְּמוֹ
שְׁמַצְאוּ (בראשית א) מִתְהַלֵּךְ בְּגֵן

הִרְאִישׁוּן. מִתְהַלֵּךְ נוֹקְבָא מִהֵלֶךְ דְּבָר.
וְדָא הוּא דְאַזִּיל קְמִייהוּ דִישְׂרָאֵל כְּדָ הוּו
אַזִּיל בְּמִדְבְּרָא דְכְּתִיב (שמות יג) וַיִּי הוֹלֵךְ

לְפָנֵיהֶם יוֹמָם וְגו'. הוּא דְאַזִּיל קְמִיהּ דְּבָר נִשׁ
כְּדָ אַזִּיל בְּאַרְחָא. דְכְּתִיב, (תהלים פח) צְדָק לְפָנָיו
יִהְיֶה וַיִּשָּׁם לְדֶרֶךְ פְּעֻמּוֹ. וְדָא הוּא דְאַזִּיל
קְמִיהּ דְּבָר נִשׁ בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ זְכִי. וְלָמָּה.
לְהַצִּילֶךָ וְלָתַת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ. לֹא שְׁתַּזְכָּא בַר
נִשׁ בְּאַרְחָא וְלֹא יִשְׁלוּט בֵּיה אַחְרָא.

וּבְגִין כֵּף לְבַעֲי לִיה לְבַר נִשׁ לְאַסְתְּמָרָא
מַחֻבוֹי וְלִדְפָּאָה לְגַרְמִיהּ. מְאִי דְכִיּו
דָּא. דְכְּתִיב, (דברים כג) וְהָיָה מַחְנֶיךָ קְדוֹשׁ. מְאִי
קְדוֹשׁ, קְדוּשִׁים מִיבְעֵי לִיה. אֲלֵא מַחְנֶיךָ
קְדוֹשׁ אֲלִין שְׁיַיְפִי גּוּפָא דְגּוּפָא אַתְחַבַּר
וְאַתְתַּקֵּן בְּהוּ. וּבְגִין כֵּף וְהָיָה מַחְנֶיךָ קְדוֹשׁ.
וְלֹא יִרְאֶה כֵף עַרְוֹת דְּבָר.

מְאִי עַרְוֹת דְּבָר. דָּא מַלְתָּא (ערייתא) דְעַרְוִין.
דְּדָא הוּא מְלָה דְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְאִים
בָּה יִתִּיר מִפְּלָא. בְּיִין דְאָמַר וְלֹא יִרְאֶה כֵף
עַרְוֹת, אֲמַאי דְבָר. אֲלֵא הֵנִי חִיַּיְבִי עַלְמָא
דְּגַעְלִי וּמְסַאֲבִי גַרְמִייהוּ בְּמְלָה דְלַהוֹן דְּנַפְקִי
מִפּוּמִייהוּ וְהָא אִיהוּ עַרְוֹת דְּבָר.

וְכַף כֵּף לְמָה. בְּגִין דְאִיהוּ אַזִּיל קְמִיָּהּ. וְאִי
אַתְ עֲבִיד פְּדִין, מְיֵד וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ, דְלֵא
זִזִיל בְּהַדְרָה וַיִּתּוּב מֵאַחֲרֶיךָ. וְאַנֵּן הָא אַזְלִינֵן
קְמִיהּ בְּאַרְחָא נְתַעֲסֵק בְּמַלִּי דְאוּרִייתָא. דְהָא
אוּרִייתָא אַתְעַטְרָא עַל רִישֵׁיהּ דְּבָר נִשׁ
וּשְׁכִינְתָּא לֹא אַעֲדִיאת מִיגֵיהּ.

פְּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאֲמַר וַיֹּאמֶר ה' הֵן עִם אֶחָד
וְשַׁפָּה אַחַת לְכָלֶם וְגו' תָּא חֲזִי, מַה
כְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם. מְאִי מְקָדָם.
מִקְדָּמוֹנוּ שָׁל עוֹלָם. וַיִּמְצְאוּ. וַיִּרְאוּ מִיבְעֵי
לִיה מְאִי וַיִּמְצְאוּ. אֲלֵא מְצִיאָה אֲשַׁפְּחוּ תַמָּן

לְרוּחַ הַיּוֹם. וְהוּו אֵילָן שְׂאֲכַל
מִמֶּנּוּ אָדָם הִרְאִישׁוּן. מִתְהַלֵּךְ -
נִקְבָּה. מִהֵלֶךְ - זְכָר.

וְזוּהוּ שְׁהֵלֶךְ לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ
הוֹלְכִים בְּמִדְבָּר, שְׁכָתוּב (שמות יג)
וַה' הֵלֶךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם וְגו'. וְהוּו
שְׁהוֹלֵךְ לְפָנֵי הָאָדָם כְּשֶׁהוֹלֵךְ
בְּדֶרֶךְ, שְׁכָתוּב (תהלים פח) צְדָק
לְפָנָיו יִהְיֶה וַיִּשָּׁם לְדֶרֶךְ פְּעֻמּוֹ.
וְזוּהוּ שְׁהוֹלֵךְ לְפָנֵי הָאָדָם בְּשַׁעֲתָא
שְׁהוּא זוֹכָה. וְלָמָּה? לְהַצִּילֶךָ
וְלָתַת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ, לְהַצִּיל אָדָם
בְּדֶרֶךְ וְלֹא יִשְׁלַט בּוֹ אַחְרָא.

וְכֵן צְרִיף אָדָם לְהַשְׁמַר מַחְטְאֵיו
וּלְטַהַר אֶת עַצְמוֹ. מַה שְׁתַּהַר זוּ?
שְׁכָתוּב (דברים כג) וְהָיָה מַחְנֶיךָ
קְדוֹשׁ. מַה זָה קְדוֹשׁ? קְדוּשִׁים
הָיָה צְרִיף לְהֵיוֹת! אֲלֵא מַחְנֶיךָ
קְדוֹשׁ - אֵלוּ אִיבְרֵי הַגּוּף שֶׁהַגּוּף
מִתְחַבַּר וְנִתְקַן בָּהֶם. וְלָכֵן וְהָיָה
מַחְנֶיךָ קְדוֹשׁ. וְלֹא יִרְאֶה כֵף
עַרְוֹת דְּבָר.

מַה זָה עַרְוֹת דְּבָר? זָה דְּבָר (ערייתא)
עַרְוִית, שְׁזָה הוּא דְבָר שֶׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מוֹאָס בּוֹ יוֹתֵר מִהַכֹּל.
כְּיִין שְׂאֵמַר וְלֹא יִרְאֶה כֵף עַרְוֹת,
לְמָה דְּבָר? אֲלֵא רְשַׁעֵי הָעוֹלָם
הַלְלוּ שְׂגוּעִילִים וּמִטְמְאִים אֵת
עַצְמָם בְּדַבְּרוּם שְׁיוּצָא מִפִּיהֶם,
וְזוּהוּ עַרְוֹת דְּבָר.

וְכַף כֵּף לְמָה? מְשוּם שְׁהוּא
הוֹלֵךְ לְפָנֶיךָ. וְאֵם אַתָּה עוֹשֶׂה
כֵּף, מְיֵד - וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ. שְׁלֹא
לֵךְ עַמְרָ וְיִשׁוּב מֵאַחֲרֶיךָ. וְאַנֵּן
הָרִינוּ הוֹלְכִים לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ,
נִתְעַסֵּק בְּדַבְּרֵי תוֹרָה, שְׁהָרִי
הַתּוֹרָה מְתַעַטְרַת עַל רִאשׁוֹ שֶׁל
אָדָם וְהַשְׁכִּינָה לֹא וְזוּהוּ מִמֶּנּוּ.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאֲמַר, וַיֹּאמֶר ה'
הֵן עִם אֶחָד וְשַׁפָּה אַחַת לְכָלֶם
וְגו' בֵּא רֵאָה מַה כְּתוּב, וַיְהִי
בְּנִסְעָם מִקְדָּם. מַה זָה מְקָדָם?
מִקְדָּמוֹנוּ שָׁל עוֹלָם. וַיִּמְצְאוּ?
וַיִּרְאוּ צְרִיף הָיָה לְהֵיוֹת! מַה זָה

מְרִזִי דְחֻכְמָתָא מְקַדְמָאֵי דְאִתְנַעַר תַּמָּן מִן בְּנֵי טוֹפְנָא, וּבִהּ אֲשַׁתְדְּלוּ לְמַעַבְדַּ בְּהֵיא עֵבִידְתָּא דְעֵבְדוּ לְסַרְבָּא בִּיהּ בְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְהוּוּ אִמְרֵי בְּפוּמָא וְעֵבְדֵי (ד' עו ע"ב) עֵבִידְתָּא.

חֲמוּ מַה כְּתִיב הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה אַחַת לְכֻלָּם. בְּגִין דְּאִנּוּן בְּלָבָא חַד וִרְעוּתָא חַד וּמְמַלְלֵי בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַתָּה לֹא יִבְצַר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת. וְלִית מָאן דִּימְנַע עוֹבְדָא דְלַהוּן. אֲבָל מָאֵי אַעֲבִיד, אֲבַלְבַּל לֹון דְרַגִּין דְלַעֲיִלָא, וְלִישַׁן דְלַהוּן לְתַתָּא. וּכְדִין אֲתִמְנַע עוֹבְדָא דְלַהוּן. וּמַה בְּגִין דְהוּוּ בְרַעוּתָא וְלָבָא חַד וּמְמַלְלֵי בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ פְּתִיב לֹא יִבְצַר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת, וְדִינָא דְלַעֲיִלָא לֹא יִכִּיל לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ. אֲנִן אוּ חֲבַרְיָא דְמַתְעַסְקִין בְּאוֹרֵייתָא, וְאֲנִן בְּלָבָא חַד וִרְעוּתָא חַד, עַל אַחַת כְּמַה וְכְמַה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִכָּאֵן לְאִנּוּן מְאֵרֵי דְמַחְלוּקַת לִית לֹון קִיּוּמָא. דְהָא כָּל זְמָנָא (ד'א"י) דְבְנֵי עֲלָמָא אֲלִין עִם אֲלִין בְּרַעוּתָא חַדָּא וְלָבָא חַד, אָף עַל גַּב דְמַרְדֵי בִּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, לֹא שְׁלֻטָא בְּהוּ דִינָא דְלַעֲיִלָא. כִּיּוֹן דְאִתְפַּלְגוּ מִיַּד וַיִּפְּץ יִי אוּתָם מִשֵּׁם וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא אֲשַׁתְמַע דְכֻלָּא בְּמִלָּה דְפוּמָא תְלִיָא. דְהָא כִּיּוֹן דְאִתְבַּלְבַּל מִיַּד וַיִּפְּץ יִי אוּתָם מִשֵּׁם. אֲבָל בְּזַמְנָא דְאִתִּי מַה כְּתִיב, (צפניה ג) כִּי אִזְ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׁפָה בְרוּרָה לְקִרָא כְלָם בְּשֵׁם יִי לְעֵבְדוּ שְׁכָם אֶחָד וּכְתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יִי לְמִלָּה עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיּוֹם הַהוּא יְהִיָה יִי אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּף יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

וּמִצְאוּ? אֵלָא מִצִּיאָה מִצְאוּ שֵׁם מְסוּדֵי הַחֻכְמָה מִהַקְדָּמוֹנִים שֶׁהַתְנַעֲרָה שֵׁם מִבְּנֵי הַמַּבּוּל, וּבִהּ הַתְעַסְקוּ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שְׁעֵשׂוֹ לְסַרְבָּ לְקַדוּשׁ-בְּרוּף-הוּא, וְהָיוּ אוֹמְרִים בְּפִהּ וְעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה.

רְאָה מַה פְּתוּב, הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה אַחַת לְכֻלָּם. מִשׁוּם שֶׁהֵם בְּלָב אֶחָד וּבְרִצּוֹן אֶחָד וּמְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַתָּה לֹא יִבְצַר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת, וְאִין מִי שִׁימְנַע מַעֲשִׂיהֶם. אֲבָל מַה אַעֲשֵׂה? אֲבַלְבַּל לְהֵם הַדְרָגוֹת שֶׁל מַעֲלָה וְלִשׁוֹנֵם שְׁלֵמְטָה, וְאִזְ נִמְנַע מַעֲשֵׂה שְׁלֵהֶם. וּמַה מִשׁוּם שֶׁהָיוּ בְּרִצּוֹן וְלָב אֶחָד וּמְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּתוּב לֹא יִבְצַר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת, וְדִין שְׁלֵמְעָלָה לֹא יִכִּיל לְשַׁלֵּט בְּהֶם - אֲנִי אוּ הַחֲבָרִים שֶׁמַּתְעַסְקִים בְּתוֹרָה, וְאִנּוּ בְּלָב אֶחָד וְרִצּוֹן אֶחָד, עַל אַחַת כְּמַה וְכְמַה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִכָּאֵן שְׁלֹאוּתָם בְּעַלֵי הַמַּחְלָקַת אִין לְהֵם קִיּוּם. שְׁהָרֵי בְּכָל פַּעַם שֶׁהִלְלוּ בְנֵי הָעוֹלָם אֵלָה עִם אֵלָה בְּרִצּוֹן אֶחָד וְלָב אֶחָד - אָף עַל גַּב שְׁמוֹרְדִים בְּקַדוּשׁ-בְּרוּף-הוּא, לֹא שׁוּלֵט בְּהֶם הַדִּין שְׁלֵמְעָלָה. כִּיּוֹן שְׁנַחֲלִקוּ, מִיַּד - וַיִּפְּץ אֲתָם ה' מִשֵּׁם וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְשִׁמְעַ שֶׁהַכֹּל בְּדַבּוּר הַפֶּה תְלוּי, שְׁהָרֵי כִּיּוֹן שֶׁהַתְבַּלְבְּלוּ, מִיַּד וַיִּפְּץ ה' אֲתָם מִשֵּׁם. אֲבָל לְעַתִּיד לְבָא מַה כְּתוּב? (צפניה א) כִּי אִזְ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׁפָה בְרוּרָה לְקִרָא כְלָם בְּשֵׁם ה' לְעֵבְדוּ שְׁכָם אֶחָד, וְכְתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמִלָּה עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיּוֹם הַהוּא יְהִיָה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּף ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: